

„A bizalmatlanság ugyanis megmérgezi az emberi kapcsolatokat, rombolja a közösséget, pokollá teszi az életet. Azt az életet, amelyet Isten bizalmából kapunk ajándékba!”
Égtájoló ▶ 3. oldal

„Az agresszivitás örlángja mindannyiunkban pislákol, és belobbanhat.”
...tartsd oda a másik arcodat is...
▶ 5. oldal

„Többek között ez utóbbi érv alapján vezették már be több nyugat-európai országban az abortusztablettát, és 1999-ben például Margot Kässmann – akkori hannoveri evangélikus regionális püspök – is ennek alapján támogatta bevezetését.”
A tablettás abortuszról ▶ 5. oldal

„Ma Kunos Lajos evangélikus lelkész tartja ébren Székelyszomborban az író emlékezetét.”
Nyíró József hazatér
▶ 9. oldal

Imádni való titok ▶ 2. oldal
Túlórázott a zsinat ▶ 3. oldal
Szeretothon-névadó ▶ 4. oldal
Akarni kell érteni egymást ▶ 6. oldal
Börtönpasztoráció ▶ 10. oldal
Pedagógusnapra ▶ 13. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Ahol a keresztyén anyaszentegyház van, ott található a Teremtő Isten, a Megváltó Isten és a Szentlélek Isten, aki napoként megszentel a bűnök bocsánata által, stb. Az egyház pedig ott van, ahol Istennek igéjét igazán hirdetik és vallják. Ennek kapcsán sokat gondolkodhatsz mindarról, amit a Szentlélek az egyházban napoként végbevisz, stb. Adj hála-át azért, hogy te is ebbe az egyházba hívtatál és jutottál! Gyónd meg és valld meg törelemmel, hogy mindezt figyelemre sem méltattad. Könyörögj igaz, szilárd hitért, amely itt kitart és megmarad, amíg el nem jutsz oda, ahol örök maradásod lesz, ti. a halottak közül való feltámadás után az örök életben. Ámen.”

▶ Luther Márton:
Így imádkozzál!
(Balikó Zoltán fordítása)

Pünkösdi hangfoglalás

▶ Míg a tavaszi szél a Dunát borzolta a Petőfi híd lábainál, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) kápolnájában pünkösdi várására, ünnepelésére gyűltek össze május 25-én a tagegyházakból érkezett ifjak. A vigília résztvevőit a MEÖT főtitkára, Fischl Vilmos hangolta rá az elkövetkező „hangoskodásra”, áldást pedig a szervező ifjúsági bizottság elnöke, Szontágh Szabolcs kért az alkalomra. Kezdődhetett tehát a felszabadult Isten-dicsőítés...

Az Égtérő gospelkórus örömmel tett eleget a zsoltáros felszólításának: „Énekeljétek néki új éneket, lantoljátok lelkesen, harosogón.” A kórust vezető Körmeny Petra evangélikus egyetemi lelkész raszfűrtjeiből húzta elő a hangvillát, és jó példával élén járva buzdította erőteljes éneklésre, táncmozdulatokra maroknyi, ám annál lelkesebb csapatát (két bátor férfit és majd egy tucat leányt).

▶ Folytatás a 4. oldalon

Hogyan juthatunk a mennyországba? címmel invitálták az érdeklődőket május 17-én a budai Próféta Galériába. A Szakralitás és művészet sorozat évadzáró alkalmán volt – a többi között – látható Mátrai Erik fenti kompozíciója.

▶ Írassunk a 9. oldalon

Három az Egyben

■ DR. BLÁZY ÁRPÁD

Az új évezred rohanó világának egyik találmánya a „három az egyben” termékek megjelenése. Kinek van ma még ideje arra, hogy például a kávéját kedélyesen, nyugodt körülmények között fogyassza el? Sietni kell, sűrűgni-forogni, nehogy lemaradjunk valamiről! Ezt a célt szolgálja jelent meg a piacon – a teljesség élményét ígérve – a „3 in 1” kompakt csomagolású koffeincsoda. Az éppen egy adag kávé tartalmú tasakoska magában foglalja a tejport és a cukrot is. Nincs is másra szükség, csak egy csésze forró vízre.

Közismert, örök érvényű bibliai mondás: „Nincs semmi új a nap alatt.” (Préd 1,9b) Reformátorunkra, Luther Mártonra utalva ezért eszünkbe juthat, hogy ha „három az egyben”-ről még nem is, ám „három a kettőben”-ről vagy „kettő az egyben”-ről már ő is tudott.

Évszázadokon át húzódó komoly vita övezte például a szentségek számát. Hány is van pontosan: öt, hét, tíz vagy éppen tizenkettő? Luther – mint a teológia doktora s a Szentírás magyarázója – fontosnak tartotta e kérdéskör újragondolását. Két alapvető határozott meg. A szentség attól szentség, hogy Krisztustól rendeltetett (szerzési ige), és látható jele van. E kritériumok szűrőjén csak két – korábban is – szentségnek tartott cselekmény akadt fenn: a keresztség és az úrvacsora.

Látható jel híján – többek között – kihullott az addig mindenki által szentségnek tartott gyónás is azzal a reformatori megjegyzéssel, hogy az továbbra is az úrvacsora (vétele) elengedhetetlen (elő)feltétele. Élve a fenti paradigmával, a gyónáshoz kötött úrvacsora szentsége ezért „kettő az egyben” (2 in 1). Az evangélikus

szentségtant illetően pedig a gyónás „három a kettőben”...

Ugorjunk vissza az egyházatyák korába. Hamar kiderül, hogy ők is tudtak már a „Három az Egyben” elvéről. Igaz, kezdetben heves vita övezte a Szentháromság titkát: vajon milyen kapcsolatban áll az Atya a Fiúval és a Szentlélekkel? Ámbár a Szentháromság kifejezés nem szerepel a Bibliában, e három személy összetartozása mégis kétségtelen tény a keresztyén hívő számára. Sokféleképpen próbálták ezt szemléltetni. Az egyik, mindmáig legtalálóbb hasonlat talán a napé.

A nap a Teremtőhöz hasonlóan hatalmas és megfoghatatlan, elég csak belenéznie az embernek, és máris megvakul. Fénye nélkül viszont semmilyen élet sem létezne bolygónkon. Az élet Fénye, Világossága maga a Fiú, aki így azonosította magát: „Én vagyok a világ világossága.” (Jn 8,12) És a Szentlélek? A Szentlélek nem más, mint a nap éltető melege és ereje. Sugárzik, árad, és képes az emberek gondolkodását átformálni, a köszívet hússzívúvá változtatni (Ez 36,26).

Végül álljon itt egy ritkábban idézett apostoli mondat, melyen keresztül egyértelműen visszaköszön a keresztyén „Három az Egyben”: „A kegyelmi ajándékok között ugyan különbségek vannak, de a Lélek ugyanaz. Különbségek vannak a szolgálatokban is, de az Úr ugyanaz. És különbségek vannak az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de Isten, aki mindezt véghezviszi mindenkiben, ugyanaz.” (1Kor 12,4–6)

Áldott Szentháromság-ünnepet kívánok minden kedves Olvasónak!

A szerző a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze

A Szentháromság dicsérete

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Az egyházi év ezen ünnepével sokan nem tudnak mit kezdeni. Az üdvösségtörténet eseményeihez kapcsolódó jeles napokat értik, feldolgozzák, ünneplik az emberek – ki-ki kegyességi iránya, hagyományai vagy vérmérséklete szerint. De mi a helyzet a Szentháromság ünnepével?

A legtöbbben akkor sem tudják hova tenni ezt a napot, ha hosszú évek-évtizedek óta méltó módon ünneplik; és annak ellenére nem tudnak mit kezdeni vele, hogy az év folyamán még vagy húsz-huszonöt-ször emlegetjük, hiszen az egyházi év végéig a vasárnapokat így jelöljük: Szentháromság ünnepe utáni ... vasárnap.

Félő hát, hogy míg az adventől Exaudi (húsvét utáni 6.) vasárnapig terjedő részt jól értjük, szeretjük, hangsúlyozzuk, pünkösdi ünnepét – mint a Szentlélek kitöltésének ünnepét – , ha csak két napig is, de kiemelt napként kezeljük, a Szentháromság ünnepe háttérbe szorul, elszürkül, jelentéktelenné válik. Bár megértem a szándékot, mégsem helyeselném azt, amit praktikus megoldásként néhány egyházban bevezettek, hogy a következő fél év vasárnapjait pünkösdi utáni vasárnapoknak nevezzük.

Szentháromság ünnepe többféle jelentéstartalmat is hordoz.

Ez a nap lehet az összegzés ünnepe. Az egyházi évben eddig a vasárnapig jutva az üdvösségtörténet sok-sok részletét ismerjük meg, ismételjük át, mélyítve szívünkben-lelkünkben-feljünkben a mondanivalójukat. Isten csodálatos alkotását, azt, hogy gondunkat viseli, hogy emberré lett, hogy meghozta értünk a legnagyobb áldozatot, hogy megszentel minket Lelke által.

Ez a nap legyen az Isten-ismeret napja. A mai információáradatban, a vallások színkavalkádjában, a nagy ideológiák és a kis gondolatrendszerek nyüzsgő valóságában különösen is nagy szükségünk van a tiszta tanításra. Ennek hangsúlyozott igénye és figyelme az utóbbi időben igencsak elsikkadt a mi kis egyházunkban. Nemcsak sokszínű a tanítás (igehirdetésben, gyermek- és felnőttoktatásban, véleményformálásban vagy állásfoglalásban) – ami gazdagságot is jelenthetne –, de néha eltávolodik a biblikus, az evangélikus vagy lutheri tanítástól.

Szentháromság ünnepe emlékeztet minket arra, hogy a keresztyénség kétezer éve alatt hányan s milyen nagy áldozattal óvták a tiszta tanítást, nehogy megtevesztő eszmék az üdvösségünket és az örök életet tegyék kockára. Istent Atyaként–Fiúként–Szentlélekként megismerni és ebben az ismeretben élni – a keresztyén életforma naponkénti lehetősége és feladata.

Aki csak az Atyáról tud, az megelégedik a megváltással. Aki csupán a Fiúról beszél, az a Teremtő és Gondviselő munkáját jelentékteleníti el. Aki megelégedik a Szentlélek megelevenítő és éltető jelenlétéről, az könnyen válik a betű, a szabályok, a törvény, a formások rabjává, s elmegy az élő Ige ajándéka mellett.

Szentháromság ünnepe az Isten-ismeret napja. Ez azonban nem csupán a tanítás eredménye, hanem az abból fakadó személyes, életet jelentő kapcsolat a Szentháromság egy Istennel.

Ezért ez a nap a hitvallás ünnepe. Bár fontos szerepet játszanak egyházunk minden napjaiban és az egyének életében a hitvallások – az ősi, úgynevezett egyetemes hitvallások éppen úgy, mint a reformatori hitvallások, köztük a névadó Ágostai hitvallásunk –, nincs

egyetlen olyan nap, amikor kitüntetetten foglalkoznánk a hitvalló őseinktől kapott és általunk is használt hagyománnyal azzal a céllal, hogy a saját, mai hitvallásunkat megfogalmazzuk és az utánunk következőknek stafétabotként átadjuk.

Szentháromság ünnepe nagyszerű alkalom arra, hogy a nem csupán szellemi információt, hanem életközösséget jelentő Isten-ismeret szavakba öntsük, s elmondjuk vallomásként Istennek, megerősítésként önmagunknak, tanúságtételként környezetünknek és a világnak. Jó lenne ma – akár a gyülekezet közösségében, akár imádságunk csendjében – úgy el-

▶ Aki csak az Atyáról tud, az megelégedik a megváltással. Aki csupán a Fiúról beszél, az a Teremtő és Gondviselő munkáját jelentékteleníti el. Aki megelégedik a Szentlélek megelevenítő és éltető jelenlétéről, az könnyen válik a betű, a szabályok, a törvény, a formások rabjává, s elmegy az élő Ige ajándéka mellett.

mondani az egyik hitvallást, hogy mondatonként megállva hozzátesszük a mi bizonyosságtételünket is.

Ez a nap válhat az imádság vasárnapjává. Attól, hogy Jézus a Mindenható mennyei Atyaként mutatta be, akit személyesen (tegezve) meg lehet szólítani; attól, hogy Jézus a testvérünk, embertársunk, barátunk lett; attól, hogy a Szentlélek egészen közel jött, szívünkben munkálkodott – még nem feledkezhetünk meg az ő nagyságáról, mindenütt jelenvalóságáról, számunkra felfoghatatlan, hatalmas titkáról. Ha pedig ezt az atyákkal komolyan vesszük és szívünkkel is megérezzük, akkor természetes mozdulat, hogy fejet vagy térdet hajtunk, és imádjuk őt.

Tudom, az adoráció, az imádat részint kihalt mai gondolkodásunkból, kikerült aktív szókincsünkből, részint pedig átértelmeződött. Ma legfeljebb sztarekat, ételeket, autókát, wellnesshelyeket imádnak. Mi, mai keresztyének – akkor is, ha ez nem trendi és nem divatos – Istent, a Három-egy Istent imádjuk. S lehet, hogy egyházunkban ezzel a kérdéssel többet kellene foglalkozni – talán ezáltal a fontosnak tűnő dolgok helyükre kerülhetnének, és számos problémát meg tudnánk oldani. Ne feledjük, ez az első parancsolat ügye!

Ez a nap számunkra a teljesség ünnepe. Mi töredékes világban töredékes életet élünk. Isten azonban maga a teljesség. Minden szép és minden nyomorult vágyunkban a teljességre vágyunk. Ezt a teljességet ünnepeljük – s egyúttal lelki ajándékként belekóstolhatunk – Szentháromság ünnepén. Isten, aki Atya, Fiú, Szentlélek: teljes egységben és harmóniában. Véges értelmünkkel felfogni ezt nem tudjuk, de az ünnep igéiben, imádságaiban, az ajándékba kapott közösségben átélhetünk a titkából annyit, amennyi számunkra befogadható.

A szürke, érthetetlen, idegen és kényelmetlen napból, a furcsán dogmatikus vasárnapból így lesz nagy, szép és gazdag jelentésű ünnep Szentháromság ünnepe. Úgy legyen!

A szerző evangélikus lelkész, a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ igazgatója

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk! Teremtőnk, Megtartónk, Megelevenítőnk! Istenséged titkát befogadni nem lehetünk képesek. Mégis látsd meg dicsőségedet teremtményeiden keresztül, hogy téged szolgálhassunk, amikor teremtményeid felé fordulunk.

[Lektor:] Könyörgünk a teremtett világot. Látsd meg teremtő hatalmat a teremtésben, hogy tisztelettel és alázattal éljünk a természet kincseivel. Benne a te dicsőségedet tiszteljük. Tégy alkalmassá, használj minket teremtésed megőrzésében! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] ...Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk az emberiiségért. Látsd meg atyai szeretetedet minden ember iránt. Jöjj Lelkeddel, hogy testvérként, a te gyermekeidként tudjunk egymásra tekinteni. Add meglátnunk dicsőségedet olyan emberekben is, akiket eddig nem tudtunk elfogadni. Növelj bennünk a nyitottságot és megértést. Ébressz bennünk felelősséget, hogy a világot a te akaratod szerint formáljuk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] ...Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk a testi-lelki ínséget szenvedőkért. Add meglátnunk az ő életükben is a te dicsőségedet. Add, hogy éreztetni tudjuk velük jelenlétedet, amelyből reményt, vigasztalást, erőt meríthetnek. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] ...Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünkért. Add átélőnk a feltámadott Krisztus jelenlétének örömeit! Add, hogy Krisztusban egymás vigasztalói, segítői, erősítői lehessünk! Látsd meg dicsőségedet a gyülekezetben, a gyülekezet különböző csoportjaiban, a gyermekekben, idősekben, középkorúakban, sérült emberekben. Add, hogy a gyülekezetben élő országod közösségének örömeiből részesedjünk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] ...Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Könyörgünk magunkért, családjunkért, barátainkért. Engedd felismernünk szeretetedet életünk eseményeiben, családjunkban, barátaink életében. Add, hogy ezzel a bizalommal tudjunk élni és másokat is éltetni. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] ...Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Hallgass meg könyörgésünket, érints meg Lelkeddel, amikor hozzád imádkozunk, változtass az imádság által, hogy életünk a te dicsőséged tisztelete legyen.

[Gyülekezet:] Ámen.

Az Evangelikus Élet 2005–2011. évi lapszámai PDF formátumban letölthetők a www.evangelikusélet.hu címről.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE – 2MÓZ 33,18–23

A VASÁRNAP IGÉJE

Nem kétséges: az ígékben leírt esemény egyszeri és megismételhetetlen, a kérdés és kérés azonban örök. Mózes küzdelme Isten népe történetének egy konkrét helyzetéhez kapcsolódik. Miközben ő fenn jár Istennél a Sínai-hegyen, és átveszi tőle a *Tízparancsolatot*, a hegy lábánál szörnyű események történnek: Izrael népe látható, kézzel fogható istent követel magának, és elkészíteti Áronnal az aranyborjút.

Minden veszni látszik. Mózes összetöri a kőtáblákat, és Isten is magára akarja hagyni *elromlott* (2Móz 32,7), *keménynyakú* népét. Mózes közbenjárására azonban Isten mégis megígéri, hogy velük marad. De Mózesnek ez az ígét egyelőre nem elég. Másfajta bizonyosságra vágyik: Isten dicsőségét szeretné látni. S ez az az örök kérdés, kérdés, amely oly sokszor megkísérti Isten földön küzdő népének tagjait. Bennünket is. Ezért olyan fontos, hogy engedelmes szívvel hallgassuk Isten ígétének üzenetét.

Az Isten után vágyódó, jelenlétének bizonyosságát és abban biztonszágot kereső és igénylő ember számára nincs más lehetőség, csak az ige és az ígét! Figyeljük csak meg, hogy amikor Isten enged Mózes kérésének, és kívánságát – legálábbis részben – teljesíti, azt helyre is igazítja. Isten ezzel a korrekcióval arra a felismerésre vezet el, hogy az ember ezt a határt semmiképpen nem hághatja át.

És ez nemcsak Mózes és Izrael számára érvényes parancs, hanem az egyház népére, ránk is vonatkozik. Az evangélium is ennek érvényben tartásáról tanúskodik: „*Istent soha senki sem látta: az egyszülött Isten, aki az Atya kebelén van, az jelentette ki őt.*” (Jn 1,18) Az ige *mögé* nem vezet út. Nincs lehetőségünk mögéje kukucskálni.

Aki ebbe nem tud beletörődni, az biztosan kudarcra ítéli magát, magának és másoknak is csak csalódást és keserűséget okoz. Aki viszont ezt bizodalmas hittel tudomásul veszi, az örömmel és megvigasztalódva ismeri fel, hogy *a halhatatlan, láthatatlan egy Isten* (1Tim 1,17) ígétével, a kegyelem ígétével keres bennünket, és így akar találkozni velünk.

Van itt még más tanulnivaló is! Isten, amikor a kőszikla hasadéka alá állítja Mózeset, és kezével betakarja, ezzel önmagától védi meg. Csak így élhet az ember Isten közelében. Oltalmazó közelségben, de a színről színre látás halálösvedelme nélkül. Egyedül Istennek ez az oltalmazó közelsége ad biztonszágot és biztosít szabadságot az embernek. Ezzel menti ki az embert az aggodalmaskodásból és a jövő bizonytalanságából. A benne bízó, gondjaival hozzá menekülő, a segítséget egyedül tőle váró ember számára *Istennél mindig van hely.*

Ugyanez a vigasztaló bátorítás szól Jézus Urunk szavában is: „*Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.*” (Mt 11,28) Az evangélium összefüggéséből világossá válik, hogy ezzel az ígével az istenkeresésbe belefáradtakat hívja magához. Mert ne feledjük, minden próbálkozás, minden kísérlet kudarcra van ítélve, amely nem ve-

szí tudomásul, hogy *senki sem mehet az Atyához, csakis ő általa* (Jn 14,6).

Isten népének, de személyes életünknek a tapasztalatai is egybecsengenek ígéknek azzal a fontos üzenetével, hogy az ember Isten dicsőségét mindig csak utólag, mintegy *hátulról* ismerheti fel. De ez a felismerés csak azok számára adatik meg, akik Isten közelében élnek, és ígétére figyelve tájékozódnak életük és a történelem eseményei között. Még nekik is meg kell vívniuk a harcot, hogy ne az elrejtőzködő Isten (Ézs 45,15) nyomait keressék a teremtett világban, a történelem eseményeiben és az emberi sorsok fordulataiban, hanem a Jézus Krisztusban önmagát kinyilatkoztató Isten felé forduljanak bizodalmas hittel.

Hisszük és tanítjuk, hogy a mindenható Isten szent Fia, Jézus Krisztus szenvedésének és halálának szegényébe és a keresztről szóló beszéd bolondságába rejtette dicsőségét és hatalmát. S az a reménységünk, hogy Szentlélekének munkájával hatékonyra teszi szívünkben az evangélium üzenetét, és elvezet mindnyájunkat e titok megismerésére, az üdvözítő hitre.

Szentháromság ünnepén Isten ígété alázatra tanít, és arra hív, hogy őt bizodalmas hittel magasztaljuk. Talán vannak közöttünk olyanok, akiknek segíthet a régi történet, amely a negyedik-ötödik század fordulóján – 354-től 430-ig – élt *Augustinus* egyházatyáról, *Szent Ágostonról* szól. Hosszú ideig teljesen lekötötte Ágoston figyelmét a Szentháromság titkának vizsgálata. Minden erejét arra összpontosította, hogy felfejtsen a misztérium aranyfonalát. De pontosan tudta, hogy nem jutott közelebb a megoldáshoz.

Egy alkalommal a tengerparton sétálva megint ezeken a nyugtalanító

kérdéseken töprengett. Ekkor egy játékos kisgyermek vonta magára a figyelmét. A gyerek a homokban gödröt ásott, és egy kagylóhéjjal hordta a tengerből a vizet a maga készített mélyedésbe. Ágoston kérdésére, hogy mit csinál, így válaszolt: „*Kimerem ezzel a kagylóval a tengert.*” Mire Ágoston: „*Ó, te balga gyermek, hát hogyan képzeld, hogy azzal a csöppnyi kagylóhéjjal kimerheted a végtelen tengert?!*” Ekkor a legenda szerint a gyermek így szól: „*És te hogyan képzeld, bölcs Augustinus, hogy emberi értelmekkel megfejtheted a Szentháromság örök titkait?*”

Ebből, mint Isten üzenetét, megértette a tudós teológus, hogy a Szentháromság titkait nem megfejtendő kell, hanem imádni és hálaadással magasztalni.

Isten ezt a titkot saját fennhatóságában tartotta meg, más – életünket, sorsunkat és jövőnket is érintő – titkokkal együtt. De az evangéliummal mindazt tudunk engedni, amit tudunk szükséges ahhoz, hogy teljes szívvel szeressük őt, és feltétel nélkül bízzunk benne. És akkor megnyugszik rajtunk az Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten áldása.

■ ITTJÉS JÁNOS

Imádkozunk! Mindenható és irgalmas Istenünk, hisszük és valljuk, hogy te vagy minden élet forrása, a világ üdvözítője és az új élet teremtője. Áldunk és magasztalunk téged, hogy kinyilatkoztattad szereteted titkát, és megnyitottad előttünk az üdvösségre vezető utat. Ezért egyedül tiéd a dicsőség és hálaadás, Atya, Fiú, Szentlélek, Szentháromság egy igaz Isten, most és mindörökké. Amen.

A lelkeszlakás megáldása

Egy sokatmondó szertartás

► **A Régi-új liturgikus sarok** következő két írása lakásokkal, otthonokkal kapcsolatos. A lelkeszlakás és a keresztény ember lakása úgy válik igazán otthonná, ha nem egyszerűen mindennapi létünk keretének tekintjük, hanem olyan helynek, ahol életünket Isten közelségében éljük. Nem szakrális terekről, istentiszteleti helyiségekről van szó, tehát nem szenteljük ezeket (a szentelés Istennek való elkülönítést jelentene). Az otthon a Krisztust követő ember számára azonban mégis áldások helye lehet, ezért használatbavételekor megáldjuk. Ez természetes a lelkeszlakás esetében, és egyszerű lehetőség egy otthon építő vagy felújító keresztény család számára.

Az elmúlt néhány évben sajátos folyamatra lettem figyelmes. Nem egy – évek óta helyben lakó lelkes nélkül élő – gyülekezetben úgy építettek vagy újítottak fel parókiát, hogy még nem voltak biztosak abban, lesz-e belátható időn belül lakója az épületnek. A reménység döntése és cselekedete ez. Annak kifejezése, hogy egy gyülekezet életéhez nélkülözhetetlen, hogy helyben legyen lelki vezetője. A lelkeszlakás szolgálat – személytől független – magasra értékelése, hiszen Isten embereként keresztül szól hozzánk, embereken keresztül cselekszik. Meg kell hát adni minden háttérrel és életeret annak, aki ezt a szolgálatot – többnyire messziről érkezett vándorként – vállalja az adott településen.

A lelkeszlakás megáldását a püspök – aki a lelkeszlakás páztorolására hivatott – vagy megbízottja végzi. Az áldó istentisztelet a bejárati kapu

előtt zajlik – ennek transzparens értelme van azon túlmenően, hogy a kulcsátadás és a belépés önmagában mély értékű jelképet hordoz.

A liturgia az istentisztelet rendje szerint zajlik – lám, minden liturgikus alkalom így válik koherens, összecsengő szolgálatá –, ezért a legfontosabb elemeket itt is felleljük. A zsolttár a boldog ember Istenhez kötött voltáról beszél, az Úr iránti bizalomról, amely földi otthonunkban válik napi valósággá. A *Kyrie* ebben az esetben is Krisztus megváltói művének összefüggésébe emeli életünk e fontos eseményét: „*Úr Jézus Krisztus, akiben Isten lakik közöttünk, Uram, irgalmazz! Úr Jézus Krisztus, aki nem találta szállást az emberek között, Krisztus, kegyelmezz! Úr Jézus Krisztus, aki a mennyben örök hajlékot készített nekünk, Uram, irgalmazz!*”

A könyörgő imádságban megemlékezünk arról, hogy minden jó ado-

mány és tökéletes ajándék Istentől való, van hát miért hálát adnunk. Kérésünk ezért így summázható: „*Fogadd kegyelmedbe és áldd meg fáradozásunk eredményét, hogy ez az épület mindenkor alkalmas otthont adjon azoknak, akik a te országod ügyéért fáradoznak, az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké.*”

Az olvasmányok közül a levélbéli a krisztusi békességre és szeretetre emlékeztet („*hiszen erre vagytok elhíva*” – Kol 3,15), az evangéliumi pedig a jól megalapozott életre: „*Aki hallja az én beszédeimet, és cselekszi azokat, hasonló lesz az okos emberhez, aki kősziklára építette a házat.*” (Mt 7,24)

Mielőtt a püspök megáldja a házat, így könyörög: „*Úr Jézus Krisztus, nélkülöd semmit sem tehetünk, de ha közöttünk vagy, mindent újáteremtessz. Hallgass meg könyörgésünket, és maradj mindenkor e ház lakóival, hogy téged szolgáljon minden munkájuk, szent legyen minden örömük, és keresteljüket békével és reménységgel hordozzák a te végtelen szeretetedért.*”

Majd ezekkel a szavakkal folytatja: „*Isten kegyelmébe és oltalmába ajánljuk ezt a házat az Atya, Fiú, Szentlélek nevében. Áldott legyen mindenki, aki átéli küszöbét, és áldott legyen mindenki, aki benne lakik. Isten békessége, amely minden értelmet meghalad, töltsé be ezt a*

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

házat és lakóit, hogy a gyülekezet lelkeszeinek békés otthona legyen, és e ház által is épüljön Krisztus egyháza a Szentlélek által, nemzedékről nemzedékre.”

Kedves, de mély jelentést hordoz mindaz, ami az ajtó megnyitása után történik: először a lelkeszlakás lép be családjával, és sorra üdvözli a belépőket: a püspököt, a lelkeszlakásokat, a gyülekezet vezetőit, presbitereit és a vendégeket. A gyülekezet tagjai kint maradnak, és énekelnek. A belépők valamennyien a „*Békesség e háznak!*” (Lk 10,5) bibliai üdvözléssel jönnek be.

Benn a házbeliek kenyérrel és sóval kínálják az érkezőket, és hozzá ezt az imádságot mondják: „*Kettőt kérünk tőled, Urunk: add meg napi kenyérünket, és bocsásd meg vétkeinket.*” Ezután a lelkeszlakás vezetőjével váltakozva elmondják a 103. zsolttárt az énekeskönyv 34. éneke szerint („*Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!*”). Befejezésül a püspök a János-áldást mondja: „*Az Úr Jézus Krisztus kegyelme legyen mindnyájatokkal!*” (Jel 22,21)

■ DR. HAFENSCHER KÁROLY (IF.)

HULLÁMOKAT VETETT A GYÖNGYÖSI ÜLÉSSZAK

Túlórázott a zsinat

► Amint arról lapunkban már beszámoltunk, a legutóbb – május 11–12-én – Gyöngyösön tartott kétnapos zsinati ülészak szombaton határozatképtelenné vált, így munkáját nem tudta elvégezni. Ezért a zsinat elnöksége úgy döntött, hogy május 25-ére, péntekre rendkívüli ülészakot hív össze egyházunk Üllői úti székházába. A napirenden egyetlen pont szerepelt: egyházunk 2011. évi gazdasági beszámolójának elfogadása.

Gyöngyösön fontos, döntésre váró ügyeket kellett volna megtárgyalnia és elfogadnia a testületnek. Ilyen volt egyházunk 2011. évi gazdasági beszámolója. A zárszámadást a számviteli törvény előírása szerint május 31-éig kell(ene) elfogadni, mert ellenkező esetben a Magyarországi Evangélikus Egyház törvényesített követel. Ráadásul ebben az esetben egyházunk június 1-jétől a legtöbb pályázaton nem indulhatna, mert nem tudná közreadni az elfogadott mérleg adatait. Ez pedig forintmilliókban mérhető károkat okozna egyházunknak. Sajnos éppen erre a fontos szavazásra nem kerülhetett sor a szavazatképtelenség miatt május 12-én.

A balul sikerült gyöngyösi ülészaknak – sajnálatos módon – más negatív hozadéka is lett. Bár már csak egy – a szeptemberben esedékes őszi – ülészak van hátra ebből a ciklusból, több zsinati tag nem várta meg az ünnepélyes cikluszáró ülést,

hanem azonnali hatállyal lemondott tagságáról. Így a rendkívüli ülésre póttagok behívására volt szükség, hogy a határozatképtelenséget biztosítani lehessen.

A tanácskozás *Koranyi András*nak, a zsinat lelkes elnökének imádságával kezdődött. Mintegy napirend előtti felszólalásként *Muntag András* nem lelkes elnök szövegét a gyöngyösi határozatképtelenségről és az azt követő lemondásokról. Elismerve, hogy felelősség terheli a zsinat elnökségét, amiért korábban nem lépett fel határozottabban az indokolatlanul túl maradókkal szemben, noha a zsinati törvény megfelelőképpen szankcionálja az igazolatlan hiányzásokat. Hibáztak abban is, hogy nem vezettek olyan pontos nyilvántartást, amely több év távlatában is kimutathatóvá tenné, kik és hányszor hiányoztak az ülésszakokról.

Felelősség terheli az elnökséget abban is, hogy nem figyelt kellőképpen

a határozatképtelenség veszélyére – hiszen több esetben hangzott el javaslat a napirend megváltoztatására, vagyis hogy a határozatot igénylő, fontos napirendi pontokat vegye a zsinat előbbre, amíg a határozatképtelenség biztosítva van. Ezeket a javaslatokat azonban az elnökség nem vette figyelembe, és nem változtatott az előzetesen kiküldött napirenden.

Mindazonáltal – hangsúlyozta *Muntag András* – nem tudja az elnökség magára vállalni azok felelősségét, akik tanácskozás közben elmentek, veszélyeztetve ezzel a zsinat munkáját. Ezek után került sor egyházunk előző évi zárszámadásának megtárgyalására. A beszámolót *Csorba Gábor*, az országos iroda gazdasági osztályának vezetője terjesztette a zsinat elé, mégpedig huszonegy milliárd-négy százötvennyolc millió-százkilencvenkilenc ezer forint mérlegfőösszeggel és egymilliárd-kilencvenöt millió-kétszázhuszonhatezer forint pozitív eredménnyel. Az előterjesztéshez mindössze három fűtke vélemény, és máris szavazásra kerülhetett sor.

A Magyarországi Evangélikus Egyház 2011. évi egyszerűsített éves beszámolóját tartózkodás és ellenszavazat nélkül fogadta el a grémium. Az alig félórás rendkívüli zsinati ülészak ezután be is fejezte munkáját.

■ KISS MIKLÓS

Isten közelségében

► Családias légkörű ordinációra került sor május 26-án, szombaton Bakonyzentlászlon. *Hanvay Enikőt* – húsz évvel a teológia elvégzése után – *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke avatta lelkészé. A liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviselője, *dr. Varga Gyöngyi* docens, valamint *Lupták-né Hanvay Mária* kiskőrösi másodlelkész segédkezett.

„Isten közelsége jó” – állt az ünnepi meghívón a 73. zsoltár 28. verse, a lelkész személyes hitvallásaként is. „Ez egy kisebbségi vélemény a magyar társadalomban” – fejtette ki prédikációjában *Szemerei János*. „De a só sem többségi elem a levesben. A kisebbségi szolgálat nagyon fontos lehet egy nagyobb közösség számára” – fogalmazott. Majd az igehirdetésről mint a lelkes szolgálat lényegéről szólva hozzátette: „Mondanivalónk, üzenetünk lényege az, hogy Isten tetteit hirdetjük – soha nem az emberét. Ezt újra és újra frissítenünk kell: az igehirdetés mindig Isten tetteinek prédikálása. Nem abban van az erő, nem abban van az újulás, a gyógyulás, amit az embernek kell tennie, hanem abban, amit az Isten tesz.”

Az úrvacsorás istentiszteletet követő szeretetvendégségen a gyülekezet, a kollégák, a családtagok és a barátok köszöntötték *Enikőt*, aki hosszú és nehéz úton jutott el a lelkes szolgálat vállalásáig.

Saját szavaival így vall erről a folyamatról: „1967-ben Miskolcon láttam meg a napvilágot szüleim negyedik

FOTO: ADAMI MÁRIA

gyermeként. Hat élő testvéremmel keresztyén neveltetésben részesültünk, a miskolc-belvárosi gyülekezetbe jártunk rendszeresen. 1987-ben, a gimnázium elvégzése után egy évvel jelentkeztem az Evangélikus Teológiai Akadémiára. Az egyetemi tanulmányok befejezése után, 1992-ben kerültem Bakonyzentlászlóra, ahol az ottani gyülekezetben mint hitoktató dolgoztam, leltem otthonra, s lettem a bakonyi táj és a helybeli evangélikus műemlék templom »szerelmese«. 2008-ban lelkesi munkatársként vettem át a gyülekezet vezetését, s azóta neveltem egyedül két kislányomat, a kilenc és fél éves *Esztert* és a hét éves *Zsófiát*. Húsz évvel a diplomám megszerzése után, hosszas vívódást követően kértem ordinálásomat.”

■ A. M.

► Nem túlzás: szinte nincs olyan hét, hogy valaki ne vetné szemünkre a múlt év pünkösdjén – *Ittész János* püspök nyugállományba vonulásával – „felfüggesztett” *Égtájoló* folytatásának elmaradását. Nos, *Szentháromság* ünnepével újraindítjuk rovatunkat! Azzal a különbséggel, hogy egyházkerületeink lelkes vezetőitől nem jegyzeteket várunk, hanem válaszokat – olvasóink kérdéseire. Az „első körben” azonban még mi kérdezzük püspökeinket... – *A szerk.*

– *A zsinaton elhangzott elnökpüspöki jelentésében* A bizalom egyháza témakör egy teljes fejezetet kapott. Ebből idézem a következő mondatot: „Minden további fejlődés alapja a múltból örökölt és a jelenben is mérgező bizalomhiány gyógyítása.” Ha ekkora terjedelmet kap ez a probléma a jelentésben, akkor nem kerülhet meg a kérdés: konkrétan mit jelent és miben mutatkozik meg a fent említett bizalomhiány?

– Alapkérdés, hogy a mindenkori egyházban törvényszerűen tükröződnie kell-e a körülötte élő világ minden nyomorúságának. Vagy bizonyos területeken tudunk-e valami mást – Pál apostolt idézve –, „különb utat”, modellt mutatni? Gyakran halljuk a kis-cinikus bölcsességet: „Jó dolog a bizalom, de még jobb az ellenőrzés...” Tény, hogy a bizalom mindig kockázattal jár, hiszen vissza lehet élni vele, és ez nem ritkán meg is történik. De hiszem, hogy mégsem lehet bizalom nélkül élni. Pontosabban fogalmazva: lehet élni bizalom nélkül, de nem érdemes! A bizalmatlanság ugyanis megmérgezi az emberi kapcsolatokat, rombolja a közösséget, pokollá teszi az életet. Azt az életet, amelyet *Isten bizalmából* kapunk ajándékba!

Hazánkban különféle történelmi, politikai okok miatt óriási a bizalomhiány. Ez sajnos igaz a vezetők és a vezetettek között éppúgy, mint a különböző nemzedékek és egyéb ember-

csoportok között. De mindennek nem kellene, nem szabadna ilyen mértékben tükröződnie egyházunk életében. Az egyházban el kellene felejteni a „felső és alsó szint” fogalmát. A Mester arra figyelmezteti mai tanítványait is, hogy közöttünk lehet „más a rend”... Az egyházban nincsenek hatalmi ágak, csak szolgálati területek, hiszen mindennap imádkozzuk, hogy „*tiéd az ország, a hatalom és a dicsőség*”. Akik Isten gyermekeként, családja tagjaiként hiszik és tudják, hogy születésük és keresztesülésük óta Isten megőrzött bizalmából és szeretetéből élhetnek, azok nem félnek bizalmat ajándékozni a másik embernek.

Mind ezt csodálatosan élhettük át az ideai egyházkerületi missziói napokon, amelyeknek a mottója – *Küldetésben Isten családjában* – irányítéként szolgálhat a jövő felé vezető úton.

– *A hatévente aktuális általános tisztújítás évében járunk. Egyházunk legmagasabb szintű grémiumának, a zsinatnak az üléseiről szóló tudósításokban többször olvasható az információ: fontos szavazásoknál már nincs meg a megfelelő létszám, mert a zsinati tagok az ülés vége előtt elmennek. Nem gondolja, püspök úr, hogy az új ciklusban fegyelmező hatáskörrel lenne a jelenléti ív közzététele e tekintetben is?*

– Természetes, hogy az egyházban is szükség van a jó rendre és egészséges fegyelmeire. De számomra még ezen a neuralgikus területen is a bizalom a kulcsszó. Ha a megválasztott zsinati tagok kivétel nélkül tudatában lennének annak, hogy ők a választók bizalmából képviselhetik a küldő testületet, amelyek igénylik és várják, hogy rendszeresen beszámoljanak munkájukról, más lenne a zsinat működése. Sajnos jelenleg – többek között a túlméretezett póttagrendszer miatt – sokszor hiányzik ez a felelős és egyben kölcsönös bizal-

Kulcsszó: bizalom

Interjú Gáncs Péter elnök-püspökkel

mon alapuló kapcsolat a választó, küldő testületek és megválasztott küldötteik között.

Reménység szerint a következő ciklusra tervezett új rend, amely nem ad lehetőséget a póttagokkal való – olykor felesleglen – helyettesítgetésekre, elősegíti majd a zsinat hatékonyabb munkáját és megtépzott tekintélyének helyreállítását. Emellett létfontosságú stratégiai feladat a különböző egyházkormányzati szervezetek – zsinat, országos presbitérium, püspöki tanács – közötti rendszeres kommunikáció és a kölcsönös bizalom alapuló együttműködés javítása.

– *Elnök-püspökként az egyik fő feladata az ország más keresztény egyházaival való kapcsolattartás. Hogyan értékeli a mindennapi együttműködést más felekezettel?*

– A testvéri kapcsolatok igazi próbája mindig a hétköznapokban való gyakorlati együttműködés. Közösen ünnepelni már szépen tudunk. Örvendetes, hogy az évtizedek óta jól működő januári ökumenikus imahét mellé kezd felőlni a teremtés hetének közös megünneplése szeptember végén. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának erről szóló – immár közel négy éves – felhívását egyházunk püspöki tanácsa a közelmúltban megerősítette a gyülekezeteknek szóló ajánlásával. Ezt olvashattuk is az *Evangelikus Élet* pünkösdi számában.

Az ilyen ünnepélyesebb akciók mellett mindennapos területe az ökumenikus együtt munkálkodásnak az egyházi oktatási intézményekben folyó lelkipásztori munka, missziói szolgálat. A bevezetés alatt álló köznevelési törvény hittan- és etikaoktatással kapcsolatos tervei új feladatokat, komoly kihívást jelentenek egyházaink számára. Ezen a területen különösen fontos az egymás sajátosságait tisztelőben tartó, folyamatos egyeztetés. Szomorú lenne, ha

közös áldásforrás helyett a felekezeti iskolák feszültséggócokká válnának...

– *Ha már az egyházi iskoláknál tartunk: ebben az évben egyházkerületeink újabb oktatási intézményekkel gyarapszanak. Többen inkább az ezzel járó feladatokat és anyagi terheket emelik ki. Radosné Lengyel Anna déli kerületi felügyelő az április végén Nagyszénáson megtartott kerületi közgyűlésen ezzel szemben azokat az országos és nemzetközi sikereket sorolta, amelyeket evangélikus középiskoláink diákjai értek el a legkülönfélébb megmérettetésekben. Az oktatásért felelős püspökként hogyan látja ezt a kérdést?*

– Nagy öröm, hogy Lajoskomáromban és Rákoskeresztyőn óvodát vehetünk át, illetve az utóbbi helyen általános iskolát is – ez *Podmaniczky János* nevét fogja felvenni. Soltvadkertben az immár két évtizede remekül működő óvodánkban lesz végre folytatása a Kossuth Lajos Általános Iskolában. A Déli Egyházkerület legnagyobb gyülekezetében, Kiskőrösön tavaly indult a Harangvirág-óvoda, ösztöl pedig itt is meglesz a folytatás a Petőfi Sándor Általános Iskola és Gimnáziumban.

Mezőberényben két tannyelvű, magyar-német gimnáziumot veszünk át háromszáz fős kollégiummal együtt. Szarvason is kiteljesedik az evangélikus oktatási rendszer: két óvodánk és a Benka Gyula általános iskola munkájára építve átvesszük a Vajda Péter Gimnáziumot.

Ezek mellett említtem még, hogy Békéscsabán viszont „lefelé építkeznünk” tovább, a gimnázium mellett szeptemberben indul két osztállyal az evangélikus általános iskola, jövőre pedig, reménység szerint, az evangélikus óvoda is.

Mindez óriási lehetőség és felelősség! Döntő feladat, hogy elkötelezett evangélikus intézményvezetőket, pedagógusokat és iskolalelkészeket tudjunk szolgálatba állítani, hiszen

ÉGTÁJOLÓ

rajtuk keresztül kaphatnak valóban evangélikus színt és tartalmat összel induló új óvodáink és iskoláink. Ezenkívül nagyon fontos a helyi gyülekezetekkel és lelkészekkel való szoros együttműködés. Ezen a területen kevés a hétköznapi békés egymás mellett élés, meg kell tanulni az egymásért élés művészetét is.

– *Két héttel ezelőtt volt a kerületek ideai missziói napja. Hogyan értékeli a déli kerület bonyhádi napját?*

– Csodálatos élmény, igazi örömművelés, majális volt a déli gyülekezetek nagy családjának találkozója. Óriási feladat több mint ezer ember testi, lelki, szellemi táplálékkal való igényes „ellátása”. Hála Istennek, úgy érzem, hogy megtörtént a „kenyér-csoda” a bonyhádi atlétikai csarnokban. Minden szempontból jóllakottan, feltöltözve térhettünk haza. Sikertől megtalálni a komoly és a könnyedebb műfajok egészséges arányát: az evangélizációtól és biblikus előadástól kiindulva a népi táncig és bábjelenetig, a klasszikus énekkartól, színműjátástól kezdve a rézfűvös- és gitáregyüttesig.

Hiszem és remélem, hogy az ünnepi nagy közös asztal és találkozás örömmorzsaiból még sokáig fogunk élni a hétköznapokban.

■ BODA ZSUZSA

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Pünkösdi hangfoglalás

► Folytatás az 1. oldalról

Utolsó, vérpezsdítő darabjuk taktusait a közönség soraiból is tenyércsapkodás, lábdobogás kísérte.

A gospel követően lányabb felvonas következett, egy gitáros kíséretével. A *Közös pont* című füzetből, illetve kivetítőről lehetett együtt zengedezni a Szentleket hívó dallamokat: „Szentlélek, jöjj, viharos szél...”

A gyülekezet elhallgatásával újabb hangfoglalók érkeztek: az *Agapé* együttes ifjú tagjai. A nyolc lelket számláló, dobhártyát nem kímélő zenekar „a Zúrról” énekelt – láthatóan nagy szeretettel és igyekezettel.

„Egyre keményebb a stílus, és még csak most jön az igehirdetés” – jegyezte meg *Pataky Albert* pünkösdi egyházelnök, aki ApCsel 1,8-ra alapozó igehirdetésében a tanúság problémájával foglalkozott. Péter arulásától egészen az Iránban mártírhalált halt keresztény család példájáig jutott el. Szerencsére nekünk nem kell ekkora áldozatot vállalnunk, a hétköznapokban, kis dolgokban kellene tanúságot tennünk (például úgy, hogy a ránk zúduló híráradatot megfelelő távolságtartással kezeljük). *Pataky Albert* az 51. zsoltár 12. versével bú-

csúzott: „Tiszta szívet teremts bennem, oh Isten, és az erős lelket újítsd meg bennem.”

A rövid szünet után, mely alatt kacsaszíros kenyér mellett lehetett megvitatni az elhangzottakat, az este fő előadójaként a *Misztrál* együttes lépett a pódiumra. Régi jó szokásukhoz híven versmegzenésítésekkel érkeztek. A markáns férfizenekar érzékenyen találta el a csend, a hang és a szó arányait. Játékuk letisztult, mégis tele van erővel. Zenéjük középpontjában maguk a versek állnak, alázattal nyúlnak hozzájuk. *Balassival* indítottak, akit azután többször is megidéztek az este folyamán. A *Bocsásd meg, Úr Isten* vagy az *Óh, én édes hazám, te jó Magyarország* reneszánsz szolamái után elsősorú hatása volt *Ady* ütemesen ügöző lovasának és *Dsida* hideglelős esti hallucinációinak. Kevésbé ismert szerzőtől, a nyugatos *Falu Tamástól* is játszottak egy tavaszi szélről regélő költeményt.

A sokszínű verscsokrot – keretbe foglalva ezzel az előadást – *Balassi Adj már csendességet* című verses könyörgése zárta, amely méltó lezárása volt magának a vigíliának is. Szó-ból és hangból csend lett...

■ KINYIK ANITA

Mentő és áldozat

Emlékezés és koszorúzás
Sztehlo Gábor szobránál

► *Sztehlo Gábor* evangélikus lelkész emléke előtt tisztelgett május 25-én a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület. A Deák téri evangélikus templom előtti *Sztehlo-szobornál* koszorúzást tartottak, majd a gyülekezet nagytermében emlékeztek az embermentő lelkészre.

Kirschner Péter, a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület elnöke a koszorúzás előtti bevezetőjében *Sztehlóról* elmondta, hogy olyan korban mutatott bátorságot, amikor a legtöbben nem voltak bátrak, de kivételes pedagógiai érzéke is máig ható példa.

Donáth László evangélikus lelkész szintén a koszorúzás előtt tartott beszédében hangsúlyozta, hogy *Sztehlo Gábor* neve sem hangozhat el *Raoul Wallenberg* nevének említése nélkül, és ez fordítva is így van. A lelkész megemlékezett arról a gyalázatról is, amelyet a *Wallenberg-szobor* ellen követtek el vandálok a minap. *Donáth László* elmondta: *Sztehlohoz* hasonlóan el kell döntenünk, melyik oldalon állunk. A 73. zsoltárból idézve zárta szavait:

Donáth László: „El kell döntenünk, melyik oldalon állunk”

„Hogyha keseregne szívem, és háborognának veséim: akkor balgatag és tudatlan volnék én, oktalan állat volnék te irántad. De én mindenkor veled vagyok, te fogod az én jobb kezemet. Tanácsoddal igazgatsz engem, és azután dicsőséggel fogadsz be engem.” (21–24. v.)

Smidélisz Gábor, a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházköz-

ség igazgató lelkésze már a Deák téri gyülekezet tanácstermében fogadta a koszorúzást követő megemlékezésre egybegyűlteket. A fiatal lelkész elmondta, hogy korából adódóan sem ismerhette személyesen *Sztehlo Gábort*, mégis, miután hét éven át lakott azon a parókian, ahol a nagy előd emléke még elevenen élt a falu időseiben, sok szálon kötődött az egykori nagytarcsai lelkészhez. *Sztehlo* szeretete, egyénisége maga köré gyűjtötte az embereket Nagytarcsán éppúgy, mint a Gaudiopolisban vagy éppen Svájcban, ahol életének utolsó éveit töltötte.

Az alkalmon szólásra emelkedett még *Feldmájer Péter*, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke, *Pröhle Gergely*, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, a Külügyminisztérium helyettes államtitkára, valamint *Füzéki Bálint* pszichológus és *Horváth Ádám* rendező, egykori „*Sztehlo-gyerekek*”. Végül *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott evangélikus püspök gyógyító emlékezésre hívott, hogy lássuk a múltunkban: voltak igazak.

A beszédeket *Takáts Andrea* színésznő felolvasása, az *Új Magyar Kamarazenekar* muzsikája, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem liturgikusének-szemináriumának előadása színesítette.

■ Szöveg és foto: KISS TAMÁS – *Evangélikus.hu*

Szeretotthon-névadó Rákospalotán

► Örömnepük volt pünkösdhétfőn a rákospalotai evangélikusoknak: a kistemplomuk udvarában álló szeretotthon névadó ünnepségére gyülekeztek össze. Az intézmény mostantól egykori szeretett lelkészük, *Bolla Árpád* nevét viseli. Az ünnepi istentiszteleten *D. dr. Harmati Béla* nyugalmazott püspök szolgált.

A főváros XV. kerületében található gyülekezet sokéves projektje ért véget 2005 júniusában: az egykori evangélikus iskoláért kapott kárpótlásból és adományok révén felszentelhetők az akkor huszonhat férőhelyes, új szeretotthont. A kistemplom kertjében álló, országos egyházi fenntartású intézmény két évvel később létezik, majd a rá következő évben újabb öt szobával gyarapodott.

A hívek régóta szerették volna az immár harmincnégy férőhelyes szeretotthont egykori lelkészükről, a hat éve elhunyt *Bolla Árpádról* elnevezni – az idei pünkösdőn teljesedhetett be e kívánság.

A május 29-ei istentiszteleten *D. dr. Harmati Béla*, a Déli Egyházkerület nyugalmazott püspöke Ef 36,26 alapján tartott prédikációjában szeretettel és nagyrabecsüléssel idézte fel *Bolla Árpád* alakját. Az egyház születésének ünnepén emlékeztetett arra a szolgátra, aki a legnehezebb időkben is a rábízott közösségek lelki építésén munkálkodott.

Ökumenikus kórházkápolna

► „Jöjjetek énhozzám mindnyájan!” – idézte Jézus szavait *Szemerei János*, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke (*képiünkön*) a kaposvári Kaposi Mór Oktatókórház új ökumenikus kápolnájának avatóünnepségén. A püspök, aki hosszú éveken át szolgált lelkészként, majd esperesként a somogyi megyeszékhelyen, arra kérte a résztvevőket: imádkozzanak azért, hogy e kápolna legyen találkozóhely az élő és örökkévaló Istennel s Jézussal, aki legyőzte a bűn és a halál hatalmát.

Az európai uniós támogatással megvalósult, márciusban átadott, korszerű épületben – ahol öt gyógyító osztály kapott helyet, és tizenegy szakterület járóbeteg-ellátása történik – ezúttal az ima jelentőségére és a lélek gyógyítására irányult a figyelem.

A bensőséges hangulatú, pünkösdi előtti kápolnaátadási ünnepségen – ahol muzsika és vers is rendeződött egy mással – *dr. Kocsev Miklós*, a Pápai Református Teológiai Akadémia tanszékvezető tanára a Magyarországi Református Egyház két évtizedes kórházmissziójáról beszélt. Örömmel szolt arról, hogy a reformátusok bekapcsolódhattak e nemes szolgálatba, ami többnyire pénz és politika kérdése is.

Mint megjegyezte, a kórházmisszió szót szívesen lecserelné kórházi lelki gondozásra, hiszen nem meggyőzni szeretnék az embereket; az a feladatuk, hogy segítsék Isten és ember találkozáját. A betegek egy része a maga nyomorúságában és kiszolgáltatottságában lelki kapaszkodókra vágyik, s ebben kulcsszerepet kaphat a kórházi lelkész, aki a világi munkatársakkal együtt közelebb hozhatja számukra az Istent.

Az istentisztelet végén a gyülekezet – közöttük a Bolla család tagjai és a szeretotthon néhány lakója – az udvarra vonult, ahol a püspök meg-

áldotta az immár *Bolla Árpád Evangélikus Szeretotthon* táblával – és új kerítéssel – ellátott intézményt.

■ BODAZS

BODA ESZUSZA FELVÉTELEI

► A névadó ünnepségen a néhai lelkész özvegye, *Bolla Árpádné* is ott volt. Megkértük az egykori papnét, néhány mondatban foglalja össze a rákospalotai gyülekezethez való kötődésüket, illetve a névadással kapcsolatos érzéseit.

A férjem négy részletben szolgált itt – összesen huszonöt évet töltöttünk ebben a gyülekezetben. Nagyon szerettünk itt lenni, nagyon sok kedves emlék fűz ide. Igaz, akkor ez a parókiakert másként nézett ki: volt veteményeskertünk is...

Nagyon jólesik, hogy a férjemről neveztek el a szeretotthont, bár azt gondolom, ő nem nagyon örülne neki, mert nem ezért végezte a szolgálatát. Ha élne, valószínűleg az lenne a komoly kívánsága, hogy békesség legyen. Szolgálati helytől függetlenül a mottónk mindig így hangzott: légy örömhözó békekövet. Fontos, hogy Isten gyermekeiként ezt képviseljük – mindig és mindenhol.

Az előadó, aki egykor Somogyban volt lelképásztor, arra is utalt: a modern orvostudomány jól megvan a lelkészek nélkül is, viszont egy kórház gyógyító kultúráját az is minősí-

KOVÁCS TIBOR FELVÉTELE

ti, törődik-e az emberi lélekkel. A kaposvári kórház ebben élen jár: huszonhárom önkéntes beteglátogató visz rendszeresen vigaszt a betegágyakhoz.

Miután elhangzottak *dr. Moizs Mariann* stratégiai igazgató ünnepi gondolatai – és az álomtól a megvalósításig terjedő időszokról is beszámolt –, átadta a kápolna kulcsát *Köteles Attila* kórházi lelkésznek.

A második szinten kialakított kápolnában *Kurucz Miklós* festőművész bibliai jeleneteket ábrázoló, nagyméretű képei fogadják a betérőket, de megakad a szem *Beiczer Judit* ipar-

művész üveglakán is, amelyen a Dávid-csillag, a galamb, a Luther-özsa s az életfa is feltűnik, de az ósrobanásra és az őselemekre is utalt a művész, aki ölmözött, „rogyasztott” technikával készítette bámulatos művét az „élő glassikusok Mekkájaként” emlegetett Bárdudvarnokon.

Elsőként *Balás Béla* kaposvári megyés püspök áldotta meg és szentelte fel az imahelyet, majd *Szemerei János* evangélikus püspök kérte Isten áldását a kápolnára: „Legyen a békesség helye ez a kápolna, ahol megpihenhet a fáradt lélek, legyen erőforrássá, ahol feltöltekezhet az ember; s legyen gyógyító hely, ahol együtt gyógyulhat test és lélek! Legyen Úrnak szentelt hely, táborozzon e szent helyen Isten dicsősége.”

Schönberger András pécsi főrabbi és *Nagy Csaba* református esperes is Isten áldását kérte a kápolnára, ahol az ima jelenti a közös nyelvet és a gyógyulásba vetett hitet.

Köteles Attila református kórházi lelkész, kezében a kápolna kulcsát tartva, zárszavában köszönetet mondott az európai színvonalú kórházi kápolnáért, amely a Mindenható lakhelye. Arra biztatott: használjuk, koptassuk, találjuk meg benne lelkünk gyógyulást hozó békéjét, s mint megjegyezte, ugyan megkapta a kápolna kulcsát, ám az ajtaja soha nem lesz bezárva.

Az avatóünnepség résztvevői végzetül közösen elimádkozták a *Miatyánkot*.

■ LŐRINCZ SÁNDOR

JÉZUSI SZELLEMBEN IGYEKEZNEK MEGTÖLTENI A BATYUT

...tartsd oda a másik arcodat is...

► Egy pillanat műve csupán, hogy csattan a pofon, hogy csusszan a gyilkos penge, s vannak, akik szerint a pillanat mindig megdöbbenően váratlan. Pedig dehogyan. Az agresszió folyamat. Ha a maga törvényszerűségei szerint, zavartalanul halad előre, háborítatlanul gyűlik, gomolyogva terpeszkedik szét az indulat, megjósolhatóan jön lendületbe az a kéz, amelyből kiszalad az ártó mozdulat. De a folyamat megszakítható, elterelhető, ha van avatott szakember, aki képes és hajlandó beavatkozni...

A nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat tavaly decemberben indította el *Batyu* elnevezésű projektjét, amellyel a Csillag utcai anyaóvban – családok átmeneti otthonában – elhelyezett, gyakran épp a bántalmazás elől menekült gyermekek és édesanyák sikeres társadalmi beilleszkedéséhez kívánnak útravalót adni. A komplex szocializációs program mintákat, értékeket közvetít.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Oltalom Szeretetszolgálatának anyaóv intézménye Nyíregyházán egyedülként nyerte el az Európai Unió és az Európai Szociális Alap közel harmincmillió forintos támogatását ehhez a projekthez, így azután még inkább felértékelődik együttműködése azokkal a nyíregyházi intézményekkel és szervezetekkel, amelyek ugyancsak a gyermekvédelemben dolgoznak: hasonló munkát végeznek, ugyanannak a célcsoportnak a támogatásáért dolgoznak.

A nyertes projektben tehát partner a Területi Gyermekvédelmi Központ, a Gyermekjóléti Központ Családok Átmeneti Otthona és a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetének Anya-gyermek Segítőotthona. A kliensek körében végzett, sok elemet magában foglaló, két éven át tartó munkát így kiegészíti a városban dolgozó gyermekvédelmi szakembereknek szánt továbbképzés, amely abból a nyilvánvaló tényből indul ki, hogy a gyermeki agresszió problémáival mindannyian küzdenek.

– Májusban már a második kurzust tartjuk a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karának előadóival – mondja *Daskóné Sós Anita*, a családok átmeneti otthonának részlegvezetője, a projekt szakmai vezetője. – Az a célunk, hogy a képzés során a gyermeki agresszió kezelésére és megelőzésére olyan új eszközöket és módszereket sajátítsunk el, amelyekkel mindennapi

munkánk hatékonyságát segíthetjük elő, erősítve a szakemberek közti együttműködést is, közvetve ugyanis ez is hozzájárul a legfőbb cél eléréséhez: a gyermekek és a szülők sikeres társadalmi integrációjához.

A továbbképzésen tehát különböző szervezetek szociális szakemberei ülnek együtt a hallgatóság soraiban. Az erőszak bibliai vonatkozásairól előadó *Darvas Anikó* érzékeltet is némelyek kétségeit, elzárkózását, mikor mondandójába kezdett.

– De érzékelttem a nyitottságot is – fűzi hozzá a Nyíregyházán hatod-, azaz gyakorlati évét töltő teo-

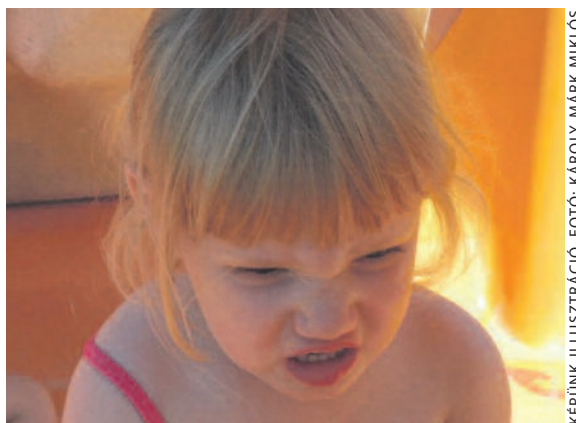
jük. Zsoltárokat olvashatunk telve gyilkos indulatokkal! Csakhogy aki Isten előtt ki tudja mondani, hogy így érez, az ezt a baját jó helyre tette le, mert utána már nem fog erőszakosan cselekedni. A másik aspektus pedig, amire a Biblia tanít, az erőszakmentes ellenállás. Hogy az agresszióra nem szabad agresszióval válaszolni, mert akkor sosincs vége: vagyis tartsd oda a másik arcodat is...

– Az agresszivitás örlángja mindannyiunkban pislákol – erősíti meg *Laborczi Géza*, az Oltalom Szeretetszolgálat igazgató lelkésze is –, és belobbant. Erről beszélgetni kell ebben a körben, és arról is, hogy hogyan lehet ezt elkerülni, a feszültségeket másképp levezetni. De van erre egy jézusi forgatókönyv is, és sok-sok család és közösség élte tanúsítja, hogy működik. Ezt a mintát kell felmutatnunk, de meg kell értenünk az agresszió természetét is. Miért ne lehetne a szeretet is fertőző?

Az agresszió agressziót szül – erősítette meg a tételt *Horváth László*, az akkreditált képzést lebonyolító nyíregyházi egészségügyi kar dékánhelyettese, rámutatva, hogy olykor maguk a szociális szakemberek is lehetnek a bajok előidézői hozzá nem értésből, vagy mert már a kiégés tüneteivel küzdenek, anélkül hogy észrevennék. Mindenesetre a gyakorlati, módszertani ismeretek mellett biztos erkölcsi és szakmai alapot van szükségük ahhoz, hogy mindennapi munkájuk során feltárhassák a problémák okait, s közelebb jussanak ahhoz a megoldáshoz, melyet a közösségi szociális munka hordoz magában.

Az anyaóvban élő csonka családok jelentős része bántalmazás elől menekült. Abban a közegben, ahol ők szocializálódtak, a konfliktusok rendezésének legkézenfekvőbb módja az erőszak. Sokszor nem is ismernek más eszközt és más rendezőelvet, mint hogy az erős akarata érvényesül a gyengéé fölé. Ez még írható a kulturális különbségek számlájára. De ott a másik, kultúrától független törvényszerűség, miszerint a bántalmazottakból lesznek később a bántalmazók. És nem árt azzal is tisztában lenni, hogy agressziót nem csupán tettelegességgel követhetünk el.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ. FOTÓ: KAROLY MÁRK MIKLÓS

lógus. – Először is azt kell tudnunk, hogy a Biblia rengeteg erőszakos történetet ír le. Szó van benne gyilkosságról, népiirtásról, nők megerőszakolásáról, csak ezekről kevesebbet beszélünk, különösen a hitoktatás keretei között, és ez, lássuk be – a gyerekek, fiatalok életkori sajátosságait szem előtt tartva –, így is van jól. A lényeg azonban az, hogy az erőszakra való hajlam bennünk van, és nem igaz, hogy nem haragszunk néha a másikra, nem igaz, hogy nem születnek bennünk indulatok. A munkával töltött sokadik órában joggal érezheti úgy valaki az iskolában, hogy most de szívesen képen törölné azt a rendetlen gyereket! Más dolog azonban így érezni, és más megcselekedni.

A lényeg épp abban van, ahogyan ezeket az agresszív érzéseket levezet-

Új sebészeti tömbel bővült az Országos Onkológiai Intézet. A május 24-i avatási ünnepségen *Kásler Miklós*, az intézet főigazgatója, *Matolcsy György* nemzetgazdasági miniszter és *Szócska Miklós* egészségügyi államtitkár mellett az egyházi vezetők is szót kaptak. Az áldások a főbejáratnál felállított szobor leleplezése után hangzottak el. Egyházunk képviselőiben *dr. Fabiny Tamás* püspök volt jelen, aki *Kovács Imre* lelkésznek a betegsége alatt írt gondolatait idézte. Kovács Imre maga is sok kezelést kapott az onkológiai intézetben 2010 júliusában bekövetkezett haláláig. A felszólalások során többször is hangsúlyt kapott az egyházak, a hit és a lelkigondozás fontossága a gyógyításban: „A beteg az orvosban, az orvos pedig Istenben hisz.”

■ HHÁ

A tablettás abortuszról

■ OROSZ GÁBOR VIKTOR

Az elmúlt héten az evangélikus püspöki kar nyilatkozatot tett közzé az úgynevezett abortusztabletta magyarországi bevezetésével kapcsolatban. Nem csupán a nyilatkozatban, de a médiában is számos olyan pró és kontra érv jelent meg, amelynek értelmezése éppen a gyakran egymásnak ellentmondó érvelések miatt utközik nehézségekbe. Az értelmezést nehezíti, hogy az abortusz kérdéskörre, miközben orvosi, jogi és erkölcsi vonatkozású, mindezeket megelőző világnézeti meggyőződéseket is érint. Ezek közül az egyik legfontosabb, hogy miként vélekedünk az emberről.

Immanuel Kant megfogalmazásában az ember önmagában vett cél, azaz sohasem lehet eszközként kezelni egy másik cél elérése érdekében. A teológiában az istenképesség fogalmán keresztül fejeződik ki az emberi élet méltósága, amely protestáns vélekedés szerint az ember szabadságában és Istenhez fűződő kapcsolatában ragadható meg, vagyis az emberi élet érinthetlenségét teremtmény voltunk adja, és ennek tiszteletben tartása szabályozza. Hiszen a másik teremtmény méltóságát a vele kapcsolatba került embertársa tarthatja egyedül tiszteletben, amennyiben ismeri vele egyenlő szabadságát.

Ugyanakkor az élet kezdetét érintő erkölcsi megfontolások során gyakran vetődik fel a kérdés, hogy egyáltalán mikor kezdődik egy ember élete, mikortól beszélhetünk személyről.

Erre többféle válasz fogalmazódott meg a teológián belül is, de a leginkább elfogadott és igazolható álláspont az anyai és apai kromoszómák egyesülését követő beagyazódást tekinteti kezdetnek. Ekkortól beszélhetünk individuumról – még ha az ikresedés lehetősége fenn is áll –, és ekkortól biztosított az embrió fejlődéséhez szükséges feltételek, az anyaméh életetvédeltsége. Ebből következik, hogy miközben az embrió édesanyja méhében fejlődik, az anyának nem a tulajdona, hanem a gyermeke, akinek élethez való jogát és az erre való szabadságát nem korlátozhatja, csak támogathatja. Erre utal az evangélikus állásfoglalás is, amikor ellenez az abortuszt.

A megfogant emberi életért nem csupán a szülők tartoznak felelősséggel, hanem mindazok, akik valamilyen kapcsolatba kerülnek vele, tulajdonképpen az egész társadalom. Éppen ezért a társadalmat minősíti a születésszabályozás kérdéseire adott válasza.

A felelősség vonatkozik a várandós nőre is, akinek egészsége éppen úgy védendő, mint a szíve alatt hordozott gyermeké. Azonban – ritkán, de – adódhat olyan helyzet, amikor az anya életét terhessége veszélyezteti. A nyilatkozatban ez a szempont jelenik meg, amikor orvosi indokkal az abortuszt megengedhetőnek tartja, ha csak ezen az áron menthető meg a várandós nő élete.

A magyar jog, hasonlóan más országokéhoz, akkor sem bünteti a terhességmegszakítást, ha a terhesség bűneset következménye, vagy súlyos válsághelyzetre hivatkozva kéri az édesanya, és kórházban történik. Ezekben az esetekben csak a 12. hétig valósítható meg (esetleg a 18. hétig). A hatályos jog szerint nem büntetendő abortusz lehetőségét a teológiai és erkölcsi vélekedés – mint lát-

tuk – a legtöbb esetben nem igazolja, de ettől még napi gyakorlat, amely évente hazánkban több ezer emberi élet kioltását jelenti sebészeti úton.

Az evangélikus dokumentum helyesen mutat rá arra, hogy az „abortusztabletta alkalmazása a művi abortusz sebészeti megvalósításának kémiai alternatívája”, és a „kémiai beavatkozás lehetősége nem változtat az abortusz jogi szabályozásán, sem teológiai megítélésén”. Ha azonban törvényeink lehetőséget adnak a terhesség megszakítására, akkor ebből erkölcsileg következnek, hogy az abortusz „lehető legkíméletesebb” módját kell alkalmazni.

Többek között ez utóbbi érv alapján vezették már be több nyugat-európai országban az abortusztablettát, és 1999-ben például *Margot Kässmann* – akkori hannoveri evangélikus regionális püspök – is ennek alapján támogatta bevezetését. Az akkori németországi vitát egyébként az álláspontok felekezeti megosztottsága jellemezte. Miközben a római katolikus egyház és a szabadegyházak tiltakoztak ellene, addig a Németországi Protestáns Egyház beleegyezett a tableta orvosi felügyelet melletti használatába, de döntését nem indokolta.

Tanulságos a Németországi Protestáns Diakóniai Szolgálat sajtóközleménye is. Ebben az áll, hogy a terhességmegszakítások tényét nem enyhíti a módszer mássága, de a közlemény hangsúlyozza az egészségügyi kockázat csökkentéséhez való jogot. Ennek alapján nem tartotta elvetendőnek a sebészeti beavatkozás farmakológiai alternatíváját, ha az kisebb kockázattal és kevesebb fájdalommal jár.

Ugyanakkor, hasonlóan a magyarországi nyilatkozathoz, több veszélyre is felhívta a figyelmet. Ezek közül a legfontosabbak: szemben a sebészeti beavatkozással a magzat kémiai elhajtása több napig is eltarthat, ami a nőt lelkileg jobban megterhelheti. A tableta bevétele a terhes nő saját tettének minősül, szemben a vákuumos eljárással vagy a méhfal eszközös kaparásával, amelynek módszerével. Ez a tény még inkább megnehezítheti a terhességmegszakítás későbbi feldolgozását, jöllehet az orvos számára éppen a fordítottja lehet igaz. Hiszen ebben az esetben az orvos „csak” segítséget nyújt a magzat elhajtásához, de nem ő viszi véghez.

Több nyugat-európai protestáns egyház tehát azért fogadta el az abortusztabletta bevezetését, mert egyetértene az abortusz nem orvosi javallatra történő gyakorlatával, hanem azért, mert bizonyos esetekben ez a módszer kisebb megterhelést jelent az abortuszra kényszerülő nőnek. Emellett a korábban említett válsághelyzetről és kényszerről nem csupán az anya tehet, hanem az a társadalom, amely nem képes olyan hatékony lelki és anyagi támaszt nyújtani, hogy a várandós nő megtarthassa magzatát.

Éppen ezért öröndetes az állásfoglalás utolsó mondatában megfogalmazott szándék, amelynek megvalósítása közös feladatunk: „Egyházunk ugyanakkor a válsághelyzetbe került nők iránti felelősségét is komolyan veszi, ezért lelkipásztori odafigyeléssel mindenkor kész mellettük állni.”

A szerző az *Evangelikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének adjunktusa*

HORVÁTH-HEGYI ARON FELVÉTELE

Bogárdi Szabó István református és Fabiny Tamás evangélikus püspök

Akarni kell érteni egymást

▶ A Szlovákiai Evangélikus Egyház szervezésében tartottak nemzetközi konferenciát – különböző szakterületek szakembereinek részvételével – május 18–19-én a Kassa melletti Herlányban. A siketvakok gondozásának kérdéseit középpontba állító tanácskozássra közel egy esztendeje, múlt év júniusában – a hivatalba lépésem utáni első munkanapon – kaptam a meghívást *Miloš Klátik* szlovák egyetemes püspöktől. Amikor személyes látogatását viszonyoztam Pozsonyban, a meghívást nemcsak megismételte, de feleségemet – aki vak szakos tanár – előadásra is felkérte.

A konferenciát festői környezetben, egy gyógyvizeről híres szállodában rendezték, melynek udvarán tör fel a híres Herliansky-gejzír! Bár ezt a Közép-Európában egyedülálló látványosságot nem sikerült működés közben megfigyelni, azok az élmények azonban, amelyeket a tanácskozáson átélhettünk, bőven kárpótolnak bennünket.

A rendezvény apropóját az adta, illetve helyszínét az indokolta, hogy a közeli Červenícában az evangélikus

más hitéből, szakmai ismereteiből és tapasztalatából meríthettünk.

Az orvosi előadások a betegségek okainak, lefolyásának ismertetésétől a lehetséges gyógymódok bemutatásáig terjedtek, beleértve az orvostudományok legújabb, ígéretes eredményeit. A terápiával foglalkozó szakemberek olyan mindennapi tapasztalatokat osztottak meg az egybegyűttekkel, amelyekkel más intézmények munkáját könnyíthetik.

Átmentünk Červenícába is, ahol az otthon vezetője, *Miloš Kollár* mutatta be az épületet, a gondozottakat és az ott folyó munkát.

Sajnos a konferencia lelki-gondozással foglalkozó részén már nem tudtunk maradni, de bizonyos vagyok abban, hogy lesz még alkalom, amikor ezekről a tapasztalatokról is beszélgethetünk egymással.

Nagy öröm volt számomra, hogy a meghívó *Miloš Klátik* egyetemes püspök mellett találkozhattam az ottani keleti egyházkerület püspökével, *Slavomír Sabollal* is. Közösen elfogyasztott ebéd közben cserélhettük ki tapasztalatainkat egyházkerületeink mindennapos örömeiről és gondjairól.

A konferencián egyházunk képviselőiben részt vett feleségem, *Szemereiné Szigethy Enikő* és látássérült munkatársa, *Hosszú János* is. A tolmácsolásban *Selmecziné Fűzeková Diána* szilsárkányi lelkész és *Nagy Olivér* alsószeli lelkész volt segítségünkre.

■ SZEMEREI JÁNOS püspök

Feleségem jobbján Hosszú János

egyház átvett egy siketvakokat gondozó otthon, és szeretné a lehető legjobban működtetni.

A konferenciára szlovák, cseh és magyar szakembereket hívtak meg. Az előadók között voltak orvosok, terapeuták, pedagógusok és lelkészek. Megindító volt, ahogy elűntek a nyelvek és a szakterületek közötti határok. Jól értették egymást, mert *akarták* egymást érteni. Együtt keresték az utat azokhoz az embertársainkhoz, akiknek kommunikációját a legnagyobb korlátok – a látás és a hallás hiánya – akadályozzák. Egy-

A testvéri szeretet útja

▶ Hétszázötven kilométer. A bátyámnak, aki rendezvények, kiállítások szervezésével foglalkozik, és havonta kétszer utazik munkája miatt Európa nagyvárosaiba, nem nagy távolság. Nekem, aki már évek óta nem voltam külföldön, hihetetlenül hosszúnak tűnt a tizenhárom órás vonatút Josefthalig. Ebben a németországi városban vehettem részt május elején azon a tíznapos európai ökumenikus konferencián, amelynek témája – idén – az imádság volt.

A másfél hét alatt számtalan aspektusból ismerhettük meg a különböző felekezetek és nemzetek imádkozási szokásait. Tematikus napokon kerülhettünk közelebb az evangélikus, a református, a római katolikus és az ortodox tradíciókhoz.

És nem csak az imákhöz. Énekeltük a fantasztikus korálokba fogalmazott evangélikus imádságokat, áhítatokon ismerkedtünk a református ige-imádság-énekelés hármasságával, bencés szerzetesekkel énekeltük végig a vesperást. Pénteken ortodox böjttel ünnepeltük Krisztus nagypénteki áldozatát, hallgatással és csenddel a szombatot.

Nagyszerű és igazi lelki felüdülés volt ez mind a negyven résztvevőnek, akik Európa tizennyolc országából érkeztek ugyan, de mind egy egyházból: az egyetemes keresztény egyházból.

Különösen érdekes volt az egyazon felekezethez tartozó, de más-más nemzetből érkezett résztvevők imádságos hagyományaival való ismerkedés. Hogy miként hatja át lengyel evangélikus testvéreink életét a kisebbségi lét érzése, miközben 38 millió honfitársukkal együtt ők is nemzetük keresztény többségéhez tartoznak. Miként éli meg mindennapjait a missziós helyzetben lévő anglikán lelkész egy dél-angliai kisvárosban, hogyan él egy valdens lelkész az olasz katolikus tengerben vagy az a fiatal észt pásztor, akinek templomát korábban évtizedekig tönkretették használatuk.

Rengeteg felfedezés, rengeteg új információ, sok benyomás – és mindez nem könyvekből, internetes cikkekből, hanem első kézből, kedves,

szeretetre méltó és közvetlen testvérektől. Ez az, amit átéltem a németországi konferencián: megtapasztalni a krisztusi testvériség összetartó, integráló, békítő erejét.

Talán az egyik legizgalmasabb felfedezésben már az utazás előtt részem volt. Amikor a meghívót átnéztem, észrevettem, hogy bár Magyarországról csupán két résztvevőt várnak (a református, illetve az evangélikus egyházból), a kurzuson mégis öten leszünk magyarok, illetve még ketten lehetnek – nevük alapján – magyar származásúak. Nagy lehetőség volt velük közösen tartani áhítatot és imádkozni azért, hogy a sokat szenvedett Kárpát-medencében mindenki úgy élhesse meg nemzeti és vallási identitását, hogy ezért senki se bántsa, és ő se bántson másokat.

Különösen sokat jelentett megismerkedni a Romániában, Szlovákiában élő magyarokkal – köztük *Székely Levente* tatrangi evangélikus lelkésszel –, akik szintén nem akarnak mást, mint megélni a fent említett testvériséget. Megható volt látni és hallani, amikor esténként románok, szlovákok, magyarok, szerbek, ukránok az egy Jézus Krisztusról beszélgetnek egymással, majd a beszélgetés után mindenki a másik anyanyelvén kíván jó éjszakát.

Hétszázötven kilométer. Bátyámnak, aki rendezvények, kiállítások szervezésével foglalkozik, és havonta kétszer utazik munkája miatt Európa

nagyvárosaiba, nem nagy távolság. Számomra az örökkévalóságig tartó... Mind vonattal, mind szellemiekben.

***

Hazatérve a *Nyíró József* székelyudvarhelyi újratemetése körüli hírek fogadnak. Ennek kapcsán az Országgyűlés elnöke, *Kövér László* – egyebek mellett – így fogalmaz: „Győzelemre rendelt az a nép, amelynek olyan fia van, akinek a hamvaitól is félnék.” Nekem két ige jut eszembe: „A szeretetben nincs félelem, sőt a teljes szeretet kiűzi a félelmet.” (1Jn 4,18) „Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erőt, a szeretetet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7)

E két ige alapján annyit biztosan tudok, hogy a testvéri szeretet és a fé-

Közösen tartott áhítat Székely Leventével (jobbra)

lelemkeltés nemcsak hogy egészen távol esnek egymástól, hanem egymást kizáró dolgok.

Hálát adok Istennek, hogy Németországban megélhettem, hogy az egyetlen út – nemcsak az egyházban, hanem az egész Kárpát-medencében – a testvéri szeretet útja. Hamarosan itt van június negyedik. Sokan készülnek már rá (az iskolákban is) fekete brokátkal, gyászindulással. Sok helyen az országban – borítékolom – uszítással. Nem lenne jobb gyásznapi helyett tényleg az összetartozást és végre a békés együttélés lehetőségét ünnepelni?

■ SIMON ATTILA aszódi iskolalelkész

Lelkészörök országos találkozója Szegeden

▶ Immár kilencedik alkalommal rendezték meg találkozójukat május 24-én azok az ökumenikus szellemiségű lelkészörök, amelyeknek tagjai az év egyéb napjain is rendszeres testvéri együttlételekben élnek a hit nyitottságát. A kaposztásmegyeri volt az első ökumenikus közösség, amely 2004-ben meghívta az ország különböző településein egymással közösséget ápoló lelkészöröket. 2010-ben újra ők voltak a vendéglátók. Gödöllő ugyancsak két ízben volt házigazda. Kecskemét, Szolnok, illetve Gyömrő egy-egy alkalommal vállalta a vendéglátó szerepét. Szegeden 2007-ben először a katolikus ház adott helyet a találkozóknak, idén pedig a Szegedi Baptista Gyülekezet nyitotta meg imaházát az egész napos rendezvény előtt. Szinte valamennyi lelkéször képviseltette magát, több mint száz fő részvételével. Az *Egyház a városért* címet viselő együttlét témája az egyházak társadalmi felelősségvállalása volt.

A találkozó moderátora *Kereskényiné Nemes Livia* református lelkész és *dr. Kiss Imre*, a szeged-csanádi római katolikus püspök általános helynöke, plébános volt, aki egyébként a rendezvény előkészítését és lebonyolítását is kézben tartotta.

A házigazda *Balogh Barnabás* baptista lelképásztor köszöntőjével és imádságával kezdődött a program.

Gyulai Endre nyugalmazott katolikus püspök a 133. zsoltár szavaival vezette fel megnyitóbeszédét: „Ó, mily szép és gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek.” Utalt a kezdeti bezárkózás időszakára, amikor az egyházak programszerűen távol tartották magukat és híveiket egymástól. Hangsúlyozta a mostani, testvéri kapcsolatok gazdagító lehetőségét, felhívva a figyelmet a szolgálattal felelősségének tudatosítására.

A püspöki bevezető után *dr. Kereskényi Sándor* református lelképásztor tartott előadást. „Egyetlen keresztyén közösség sem mondhatja el magáról, hogy az ő felekezetének tanítását követő, templomaiban összegyűlekező híveire gondolt Jézus, amikor azt mondta: »Ti vagytok a föld sója.« Nem. A föld sója az a tanítványi közösség, amely... az Úrra figyelt. Nem egymásra, hanem együtt – az Úrra. Az egyes kis sószemcsék önmagukban semmit nem érnek. Nekünk, kis lelkész sószemcséknek össze kell állnunk egy sódarabbá!” – hívta fel a figyelmet.

Tóth Pál római katolikus tanár, az *Új Város* című folyóirat szerkesztője a kölcsönösség kultúrájáról beszélt, azt keresve, hogyan járulhatunk hozzá a közjóhoz, hogyan lehet az egyház hatékonyabb módon jelen a tár-

sadalomban. Kifejtette: a keresztyén egyházaknak egy új közéleti szerep betöltésében kell nyilvánvalóvá tenniük az evangéliumban rejlő erőt, amely a társadalom számára szükséges polgári erényeket – becsületesség, kitartás, kölcsönösség, együttműködés – juttatja érvényre, hiteles keresztyének, hiteles állampolgárok munkálkodásán keresztül.

Az elhangzott előadásokat korreferátumok követték. Példák hangoztak el arra nézve, hogyan érvényesül a társadalmi felelősségvállalás keresztyén szellemiségű vállalkozásokban.

Tari Sándor, a *Fokoláre Mozgalom* egyik elkötelezett tagja egy építési projekt kapcsán hívta fel a figyelmet arra a veszélyre, hogy a pénz és az időnként adódó, jónak látszó ajánlatok és lehetőségek sokszor át akarják venni a lelki vezetést, az imádságban megérlelődött igei látás helyét.

Kereskényiné Nemes Livia református lelkész ismertette a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Taná-

FOTÓ: ROZSGONYI MIKLÓS BÓTÓND

csa által szervezett, Szeged különböző iskolai és egyházi helyszínein magvalósított TIÉD (*Tradicionális és innovatív értékek dialógusban*) programot, amelynek keretében előadások, kerekasztal-beszélgetések, iskolai és kulturális, valamint gyülekezeti rendezvények zajlottak a teremtés megővése és a fenntarthatóság témakörében.

„Hiszünk a szeretetben” a mottója annak a gazdacsoportnak, amelyet *Dobó László* mezőgazdasággal foglalkozó östermelő mutatott be a találkozóon. Az ötven-hatvan fős közösség rendszeres találkozókat tart, amelyeknek lelki és szakmai része egyaránt van. Bibliára épülő gondolkodásukkal a vevőt nem csupán vásárlóként, hanem felebarátként tartják számon, minőséget, korrekt üzleti partnerséget nyújtva számára. A keresztyén lelkeség a szaktanácsadásban, gépek kölcsönadásában és az egymást segítő, önzetlen figyelmeségben is megnyilvánul. Így összegzik igyekezetüket: „Útkeresés Isten felé és a felebarát felé”.

Pauk János gabonakutató szakember felszólalásában szorgalmazta a keresztyén arculat markánsabb megjelenítését a társadalomban. Úgy vélekedett ugyanakkor, hogy a sajtó alkalmanként bántó módon, rosszul mutatja be az egyházat.

Dányi Zoltán református lelkész, a Magyarországi Református Egyház Házasság- és Családsegítő Szolgálata-

tának vezetője a *házasság hete* rendezvénysorozat megvalósult programjait ismertette. Kiemelten, értékékként említette ennek a programnak az ökumenikus jellegét, valamint a színes kulturális, irodalmi és zenei blokkok mellett azokat a bizonyágtételeket, amelyeket harminc-negyen éves közös útra visszatérítő házaspárok tettek, személyes életpéldájukon keresztül bemutatva a keresztyén házasság értékeit. Ehhez kapcsolódóan színes, vidám hangulatú beszámoló is elhangzott a házasság hete szegedi programjairól.

A plenáris ülések után kiscsoportokban folytatódott a program. Mindenki számára volt arra, hogy megossza a testvérekkel, amit az előadásokon kapott, illetve a kifelé irányuló szolgálat már működő gyakorlatáról és annak fejlesztési lehetőségeiről, esetleges új útjairól is szót ejtettek.

A programajánlók sorában a *Reménység fesztiválra* és a *Genfest 2012* nemzetközi ifjúsági találkozóra hívtak a szervezők.

A lelkészörök országos találkozóján a közös éneklést *Cserháti Sándor* evangélikus lelkész és *Baloghné Kovács Magdolna* zenetanár vezette.

Zárszót és összegzést *Kiss Imre* mondott, majd a találkozót a sorok írójának imádságával zárolta.

■ SZTUPKAI MIHÁLY metódista lelkész

Könnyekre fakadtak a gyülekezeti tagok az iskolaátvételnél

Interjú Kákay István országos irodaigazgatóval

► **Egy nap alatt – május 17-én – három iskolát és egy óvodát vett át egyházunk Rákoskeresztúron, Szarvason és Mezőberényben. „Egy intézményátvételi megállapodás aláírásakor különös élmény, amikor az evangélikus gyülekezet jelen lévő tagjai könnyekre fakadnak, mert az 1948-ban elvett iskolát végre visszakapták” – mondta Kákay István, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója, akivel az intézményátvételekről beszélgettünk.**

Az átvételek aláírására nemcsak az önkormányzati képviselő-testületek tagjai, polgármesterek és egyházunk országos irodájának vezetője és munkatársai mentek el, hanem az érintett evangélikus gyülekezetek tagjai is. Idős emberek bittal a kezükben lépték át a polgármesteri hivatalok küszöbét, csak hogy hallhassák, amikor kimondják: egykori iskolájuk újra evangélikus egyházi fenntartásba kerül. Meghatotta őket az, amit már nem is reméltek: egykori alma materük újra evangélikus iskola lett, könnyekkel a szemükben távoztak a megállapodás aláírásáról.

Raadásul ezek az intézményátvételek számos gyülekezetben a megbékélést szolgálták. A különböző egyház-közösségek tagjai sokszor több évtizednyi csend után álltak szóba egymással, és egy emberként küzdöttek azért, hogy közös határozattal újra evangélikus iskolájuk legyen. Történelmi pillanatoknak vagyunk tehát tanúi most, amikor mintegy kétezer-ötszáz új diákkal is gazdagodott egyházunk.

– *Idén tavasszal egyfajta intézményátvételi dömping figyelhető meg az országban, egyre több oktatási intézmény kerül önkormányzatiól egyházi fenntartásba. Az utóbbi napokban egyházunk is számos oktatási intézményt vett át. Miért történt ez ilyen gyors tempóban?*

– A köznevelési törvény szerint a tanítási szünet idején, július 1-jétől augusztus 31-éig kerülhet sor intézményi átszervezésre, fenntartóváltásra. Ez azt jelenti, hogy tanév közben nem tudunk átvenni intézményt. Rengeteg olyan munkát kell azonban elvégezni ez idő alatt, amely az átvételt készíti elő. Május 31-e a működési engedélyre vonatkozó kérelmek leadásának határideje, és ezt szigorúan be kell tartani, különben az intézmény átvétele meghiúsul. Sok helyen már november–december óta komoly munka folyt, az év közben megfogalmazódott átadási, illetve átvételi szándék, elképzelések kidolgozása, írásba foglalása.

Most jutottunk el tehát a megállapodások aláírásáig, az intézményalapításokig, a nyilvántartásba vételi kérelmek beadásáig. Az alapítások nem egyik napról a másikra történnek, hanem rengeteg munka előzi meg őket. Az önkormányzatokkal, illetve a jelenlegi fenntartókkal aprólékos, minden részletre kiterjedő tárgyalásokat kell lefolytatnunk, amelyeken a köznevelési törvényről kezdve a szabványi törvényen át az önkormányzati vagyontörvényig mindenféle előírásnak meg kell felelni, ezért itt komoly csapatmunkára van szükség. Ebben az MEE Országos Irodájának több osztálya, illetve külső szakértők is részt vesznek, és az önkormányzatoknak is számos osztályra kapcsolódik be a munkálatokba. A fő tárgyalópartner az önkormányzatok

képviselőiben minden esetben a polgármester, az egyház képviselőiben pedig a zsinati felhatalmazás alapján én vagyok.

Abban, hogy ennek a rendkívül nagy felelősséggel járó felhatalmazásnak törvényesen eleget tudjak tenni, munkatársaim rengeteget segítenek nekem, úgyhogy külön köszönettel tartozom munkájukért, mert lehetővé tették, hogy az idén is átvehessünk önkormányzati intézményeket.

A magam részéről külön is hálás vagyok Istennek, hogy ebben a történelmi pillanatban én írhattam alá a szerződéseket.

– *Milyen intézményeket vesz át egyházunk 2012-ben?*

– Számos megkeresés érkezett hozzánk, mindegyik esetében felelősségteljes döntést kellett hoznunk, és sok szempontot kellett figyelembe vennünk. A döntéshozatalban segítségünkre volt az országos presbitérium által elfogadott szempontrendszer, amelyben rögzítve van, milyen feltételeknek kell megfelelnie egy intézménynek ahhoz, hogy az átvételéről tárgyalhassunk. Ez egyfajta szűrő, és csak azokkal az intézményekkel tudunk érdemben foglalkozni, amelyek a rostan fennmaradnak.

A megkereséseknek körülbelül húsz százalékából lesz konkrét átvétel. El kell ismerni: az átadási szándékok mögött sok esetben az a félelem húzódik meg, hogy a tervezett állami fenntartásba vétellel az állam dönthet úgy, hogy elveszi a település iskoláját, ha a fenntartást nem tartja gazdaságosnak, így az önkormányzatok sok esetben félelmükben kerestek partnert az egyházakban. Nekünk is vannak megvalósítandó szempontjaink.

Ebben az évben két óvodát veszünk át. Az egyiket Lajoskomáromban; ez azért speciális eset, mert a településnek nincs több óvodája. Ezért aztán esélyegyenlőségi szakértői véleményt is be kellett kérni ahhoz, hogy létrejöhessen az átvétel. A kormányhivatal csak akkor adja ki a működési engedélyt, ha az átszervezés nem ró aránytalanul nagy terhet a szülőkre, illetve a gyerekekre.

A másik óvoda Rákoskeresztúron, a XVII. kerületben lesz, ahol ilyen probléma nincsen, hiszen a kerületben több mint húsz óvoda működik, és ha a szülők nem értenek egyet az egyházi fenntartással, a keresztény értékrenddel, akkor átvihetik gyermekeiket egy másik intézménybe. Ehhez az óvodához kapcsolódóan egy általános iskolát is átveszünk, amely jó szakmai színvonalon működő, hagyományos méretű és küllemű intézmény Rákoskeresztúr központjában, jó közlekedéssel. A rákoskeresztúri a legnagyobb evangélikus gyülekezet Pesten, négy temploma van, így a jó megközelíthetőség segíthet majd abban, hogy a kerületben, illetve az agglomerációban élő evangélikus szülők is ide tudják utaztatni gyermekeiket.

Egy másik általános iskola, amelyet átveszünk, Soltvadkerten működik. Ez egy nagyméretű iskola, komoly gyermeklétszámmal, szintén olyan sajátossággal, hogy a település egyetlen iskolája, így az átvételhez itt is esélyegyenlőségi szakértői véleményt kellett bekérnünk. Az iskolát nem az önkormányzat, hanem a Kiskőrösi Kistérségi Társulás tartja fenn, az ingatlan tulajdonosa viszont az önkormányzat, így háromoldalú megállapodás aláírására van szükség.

Hasonló a helyzet a Kiskőrösi Petőfi Sándor Általános Iskolával is, amely – a soltvadkertiehez hasonlóan – volt evangélikus iskola is egyben. Pályázati pénzekből szépen felújították, rendbe tették az épületet. A tornaterem azonban jelenleg egy építető cégé, amely az intézményátvétel után használatba adja nekünk, új fenntartóknak is az ingatlan.

Kiskőrösön maradvá: itt egy gimnáziumot is átveszünk, a Petőfi Sándor

Gimnázium és Kertészeti-mezőgazdasági Szakközépiskolát. Ez számos szakal rendelkezik, és egy intézményt alkot majd a tavaly átvett Harangvirág óvodával és az általános iskolával. A kiskőrösi lesz így az evangélikus oktatási rendszer legnagyobb intézménye, körülbelül 1200-1250 tanulóval.

Szarvason veszünk át egy gimnáziumot, amely jogutódja a korábbi szarvasi evangélikus gimnáziumnak. Ez azonban egészen különleges helyzet, mert az intézmény még nincsen a végleges helyén.

A szarvasi középiskolák társulása keretében egy épületben fog működni a Vajda Péter Gimnázium a szakközépiskolával és a szakmunkásképzővel, de egy belső leválasztással megoldható, hogy diákjaink számára a következő tanévben szeparált helyet biztosítsanak. Szarvas Város Önkormányzata a korábban az államtól kapott kártalanítási pénzen felújítani, korszerűsíteni és bővíteni szeretné azt a volt általános iskolát, amely az Újtemplomi Evangélikus Egyházközség temploma mögött áll, és amelyben korábban evangélikus iskola működött. A tervek szerint jövő nyárra készül el az épület, és akkor költözhet oda a gimnázium. Ez jó lehetőséget jelent, hiszen a templommal szerves egységet alkothat az iskola, ami a spiritualitás szempontjából is előnyös, hiszen az iskolai istentiszteleteket, ünnepségeket itt tudják majd tartani.

Az utolsó gimnáziumátvétel Mezőberényben lesz. Utoljára került képbe ez az intézmény, az önkormányzat elég későn döntött az átadásáról, ennek ellenére azonban – megfeszített munkával – sikerült előkészíteni és aláírni a megállapodásokat. Az önkormányzat részéről soha nem tapasztalt, rendkívüli konstruktivitásnak lehettünk tanúi. Csak dicsérni tudom a munkájukat, és természetesen a munkatársaimét is. A Petőfi Sándor Gimnázium és Kollégiumban német–magyar kétannyelvű oktatás folyik, ráadásul az Arany János programban is – amely nívós tehetséggfejlesztő program – részt vesznek a bonyhádi evangélikus gimnáziummal együtt.

– *Sok helyen egy-egy egyházi átvétel ellen szülők, tanárok, gyerekek együtt tiltakoznak. Tapasztalható volt-e negatív hozzáállás az evangélikus intézményi átvételek esetében?*

– Ellenállást is tapasztaltunk, de nem olyan erőteljeset, hogy tüntetésé fajult volna. Sok szülő a félelmét fogalmazza meg, amikor tárgyalunk velük, de a fő ok a tájékoztatatlanság. A harmincas-negyvenes generáció tagjai – akiknek most iskoláskorú gyermekeik vannak – alig ismerik a keresztény vallást, az egyházakat, a spiritualitást. Rettegnek a bizonytalantól, nem tudják elképzelni, milyen lehet egy egyházi iskola, így sokszor egymást agítják ellene.

Rengeteg energiát igényel, hogy sokáig tájékoztatókat tartsunk egyházunkról, oktatási rendszerünkéről, válaszoljunk a szülők, nevelők kérdéseire, amelyek leginkább a keresztény értékrendre, az imádság, napi áhítat mibenlétére, az istentisztelet formájára irányulnak. Ha azonban a tájékoztatás széles körű, elejét veheti a későbbi ellenkezéseknek, tévinformációknak.

Tapasztalatom szerint az ellenállás inkább a nagyvárosokra jellemző, és azok körében, akiknek még kisebb gyermekeik vannak. Minél idősebbek a gyerekek, minél magasabb fokú az iskola, és minél kisebb a település, annál inkább elfogadott az egyházi fenntartásba adás.

– *Mi változik az intézmények működésében az átvételük után?*

– Egyházunk toleráns, befogadó és türelmes egyház, így az iskolaátvételek sem rontunk ajtóstul a házba. Azoknak a diákoknak, akik még a korábbi fenntartású intézménybe jelentkeztek, nincsen kötelező hittanoktatás, ők kifutó rendszerben választhatnak a hittan és az etika tantárgy között. A diákoknak kötelező részt venniük a hétfői áhítatokon (15-20 perces igei, lelki alkalom), az ünnepi istentiszteleteken (évnnyitó, évszáró, nagy ünnep előtti alkalom), ezenkívül csendesnapot szervezünk évente egy alkalommal, amely tulajdonképpen egy lelki tartalmú iskolai napnak felel meg.

– *Ha az emberek egyházi iskoláról hallanak, sokaknak rögtön a kötelező egyenruha-viselet jut az eszükbe, az, hogy a tanárok beleszólnak a ruházatkódásba, tiltják az extrém hajviseletet, a köröm- és arcfestést...*

– Az iskola vezetőségének, a lelkészeknek és a pedagógusoknak a türelmére van szükség ezekben a kérdésekben, de ez meg is van az evangélikus iskolákban. Kötelező egyenruha-viselet egyetlen iskolánkban sincsen. Nagy iskolai ünnepeken – amelyekre egy világi intézményben is például matrózblúz viselését írják elő – nálunk is van egyenruha, amelyet viselniük kell a diákoknak. Ezeket az öltözeteket általában hímet Luther-rózsa díszíti. Van egy-két iskolánk, ahol például egy jelképes sál vagy nyakkendő jelenti az egyenruhát, amelyet csak jeles napokon viselnek.

Az extrém ruházatkódást, hajviseletet általában más iskolákban sem tolerálják, és mi is a szélsőségektől mentes értékrendet tartjuk követendőnek. Átvételkor egy-egy beszélgetés segíthet az álláspontok közelítésében, ha pedig valaki tudatosan vállalja az iskolába való jelentkezést, akkor is, úgy gondolom, megbeszélhetők a problémás kérdések.

Küldetésünknek tartjuk, hogy a más nézőpontot valló gyermekeknek is támaszt adjunk, velük fontos hitbeli kérdésekről elbeszéljünk.

– *Van-e olyan iskola, amelynél az átvétel után szeretnének profilt váltani, új képzések elindulni?*

– Ez kényes kérdés, hiszen minden iskolának van egy pedagógiai programja, amelyen mi nem szeretnénk változtatni, ráadásul azok a gyerekek, akik az iskolába jelentkeztek, ezt a profilt választották maguknak. Aki biológia szakon kezdett, annak biztosítani kell a végzettség megszerzéséig ezt a szakot. A korábbi színvonal és szakmai profil rendkívül fontos számunkra, és ezt törés nélkül szeretnénk meg is tartani.

Van olyan tervünk, hogy plusz képzési irányokat indítsunk, mint például a Sztétho-gimnáziumban – ott a diakónia, illetve az ének lesz új szak –, de ez mindig szélesítést jelent, és azokat érinti, akik újonnan jelentkeznek az iskolába. A helyi igények függvényében az igazgatók hatáskörébe tartozik, hogy mivel tudja a környék gyerekeit megszólítani. Ebben az országos egyház nem tud és nem is akar beleszólni. Csak akkor kell ehhez fenntartói hozzájárulás, ha az alapító okiratban is változást eredményez.

– *Az egyházi iskolákat sokszor illetik az elitképzés vádjával. Van-e olyan iskolánk, ahol kifejezetten hátrányos helyzetű gyerekeket oktatunk?*

– Az elitképzés vádja alaptalanul ér minket, hiszen 48 intézményünk – a gyermekek szociális helyzetét tekintve – egyáltalán nem különbözik a magyar átlagtól. Kifejezetten hátrányos helyzetű, valamilyen szempontból képességeikben korlátozott gyerekekkel több intézményünk is foglalkozik. A korábban említett Arany János program pedig kifejezetten hátrányos helyzetű, tehetséges fiatalok tanulási lehetőségeinek megnyitására jött létre. A bonyhádi mellett a mezőberényi iskolával ráadásul mi leszünk az egyetlen olyan fenntartó az országban, amely két ilyen iskolát is működtet.

Keresztény értékrendünkön, a szeretet parancsából következően hátrányos helyzetű embertársaink felkarolása kifejezett kötelességünk, és hangsúlyozottabban is kell ezzel élnünk.

– *A tantestületeket hogyan érintik a változások?*

– Alapjában véve a tantestületek száz százalékban megmaradnak, de egyes helyeken lesz némi mozgás. Ezeket azonban eleve egyeztetettük is az önkormányzatokkal. Kardinalis kérdés mindig az igazgató személye, hiszen törvényeink szerint evangélikus intézményvezetőnek kell lennie. Az idén átvett intézmények vezetői többségükben eleve evangélikusok, akik sok esetben erősen ambiciósak a fenntartóváltást, és megharcoltak azért, hogy egyházi iskola legyen intézményükből.

Az iskolákat jogutódlással vesszük át, a feladatellátáshoz szükséges pedagóguslétszámot mi szabjuk meg, és a tanároknak nyilatkozniuk kell arról, hogy vállalják-e a világnézeti oktatást.

Azt tapasztaljuk, hogy többségük marad, és szívesen vállalja továbbra is – az immár evangélikus iskolában – a tanítást. Azt gondolom azonban, hogy az iskolalelkészekre és a gyülekezeti lelkészekre a közöttük végzett munkában is nagy feladat hárul, főleg missziói szempontból.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
Forrás: Evangélikus.hu

„Drága Jancsi!”

Néhány évtizeddel ezelőtt a kapcsolat-tartás fő formája a kézzel írott levél volt. Ma már ez *retró*. A levelezés mint „ritus” kiveszett mindennapjainkból, betűkanyarítás helyett pötyögünk a klaviatúrán, a képeslapválasztás, címzés, bélyegnyalazás aktusát is hanyagoljuk, hiszen csak a „Küldés” gombra kell kattintanunk...

Régi leveleket olvasni tehát már csak ezért is izgalmas – hát még ha a címzettjük történetesen *Pilinszky János*. A levélírók hol anyáskodón aggódó, hol játékosan feddő, hol írásra ösztönző soraiból kirajzolódik a költő mint ember; aki jól teszi, ha eszik (ahogyan erre *Nemes Nagy Ágnes* – a későbbiekben csak NNÁ – több ízben felhívja figyelmét), és még inkább jól teszi, ha nem iszik (miként erre orvos barátja, *Wiener Pál* vagy a rajongásig szeretett amerikai színésznő, *Sheryl Sutton* rávilágít).

A dohányzás szervesen hozzátartozik Pilinszky alakjához. Arra senki sem kéri, hogy a cigarettát tegye le; az olyan volna, mintha arra kérnék, legyen szíves, és ne írjon több verset. A ködös, folyton szökő anyag – ahogy a jelenlét lehetetlensége – vele jár. Verseinek formájára azonban nem telepszik rá a füstköd, költészetét végtelenségig letisztult, lecsupaszított sorok jellemzik.

Az Új Forrás Kiadó által megjelentetett, *Levelek Pilinszkynek* című kötetből megtudhatjuk, hogyan vélekedtek ezekről a sorokról Pilinszky rokonai, barátai, sors- és kortársai. Hogyan biztatták, kritizálták, hogyan viszonyultak ahhoz a „lírai én”-hez, aki magát örök idegenként definiálja itt, a földi létben, s ahhoz a „próza-én”-hez, aki fényes nappal is sötét szobában kúskol.

Maguk a levelek tíz évig kallódtak, mire napvilágra kerülhettek. Ugyanaz a *Hafner Zoltán* volt a dokumentumok gondozója, válogatója, széljegyzetelője, aki Pilinszky összegyűjtött leveleit is szerkesztette '97-ben. 2700 levélből (!) 240-et válogatott be többek között *Bende József* műfordító és Pilinszky unokaöccse, *Kovács Péter* segítségével.

A levelek ereje intimitásukban rejlik: ahogy „lejancsizzák” a katolikus költőt, ahogy ironizálnak magánalkalóságával, ahogy mohó szeretettel követelik azonnali megjelenését...

Nagy, ágas-bogas háló képződik a levelek által Pilinszky körül, aki meg csak

hallgat. Figyelembe véve a költői életművet nem is lehetne hívebb „a kutya-ólak csöndjéhez” a kötetkompozíció.

Mégis, mások levelei által megjelennek előttünk életének fontosabb eseményei, így édesanyja vagy nővére halála, nősülései, utazások (ezek közül a legmeghatározóbb a pár hónapos római tartózkodás költő barátjával, *Toldalagi Pállal*), különböző vers- és kötetmegjelenések. Ez utóbbiakra persze részletesebb életrajzot bújva is rátalálhatunk, na de arra az NNÁ által rajzolt kecses kézfejre, mely Pilinszky gesztikulációját hivatott illusztrálni, már bajosan! Ilyen finomságok, inyenccségek tárháza a kötet.

Ám nem csak Pilinszkyt ismerjük meg jobban a levelekből: meglevenedik előttünk az ötvenes, hatvanas, hetvenes évek egész szellemi közege *Aczél Györgyöstit*, *MSZMP-üdülöstül*, emigrációstul. És persze légerekkel, fülledt, fullasztó hallgatással terhelten „a szenvedés szűk, lassan hömpölygő erén” (*Németh László*, 9. levél).

Külön figyelmet és megbecsülést érdemelnek az „egy szem” levelek, így például *Kassák Lajos* vagy *Kertész Imréné*. Kertész hiányolja Pilinszkyt a szigligeti alkotóházából. A műhely egyébként *Böloni György* kezdeményezésére '52-től fogadta a termé(él)ékeny elméket. A vidéki idillben lehetőség volt elvonulásra és eszmecserére egyaránt. Pilinszky is föl-föltűnt Szigligeten, s aztán új ismeretségekkel, címekekkel, új inspirációval távozott, maga után hagyva pár képet, nyomot.

„Árokpárt, zsebkendő, éji bogár – látom az arcát, amint fölmerül valahonnét. Általában mindig úgy jut eszembe, hogy »fölmerül«, vízből, romból (Pílvax), indulatból, az előrebukó hajfűrtjeivel, ahogy költőnek illik.” (NNÁ, 18. levél) Ma is élnek, életre kel(te)nek ezek az '52 nyarán Balatonföldváron rótt sorok.

A levél őrző, élő kapcsolat lenyomata, feladóját és címzettjét túlélő, örök érvényű dokumentum. Pilinszky is „fölmerül” a neki szánt levéltengerből, mi pedig elmerülhetünk egy letűnt kor szak szellemi és lelki gazdagságában.

■ KINYIK ANITA

Levelek Pilinszkynek. Szerkesztette Hafner Zoltán. Új Forrás Kiadó, Budapest, 2012. Ára 2600 forint.

Ünnepi lepkék a mendei májfákon

▶ A pünkösdi sokadalom jegyében telt május 27–28-a a szentendrei skanzenben. A rendezvény egyben a *szellemi kulturális örökségek második nemzetközi találkozója* is volt. Bemutatkozott valamennyi hazai csoport, amely felkerült a *szellemi kulturális örökség nemzeti listájára*, valamint – vendégként – Bulgária, Albánia és Törökország egy-egy hagyományörző együttese. Még a fesztivál előtt, május 26-án tartották a Pest megyei Menden az örökségelemek szakmai közösségi fórumát, s ennek keretében a külföldi és belföldi résztvevők megtekintették a mendei templomdíszítés szokását is.

Tavaly három elemmel bővült a szellemi kulturális örökség magyar jegyzéke. A már meglévő nyolc mellé ez alkalommal került fel a mendei evan-

gélikus templom pünkösdi díszítésének szokása is. Bár *Tessedik Sámuel* egykoron örömmel nyugtázta, hogy megszűnőben van a *templomi zöldágazás* pünkösdi szokása, a Pest megyei településen, Menden ennek töretlen a gyakorlata.

A Szentlélek eljövételének ünnepén a gyülekezet tagjai ünnepi díszbe öltöztetik a templomot. Nyolc nyárfát állítanak a templom két padosora közé, s a fákat szalagokkal, kézzel hímzett és horgolt kendőkkel, úgynevezett lepkékkel díszítik fel.

Ennek a hagyománynak most már évek óta a nyolcvankét éves *Andrejkovics Mihályné, Rózsika* néni a szakértő éltetője (*képiünkön*). Szüleitől,

nagyzüleitől leste el már gyerekkorában az ünnepi templomdíszítés csínját-bínját, és csak remélni tudja, hogy lesznek fiatalok, akik tőle is ellesik.

A templomi zöldágazás pünkösdi szokását a tót (nem szlovák – mondja Rózsika néni) ősök hozhatták magukkal Trencsén vármegyéből. Azért díszítik éppen a nyárfát, mert az a tavasz legkorábbi hírnöke, akárcsak a lepke, amely a terítőknék kölcsönzi alakját. Az életet akarták így megköszönni Istennek a régi öregek. A májfák később nemcsak a templom díszévé váltak, hanem ajándékkul is szolgálták a falu leányainak.

Ha a mai fiatalok ezt a szokást korábban megmosolyogták is, most már értéknek tekintik. *Baksa Brigitta* néprajzkutató, helyi pedagógus pedig nemcsak a közösségben tudatosította a hagyomány megtartásának fontosságát, hanem – mint szellemi kulturális örökséget – a szentendrei múzeum illetékesének is a figyelmébe ajánlta. És a pünkösdi templomdíszítés mendei szokása fel is került a nemzeti örökség listájára...

Ez a továbbiakban kötelezettséget is ró a közösségre: hosszú távon megőrizni és továbbadni a hagyományt – mondta el lapunknak *dr. Csonka-Takács Eszter*, a Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságának vezetője.

A mendeieknek talán nem lesz nehéző dolguk, hiszen a nemzeti listára való felkerülésnek szintén ez volt a feltétele. Akkor csak remélték, hogy szokásuk különleges és értékes – ma már tudják is.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

HIRDETÉS

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!
Válogasson az első magyar platformfüggetlen online újságstand kínálatából, olvasson számítógépen, táblagépen vagy okostelefonon!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

Meghívó tanévzáróra

„Mert megörvendettél tetteiddel, Uram, kezed alkotásainak ujjongok.” (Zsolt 92,5)

Az Evangelikus Hittudományi Egyetem június 15-én, pénteken 14.30-kor tartja tanévzáró istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV., Lőcsei út 32.). Az ige hirdetői szolgálatot *Szabóné Mátrai Marianna* végzi. Ünnepünkre szeretettel meghívjuk.

DR. SZABÓ LAJOS rektor

Az ünnepi ülés rendje:

- Megnyitás
- Rectori beszéd
- Diplomaosztás
- Jubilánsok köszöntése
- A Sólom Jenő-díj átadása
- Bejelentések
- Himnusz

Közreműködik: *dr. Finta Gergely* (orgona), az egyetem liturgikusének-szemináriuma, fúvóegyüttese *Tóth Péter* vezetésével, valamint az *Agapé* zenekar. Az énekkart *Wulfné dr. Kinczler Zsuzsanna* vezényli. Az offertórium a Dr. Sólom Jenő Alapítvány javát szolgálja.

Nyirő József hazatér

► **Nyirő József** – íróársához, **Tamási Áronhoz** hasonlóan – a két háború közötti erdélyi magyar irodalom egyik legnépszerűbb írója. Műveit otthon, szülőföldjén a szabadelvű Erdélyi Szépművészeti Céh jelentette meg, amelynek alapítói közé tartozott. Magyarországon a polgári körökben népszerű Révai Kiadó hozta forgalomba könyveit a székely harisnya anyagára emlékeztető, kényes halinakötésben és több tízezer példányszámban. A legutóbbi másfél évtizedben a Kairosz Kiadó tizenhét kötetben jelentette meg lezáratlan, folytatásra váró életműsorozatát. Négy évtizedes tiltás után újra hozzáférhetőek művei. Lelkének titkos belső rezdüléseihez hozzáférhetünk-e? Felismerjük-e műveinek valódi értékeit?

■ MEDVIGY ENDRE

1889. július 28-án a történelmi Magyarországon, Erdélyben, a székelyföldi Udvarhely megyében, a Rika rengeteg tövében, Homoródszomborban született. A később Székelyszombornak nevezett települést többségében evangélikus vallású székelyek lakták. Nyirő József szülőfaluja katolikus kisebbségéhez tartozott.

zott. (Ma **Kunos Lajos** evangélikus lelkész tartja ébren Székelyszomborban az író emlékeztetőt.)

Nyirő szívesen megfordult gyermekkorában Homoródszombor ősi, középkori eredetű evangélikus templomában, ahol Erdély híres reneszánsz szárnyas oltárainak egyikét tekinthette meg. Az oltár a 16. század negyvenes éveiben készült, abban az időben, amikor az önálló Erdély, az Erdélyi Fejedelemség megszűnt. Az említett műkincs később Kolozsvárra került, az Erdélyi Nemzeti Múzeumba. 1920 után az író Kolozsváron találkozhatott gyermekkorára szárnyas oltárával, gyönyörködhetett ósvallásunk Boldogasszonyában és **Szent István** királyunk szobrában. Ekkor sokat álmodott arról a független Erdélyről, amelyben a híres oltárt megalkották a csillagfaragó művészek.

Ifjú éveiben megtapasztalta szülőfaluja különböző felekezetű, de egy emberiségű lakóinak a békéjét, harmonikus együttélését. Talán már a falu elemijében – ahol édesapja, **Nyirő Mihály** volt az igazgató tanító – hallhatott a tordai országgyűlés 1557-ben megfogalmazott türelmi elvéről, miszerint mindenki megvallhatja és szabadon gyakorolhatja a maga hitét. Ehhez hasonló elv törvénybe iktatására a tordai országgyűlés előtt Európában nem volt példa.

E nemes gondolat jegyében a harmincas évek elején írta meg **Erdély** című elbeszélését. A falu határában egy ismeretlen halottat találnak, nem tudják a nevét, vallását, nemzetiségét. A különös halott előbb zavart okoz, a falu lakói nem tudják, mitévők legyenek. Aztán felülkerekedik a falusi közösség jobbik éneje, a székely lélekben rejlő emberség és türelem. Végül együtt tesz végtisztességet a két protestáns felekezet lelkésze és a katolikus pap. Talán nem is tudják,

hogyan tettük az erdélyi múlt nemes értékét, a tordai országgyűlés türelmi elvét visszhangozza.

Bajorországban, az emigrációban tovább zeng Nyirőben e szép, zsoldáros gondolat. Szívesen emlékszik vissza arra az időre, amikor a két háború között a protestáns felekezetek püspökei a katolikus püspökkel nem ritkán megtárgyalták, hogy mit is tehetnének közösen népük, az erdélyi magyarság érdekében.

A székelyudvarhelyi pünkösdi megemlékezés helyszíne

Manapság, az olykor túl hangos disszonáns hangok idején felmerül a kérdés, hogy milyen viszonya volt Nyirő Józsefnek a zsidósággal. A mai politikai hangzavar miatt talán meglepőnek tűnhet a felelet, hogy igen jó. Ez megint az erdélyi múltból, a türelemből következik. **Bethlen Gábor** idején a szombatosok, az anabaptisták és a zsidók is háborítatlanul gyakorolhatták vallásukat.

Nyirő József 1933-ban írta meg maig igen népszerű pikareszk regényét, az **Uz Bencét**. A regény XIV. fejezetében meghal Uz Bence édesanyja. Felravalozza a Székelyföld egyik ormán, de szemfedőt nincs miből vegyen. Keservében szörnyű tette, útonállásra szánja el magát. Az úton, egy fa mögül előlépve megállítja az első szekerest, a zsidó Róth Sámit. Azonban Bencének nincs az útonállásban tapasztalata, így fejszéje hamar Róth Sámira kerül. Az útonállásból az lesz, hogy Bence kisírja magát „áldozata” vallán, elmondja bánatát, majd útjára engedi a szekerest. A szemfedőt végül Róth Sámira szerzi meg és helyezi el a halott asszony ravatalán.

A korabeli izraelita olvasóknak igen tetszhetett a történet. Ezt bizonyítja a **Libanon** zsidó tudományos és kritikai folyóirat 1936. július–augusztusi számában megjelent, igen barátságos, szeretetteljes könyvismertetés. Uz Bence belső világának pillanatképekre bontott rajzai között aligha akad léleksajgatóbb és nagyszerűbb jelenet, mint Uz Bence és Róth Sámira találkozása:

„Lélektanilag is finom, emberileg pedig éppenséggel megdöbbentő Bence muszáj-útonállása, kiúttalan dilemmája, belső küszködése, ahogyan fejszét emel a rozoga szekerén döcögő báránybőrkereskedő zsidóra, ahogyan sápadt arccal, könnyező szemmel visszaadja a sávoány erszényt, s kiszol-

gáltatja magát Róth Sámira. Ezzel a hatásos hangulatiütemmel kezdődik a jelenet további sorozata: Bence a zsidó jószágosan biztató szavára bevallja, hogy halott édesanyja szemfedőjére kellett volna a krajcár: kezet fognak, kibékülnek; a zsidó eltávozik; majd később, míg Bence fenn jár a hegyormon, hogy sírt ásson anyjának, a zsidó sírva, Ó, Adonájt... énekelve, titkon odalopja a halott asszony virágravatalára a »fajin finom szemfedőt«. Ez a jelenetkomplexum olyan részlete a magyar prózairodalomnak, amelyhez hasonlót lelki rajz, hangulati finomság, hatáskeltő művésziesség tekintetében nem sokat találni irodalmunk zsidó vonatkozású lapjain.”

Ennek tükrében nem okoz meglepetést, hogy Nyirő József 1942-től 1945 márciusáig nem valamelyik radikális csoportosulásnak, hanem az Erdélyi Pártnak volt az országgyűlési képviselője a magyar parlamentben.

Nyirő József első könyvétől, az 1924-ben Kolozsváron megjelent **Jé-**

zuszfaragó embertől műveiben a székelység, szélesebb értelemben az erdélyi magyarság önazonosság-tudatának a rajzát adja. Erősíti a magyar olvasót identitásában. Ékes, virágos magyar nyelven ír, ritka székely tájszavakat használ. Ismeri a régi szokásokat, a székely-magyar hiedelemvilágot, a hunok műveltségét, a népi kultúra történelem előtti mélyrétegeit.

Archaikus, mégis modern, nemcsak a régi magyar nyelv és irodalom értékeiből építkezik, az avantgárd törekvéseket is ismeri. Expresszionista stílusjegyek is jellemzik művészetét.

Ki mit szeret benne? Van, aki prózában írt balladait értékeli (**Kopjafák**), más természetábrázolásának szépségéért, annak panteista jellegéért lelkesedik (**Havasok könyve**). A magyar múltba révedők történelmi regényeit forgatják (**A sibói bölény**, **Madéfalvi veszedelem**). Aki Trianon előzményeire, az erdélyi föld elherdálásának folyamatára kíváncsi, az is talál Nyirőnél elmélyült elemzést, útmutatást (**Néma küzdelem**). A szülőföldtől való kényszerű távollét lelki gyötrelmét és a menekülttábori létet is hitelesen ábrázolja a székely író (**Íme, az emberek!**).

Ideje, hogy minél többen találkozzanak életművének kincses tárával. Hazatérése, székelyudvarhelyi újratemetése több kegyeleti aktusnál. Alkalmat ad arra, hogy az életművet megismerje és birtokba vegye, akit illet: a magyarság.

***

(Székelyudvarhelyen 2012. május 27-én, pünkösdi vasárnapján ökumenikus megemlékezésen Nyirő **Erdély** című elbeszélésének szellemében együtt imádkozott és együtt gondolt a székely íróra az evangélikus, a református, az unitárius lelkész és a katolikus pap.)

A szerző irodalomtörténész

Hogyan juthatunk a mennyországba?

► **Isten országának „körüljárására”** vállalkoztak május 17-én a budai Próféta Galériában. Egy lelképásztorra és egy képzőművészre hárult a feladat, akik egymástól teljesen különböző módon próbálták megragadni, mi több, formába önteni a témát. A **Szakralitás és művészet** sorozat záró előadása igen sok hallgatót vonzott. Nem véletlenül.

Hogyan juthatunk a mennyországba? – szól a cím. Ezt olvasván feldereng az emberben a remény, hogy talán itt és most valaki tényleg beszámol majd arról, hogy mi is a mennyország, és nem utolsósorban arról, hogy miként érhető el. Persze van annak valami irracionális is, hogy 2012-ben Budán, a Gellért téren, egy galériában ülve ez a téma teljesen megvilágosodhat az ember előtt.

Habár tudvalevő, amikor vallásos témáról van szó, ez sohasem zárható ki! Az emberek kíváncsisága, transzcendensre való nyitottsága és érdeklődése a túlvilág iránt, amióta ember az ember, jelen van, volt és lesz. Arról nem is beszélve, hogy hitkérdésekkel foglalkozni manapság újra divat lett. Mintha az emberben kialakult volna egyfajta intellektuális és érzelmi igény arra, hogy ne érje be pár alkalmi bölcselő filozófiájával, hanem próbáljon a dolgok mögé nézni és meglátni a lényegüket.

Az érdeklődők a Próféta Galériában is a „mennyországtéma” mélyebb feltárását várták, és persze remélték a titkok megfjtését: hogyan lehet oda bejutni. Mindezen elvárásoknak **Jim Knies**, a Fővárosi Baptista Gyülekezet prédikátora és **Mátrai Erik** kortárs képzőművész igyekezett eleget tenni, más-más módszerrel.

Az érezhető igyekezet ellenére nem sikerült maradéktalanul megfelelni a hallgatóság várakozásainak. **Jim Knies**nek a **Római levél** alapján – „**Mert a bűn zsoldja a halál, az Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban**” (6,23) – elhangzott szavai nem mondtak újat számukra. Néhány evangélikus hallgató kifejezetten kevesellte a lelkész

MÁTRAI ERIK KOMPOZÍCIÓI

elméleti és formális útmutatását. A reklámálók kifejtették: inkább arra lettek volna kíváncsiak, hogy miként valósítsák meg Isten országát maguk között – itt és most –, emberi kapcsolataikban.

A kérdés megválaszolása láthatólag problémát okozott a lelképásztornak, mivel ő maga a mennyországot és a poklot – a Biblia alapján – valóságos helynek, nem pedig közöttünk lévő isteni vagy ördögi állapotnak tekinti. Az ellentmondás csak látszólagos. Való-

jában mindkét vélemény releváns, és jól megfér egymás mellett.

Mátrai Erik képzőművész nem vállalkozott arra, hogy eldöntse, hol van a mennyország, és hogyan lehet megközelíteni. Nem is volt feltétlenül elvárható tőle, hiszen őt nem a beszéd és a teológia tudományára ké-

pezték ki. Képeivel viszont annál többet mondott. Füsttel, fényvel és videóinstallációkkal valóságú kapukat, utakat – például szétválasztott tengert – alkotott meg, amelyeken keresztül az emberek eljuthatnak valahonnan valahová.

Feltehetőleg a mennyországba is valahonnan, valamin keresztül juthat el az ember – mondta. Ennek illusztrálásához elsőként egy olyan képsorozatot mutatott be, amely Krisztus tizenöt stációját ábrázolta. Krisztus útja volt az első út, amely elvezetett egészen a mennyországig. A többi alkotás megtekintése csak ezután következett, illetve következhetett.

Az interaktív terek a látogatók számára is átjárhatóak bizonyultak. A különböző utak, alagutak, csatornák eljuttatták a látogatót – valahonnan valahová. Ezeknek az utaknak a falai, oszlopai, kapui nagyrészt fényből és füstből készültek, tehát elméletileg teljesen átjárhatóak voltak, nem korlátozták a mozgásteret. Ennek ellenére a csalóka falak és oszlopok mentén – vallásos szimbólumok sokaságát alkalmazva – Mátrai Erik képes volt kifejezni azt, amit szavakkal ő sem tudott volna elmondani.

Olyan az Isten országa, mint amilyennek elképzeljük? Jó úton haladunk felé, vagy csak az emberi képzelgés füst- és fényfalai mentén járunk?

Mint ahogyan sejteni lehetett, Isten legnagyobb titkait nem sikerült megfjtetni a Próféta Galériában, hiszen ma még „**tükör által homályosan látunk**” (1Kor 13,12). A szervezők mindenesetre – ösre – újabb szakrális kiállítás- és előadás-sorozatot terveznek.

■ GOMBKÖTŐ BEÁTA

„Börtönben voltam, és eljöttetek hozzám”

Konzultáció a börtönpasztorációról

► „Mit jelent neked az a munka, amit a börtönben végzel?” – hangzott a kérdés az egyik lelkésznek címezve. A válasz pedig rövid és meglepő volt: „Mindent.” Ez a viszonyulás jellemezte azt a konzultációt, amelyet *Szeverényi János* országos missziói lelkész szervezésében május 22-én tartott egyházunk Budapesten, az Üllői út 24. szám alatt. Börtönlelkészeket és börtön közelségében lakó vagy börtönmisziós munkával már „beöltött” testvéreket és érdeklődőket hívtak meg és vártak a szervezők.

Szemerei János misszióért felelős püspök nyitotta meg áhítatával a konzultációt. Majd *Jánosa Attila* győri rész munkaidős börtönlelkész tartott vetítéssel egybekötött előadást a börtönpasztoráció bibliai, jogi, pszichológiai alapjairól és saját, valamint a misszióban részt vevő önkéntesek munkájáról.

Ezt követően *Roszik Gábor*, a Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezetének elnöke vette át a szót. Beszélt azokról a tevékenységekről, amelyeket munkatársaival együtt misszióként végez a börtönökben, segítve ezzel nemcsak a büntetés-végrehajtás munkáját, de a lelkész-képzés céljainak megvalósítását is. Munkája túlterjed a határokon, és egyszerre jelent missziót és tapasztalatszerzést, valamint a tapasztalatok továbbadását is.

A konzultáció azzal a céllal szerveződött, hogy ismertebbé tegye a börtönmisziói munkát, és jobban ráirányítsa a figyelmet. Az előadók kitértek arra, hogy a bűn nem ér véget a személyiség határainál, hanem mind eredetét tekintve, mind hatásaiban és következményeiben beleágyazódik és beleyökerezik a társadalomba. Ez arra kötelez mindannyiunkat, hogy fokozott figyelemmel forduljunk azok felé, akik a rácsok mögött várnak vigasztalást, helyes értékrendet, fájdalomai közepette útmutatást és segítséget. A missziói parancs hatálya nem torpan meg a rácsok és a falak tövében. Ellenkezőleg: épp hogy különös hatállyal érvényes „ott, túl a rácscon”.

Ezért különösen fontos, hogy ne csak a börtönben hivatásszerűen dolgozó lelkészek érezzék a maguk feladatának a fogvatartottak meglá-

toztatását, hanem minden lelkész. Azok pedig különösen is, akiknek szolgálati területe közelében büntetés-végrehajtási intézet működik.

Szó esett a külföldi tapasztalatokról is. Van, ahol természetes, hogy egy adott régió lelkészei az év során be vannak osztva: félélévente egy-egy alkalommal minden lelkész végez szolgálatot a börtönben, leül beszélgetni a fogvatartottakkal. Milyen jó lenne, ha elérhetnénk, hogy nálunk is így legyen! Espereseink elkötelezettsége sokat jelentene a jó állapot megvalósulásában.

A jelen levő, „börtönt járt” munkatársak szívesen ajánlották fel segítségüket az esperesek meggyőzésében. De vegyük észre, hogy tapasztalható már ez irányú pozitív lépések, hiszen van egyházmegye, ahol nem számít különleges alkalomnak, hogy a rácsokon belül tartanak lelkészi munkaközösségi gyűlést.

Van rá igény, és van küldetésünk a rácsokon túlra. Jézus nemcsak hogy nem fordult el ezektől az emberektől, hanem egyesenes azonosította magát velük, mikor így beszélt: „Börtönben voltam, és eljöttetek hozzám.” (Mt 25,36) A korai egyház sem elfordult a börtönben levőktől, éppen ellenkezőleg: „Pétert tehát a börtönben őrizték, a gyülekezet pedig buzgón imádkozott érte Istenhez.” (ApCsel 12,5)

Imádkozunk mi is azokért, akiket fogva tartanak. De ne csak imádkozunk, lépünk is oda hozzájuk, akár a rácsokon túl vannak még, akár a szabadulásuk után. Ne feledjük, amikor a keresztre és a rajta függő Jézusra tekintünk, benne egy rabot látunk, akin éppen végrehajtották az ítéletet. Miattunk és értünk.

■ JÁNOSA ATTILA

Örömteli búcsúzás...

► *Chuck*, azaz *Charles W. Colson* halálát követően sokan fölhívtak telefonon, még a büntetés-végrehajtás kilencvenes évekbeli országos parancsnoka is, hogy – „jobb híján” – nekem fejezzék ki megrendülésüket, együttérzésüket, hiszen sokan tudták, mennyit köszönhetek Chucknak, mennyire fontos ember volt számomra. Nagyon szép és méltó megemlékezés jelent meg róla az *Evangélikus Életben* pár héttel ezelőtt (2012/17. szám, 10. o.) *Békefy Lajos* nyugalmazott református börtönlelkész tollából, ezúton is köszönet érte. Most – az *Evangélikus Élet* főszerkesztőjének kérésére – magam is személyes hangvételű írással kívánok emléket állítani a Testvéri Börtöntársaság alapítójának.

Sokan tudják, hogy *Charles W. Colson* élete és szolgálata nagy hatást gyakorolt nemcsak a fogvatartottak millióira és családtagjaikra, hanem a büntetés-végrehajtásra, az igazságszolgáltatásra vagy épp a bűncselekmények áldozataira is az egész világon. Tőle származik az a megfogalmazás, hogy a börtönmiszió mindazok felé irányul, akiket egy-egy bűncselekmény elkövetése érint. Tehát nem korlátozódik a börtön falain belülre, hanem jószerivel az egész társadalmat érinti.

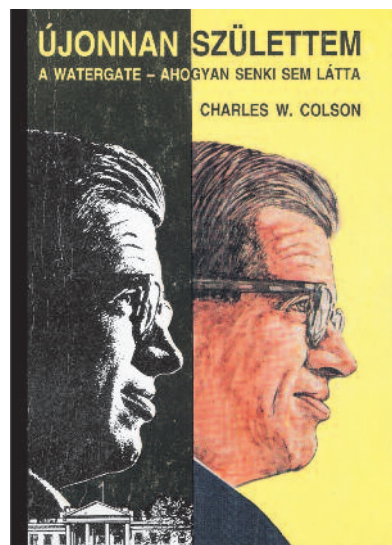
Chuck olyan magával ragadó személyiség volt, hogy aki egyszer találkozott vele, az évtizedek múltán is emlékezett rá. *Szemerei János* püspök testvérem meséli, hogy ott volt azon a nevezetes napon (1992. szeptember 11-én), amikor Chuck Budapesten – a képviselői irodaházban – előadást tartott. Nevezetes nap ez az én életemben is, hiszen én voltam Chuck tolmácsa, én szerveztem meg budapesti programját, előadása után pedig együtt látogattuk meg a Budapesti Fegyház és Börtönt. Azóta is büszkén mondom el, ha lehetőségem van rá, hogy életemben először Chuck Colson oldalán léptem be egy börtön kapuján.

Akkor nem gondoltam arra, hogy ez a találkozás fordulópontot jelent az életemben, hogy megváltozik lelkészi szolgálatom iránya, új világ nyílik meg előttem.

A megelőző tíz hónapban számtalanszor kértek, hogy szervezzem meg Magyarországon a Testvéri Börtöntársaságot (*Prison Fellowship*). Mindig elutasítottam a kérést, mondván: bár nagyon fontosnak tartom, most mégis fontosabb feladataim vannak... De

és mosolyogva megkérdezte: „Tudod, hogy az Isten szeret téged?” „Tudom” – mondta a rab, és felemelte a párnáját, amely alatt egy Biblia feküdt. Chuck megölelte.

Egy másik rabtól azt kérdezte: „Ismered Jézust?” „Ismerem” – válaszolta a kérdezett, és az ágya fölé mu-

tattat egy kenyérbélből készített kis keresztet, amely fogkrémmel volt a falra ragasztva. Őt is megölelte.

Aztán így ment fogolytól fogolyig, s mindenki érezte azt a szeretetet, amely belőle áradt.

Nekem ez volt az első börtönlélményem, s valahányszor kezet fogok egy fogvatartottal, vagy megölelem, eszembe jut Chuck. Tőle tanultam. Ő meg Jézustól (ahogy végső soron persze magam is). De hogy ez mit jelent, hogyan kell „csinálni” a való életben, hogyan kell szeretettel fordulni a bűnös emberhez – még a börtönben is –, ezt kétségkívül Chucktól.

Chuck Colsonnal 1992-ben...

...és 2007-ben

már az első alkalommal olyan erővel ragadt meg az Isten Chuck Colsonon keresztül, hogy jóval fontosabbá vált számomra a börtönmiszió, mint azt valaha elképzelni tudtam volna. Néhány hónappal később pedig már jobban éreztem magam egy börtönben (hirdetve az evangéliumot), mint a Parlamentben. (Ezen ma már senki nem csodálkozna, de akkor a parlamenti munka elképesztő tapasztalatot, élményt jelentett nekem.)

A büntetés-végrehajtás vezetői nagy fogadást rendeztek Colson tiszteletére a börtönben, de az ünnepeket egy idő után feszengeni kezdett, és azt mondta, szeretne már fogvatartottakkal is találkozni. Egy nyolc személyes zárkába vezettek be minket, ahol – az országos parancsnok, a börtönparancsnok és más kísérők jelenlétében – felejtethetetlen dolgok történtek.

Chuck odalépett egy rabhoz, aki vigyázban állt az ágya mellett, kezet fogott vele, másik kezét a vállára tet-

Aznap éjjel hajnalig beszélgettünk: testvérekké, barátokká lettünk.

A következő évben többször is találkoztunk. Egyszer Washingtonban, aztán Szöulban, ahol egy hétig voltunk együtt. Ezek az együttléteket szintén meghatározóak voltak számomra.

1993-ban jelent meg magyarul *Born Again (Újonnán születtem)* című könyve, amelyet számtalan nyelvre lefordítottak, számtalan kiadást megért, s lett milliók számára nemcsak élvezetes olvasmány, hanem bizonyosságtétel is Krisztus megváltó szeretetéről, a Szentlélek újjáteremtő erejéről.

Chuck mesélte: valahányszor tudomására jutott, hogy egy politikusi börtönbe került valahol a nagyvilágban – akkoriban legfőképpen valamelyik afrikai országban –, küldött neki egy példányt ebből a könyvből. Sőt sokszor ő maga adta át egy-egy volt miniszternek vagy országgyűlési képviselőnek a cellájában. Ő, aki a washingtoni Fehér Ház „magaslatairól” zuhant a börtönbe.

Colson eljött könyvének magyarországi bemutatójára. Ez alkalomból az akkori köztársasági elnök, *Göncz Árpád* is fogadta. Számomra is nagy élmény volt a két „öreg”, börtönjárt ember beszélgetése...

A könyvbemutatón egy újságíró megkérdezte Chucktól, mi a véleménye a megélhetési bűnözésről. Szenvedélyesen fejtette ki – ezt sokszor hallottam tőle –: „A bűnözés morális kérdés. Nem szociális kérdés, hanem a megélhetés kérdése, hanem morális kérdés.

Példaként említette – s elgondolkodtat ez ma is – a következőt: Angliában statisztikailag kimutatták, hogy amikor elkezdett erősödni a szekularizáció, a hitoktatásban részesülő gyerekek száma csökkent. Tíz évvel később pedig azt mutatták ki, hogy fordított arányban nőtt a bűncselekmények elkövető fiatalok száma...

Chuck Colson rendületlenül hitte és hirdette, hogy az ember számára az első helyen mindig az Isten kell, hogy álljon, aztán következik a család, és csak ezek után jön a munka, a hivatás.

Két nagy példaképe volt Chucknak. Az egyik *William Wilberforce* 18. századi angol politikus, képviselő, akinek nevéhez a rabszolga-felszabadítás fűződik. (Sokszor beszélt róla, és egy általa alapított díj is róla nevezett el.) A másik példakép *Dietrich Bonhoeffer* német evangélikus mártír teológus, akit jól ismerhetnek az *Evangélikus Élet* olvasói.

Április 16-án volt *Charles W. Colson* búcsúztatása a washingtoni nemzeti katedrálisban, presbiteriánus istentiszteleten. A búcsúztatást interneten is lehetett követni. (A felemelő háláadó istentisztelet ma is megtekinthető a <http://www.nationalcathedral.org/exec/cathedral/> webhelyen.)

Az emlékezők sorában először Colson leánya beszélt, aki elmondta: édesapjának az volt a kívánsága, hogy „a temetése örömteli legyen, ne szomorú”.

Nemrégben Torontóban, a Nemzetközi Testvéri Börtöntársaság vi-

Kollégiumi felhívás

A Magyarországi Evangélikus Egyház Budapesti Kollégiuma (VII. kerület, Rózsák tere 1.) *felvétel hirdet a 2012/2013-as tanévre középfokú képzésben részt vevő lányoknak és fiúknak* egyaránt. Előnyünk a folyamatos nyitva tartás, a jó megközelíthetőség és a helyben főzött, változatos étrend. Ugyanitt szorgalmi időszakon kívül szálláslehetőség – szolid helyen, szolid áron – minden korosztály számára határon innen és határon túl!

Érdeklődni és jelentkezni a vermesne.nikoletta@lutheran.hu e-mail címen, az 1/351-0522-es és a 20/824-9060-as telefonszámokon lehet. Szeretettel hívjuk és várjuk az érdeklődőket!

Meghívó az ÖTK közgyűlésére

Az Ökumenikus Tanulmányi Központ ez évi közgyűlését (a huszonketediket) június 15-én (pénteken) 14 és 18 óra között tartja a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (Budapest XI., Magyar tudósok körútja 3.). Fő témája az *Európai Unió és Magyarország*, amelyről *dr. Bölcskei Gusztáv* püspök, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának lelkészi elnöke tart előadást.

Minden ökumenikus lelkületű keresztyént és érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk. A fő előadást követően a korábbi években mindig élénk eszmecsere keretében szóltak hozzá a résztvevők a témához, amely napjainkban különösen sokakat érdekel határainkon belül és kívül egyaránt. Az egymással szorosabb együttműködést és kölcsönös megértést munkáló ökumenikus találkozó ígéje: „Isten a mi oltalmunk és erősségünk!” (Zsolt 46,1)

■ ROSZIK GÁBOR
evangélikus lelkész

Egy mézeskalács ház és az első európai keresztények

► **Nem indultunk üres kézzel hazafelé a Déli Egyházkerület május 19-i bonyhádi missziói napjáról. Útravalót kaptunk a tótkomlói gyülekezet nőegyletétől. Mézeskalács házikókat sütöttek, és úgy díszítették cukor- és csokoládémintákkal, hogy egyformán gyönyörű volt az első is, a kilencszázadik is és az ezernégyszázadik is. Szeretet kell hozzá. Az a sajátos magatartás, amely a Krisztuskövetőket évezredek óta jellemzi és összeköti.**

Az első európai keresztények emléket idézik ezek a házikók. Pál apostol második missziói útján lépett először Európa földjére, Filippi városába. Szombat lévén felkereste azt a helyet, ahol a zsidók és a hozzájuk csatlakozott istenfélők imádkozni szoktak. A várostól mintegy két kilométernyire, a folyó partján volt ez a hely. Asszonyokat talált ott.

A beszámoló (ApCsel 16) egy jómódú asszonyt nevez meg, Lídiát, aki az azonos nevű tartomány (Lydia) luxustermékével, bíborral kereskedett. Nyilván ez az üzlet alapozta meg vagyonát és függetlenségét. Ő az első európai, aki szívébe zárta Krisztus evangéliumát. Azonali, reflexszerű a reakciója: házába invitálja a misszionáriusokat, szálljanak meg nála. Nem állhattak kötelnek első szóra, mert a bibliai beszámoló hozzáfűzi: kérlette (Károli így mondja: unszolta) őket.

Lídia háza lett azután a filippi keresztények gyülekezési helye. Mert az első keresztény közösségek házi gyülekezeteiként működtek. Működtek? Virágoztak és növekedtek. Jól ismerjük a folytatást. A házakat hamar kinövezték. Lettek aztán templomok.

És nem volt megállás a hét nyelven beszélő katedrálisokig. Lídiák, azaz a közösség terheit hordó, felelős emberek eközben mindig voltak közöttük, de velük együtt itt van a ki-

nyit, terhet ugyan nem hordoz, ám követelése és kritikája rengeteg van.

Ma újra divatjuk van a házi gyülekezeteknek. Nem csak azért, mert nem a katedrálisépítés korszakát éljük. Érdekes módon újra felfedezik a megújuló, épülő gyülekezetek a házi csoportok áldásait. Hat-nyolc ember összetartozó csoportként, egymásért felelősséget hordozva találkozik kéthetente egyikük lakásán, és a lelki növekedésükről, életükről beszélnek. Imádkoznak együtt, töprengenek az Ige üzenetén, fontolgatják, mit tehetnek a gyülekezet növekedéséért, épüléséért. Szolgálatot vállalnak. Nem alkalmazzák! Önkéntesen.

Éppen ez a Lídia-féle magatartás. Megszólít az evangélium, és én kinyitom a házam ajtaját. Annyiféle módon történhet ez, amennyien vagyunk.

Mi Bonyhádról gyönyörű kis mézeskalács házat vittünk haza. Azt kérde tőlünk ez a házikó: felismerted-e, keresed-e, hogyan lehetsz a magad helyén, a saját gyülekezetekben Lídia?

■ SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA

üresedés, a felelőtlen jelenlét is. Az a magatartás, amely ajtót ugyan nem

A Zelke táncgyűttes tagjai osztják a mézeskalácsokat

Rigók, szeretetnyelvek, fészkekmeleg

A fűdősobánkba pár hete bevittünk egy létrát, mert furcsa neszeket hallottunk a kis ablakból. És a létra ott maradt a falnál, mert mindennap többször is ácsingózik rajta valaki, aki éppen a rigócsaládot szeretné megnézni.

Láttuk a párt fészket rakni, a tojót a tojásokon ülni, a tojásokat mocorogni, négy kicsi csórt tátogni a mamájuk felé; mára meg alig férnek el a fészkekben a pelyhes testvérek! Szerintem teljesen egyformák mind a négyen, de a saját fiókáim határozottan meg tudják különböztetni őket, úgyhogy még nevet is adtak a szürke jószágoknak. Aranyosak!

A fészkepítés és költés csendjét már hangos ének, csivitelés váltotta fel. Szerintem a rigócsalád is befogadta azt a négy buksi fejet is, amelyek időnként megjelenik a madárnézés izgalmainak látszatszenájában.

A gyerekek minden élményt kijátsszanak magukból: a teremtett világ megértésének és kódolásának ez a legtisztább és legegyszerűbb módja. Rigókutatónak lenni remek dolog, és gazdagítja az emberi bölcsesség tárházát, de anya-apa ágyán egy nagy plédbe betekerőzni és összebújni a testvérekkel: az már létélmény és fészkekmeleg! Jó elnézni őket. Egy nagy apai csiklandozás is befér a játékba; az embermama meg néhány ropiszállal oldja meg a kukac-kérdést.

Anya nem lehet fáradt, nem lehet beteg... de most mégis megtörtént. A nagy plédbe nekem kellett bebújnom. A gyerekek a saját szeretetnyelveiken azonnal elkezdtek „táplálni”, és cseppet sem zavarta őket ez a váratlan szerepcsere.

A legkisebbik, aki a minőségi idővel tud töltödni leginkább, bábél-

adásba kezdett. Négyyszer egymás után meg kellett nézmem, hogyan indul el vándorolni a kismalac, hogyan engedi el az anyukája, hogyan búcsúznak... A nagyfiam és a nagylányom vacsorakészítésbe kezdett: rájöttek, hogy nem is olyan egyszerű dolog négyféleképpen elkészíteni a rántottát. A kisebbik fiam pedig hozzám búj, és simogatta a homlokom, mert ő csak az ölelésben és a testi kontaktusban érzi biztonságban és szeretve magát, és így tudja kimutatni a szeretetét!

Az esti meseolvasásnál már mindenki ott kucorgott mellettem és a közös imánknál, amelybe még belefőnt a rigóink éneke. Hálát adtam azért, hogy az Úr az emberi fészkekmeleg sok-sok évre nyújtotta, amelynek minden percéért köszönetet mondok!

■ PAPP ANDREA

A hónap igéje

„Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok”
(1Kor 15,10)

Hány önjelölt népboldogító van, akik valójában önmagukat akarják boldogítani – a népet pedig bolondítani. Azzal is, hogy „Isten kegyelméből”. És közben arra gondolnak, hogy milyen nagyszerű, okos, ügyes, mindenható ember, és az ő kezükben van mindenki.

Pál apostoltól komolyan lehet venni ezeket a szavakat: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok”. Miért hiteselek az ő szavai? Miért mások, ha ugyanaz hangzik is el? Miért lehet mindaz példa, amit mond? – Mert példa az, amit tesz.

Az apostolok cselekedeteiről írt könyv 9. részében olvasunk erről. (A könyv tulajdonképpen a Szentlélek cselekedeteiről szól!) Saul, a későbbi Pál apostol nagy dühvel, megátalkodott elhatározással üldözte a keresztényeket. De ebből a buzgó üldözőből buzgó követő lett...

Sokat beszélgetek hitetlenekkel és nyitott szívű keresőkkel. De nem lehet őket tudományos vagy filozófiai alapon meggyőzni. Először tehát elmondok néhány érvert, hadd lássák, hogy van alapja annak, amit mondanak, aztán rátérek a bizonyágtételre. Arra, hogyan találkoztam az Úrral, hogyan nyúlt bele az életembe, és változtatta meg. És hogyan lettem boldoggá, ami addig minden igyekezetem ellenére sem sikerült. És a Lélek leszáll, megérinti és sok esetben megnyitja a hallgató szívét. S ettől a pillanattól kezdve bizonyos benne, hogy Jézus él.

Saul (Pál) nagy tudása ellenére is vak volt. Ezt fizikailag is tudomására hozta Isten, amikor a damaszkuszi úton

megvakult. Nem értette, hogy valójában mit tanít az Ószövetség a Messiásról. Megbotránkozott a keresztben, mert a saját bölcsességét tartotta igaznak. Azt, hogy ő mit ért el Isten segítségével. A maga útjára kérte Isten segítségét. De Isten kegyelméből megfordította a helyzetet. A damaszkuszi személyes találkozás után Isten kéri, hogy az ő útjára mondjon Pál igent engedelmes és alázatos szívvel.

Saul eddig úgy ment – „öldökléstől lihegve” –, mint egy megvadult állat. De valaki megállítja, és a földre rokskad. Nem tud az ösztöke ellen rugódozni. Megdöbben, hogy a Messiást üldözte. Jézus él, és ha ez így van, meg kell változtatnia véleményét Jézus felől – és önmaga felől is. Ő egy elveszett bűnös, aki nem érdemel semmit, de mindent megkaphat. Ez a kegyelem.

Így írja le mindezt a korinthusiaknak: „Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok”

Így éli meg mindezt alázatban. A „nagy apostol” tud szerény maradni, a hatalmas ember tud lemondani, a gyűlölő tud szeretni, a maga értékeit látva tud boldogan hálát adni értük Istennek. S mivel tudja, hogy „minden jó adomány és minden tökéletes ajándék onnan felülről, a világgosság Atyjától száll alá” (Jak 1,17), ezért minden képességét és erejét az Úr szolgálatára fordítja. Ezután is meg nagy lendülettel, buzgó, életét odaszánva – de most már egy más ügyért, a lelkek elveszejtése helyett a lelkek megmentéséért.

A meg nem érdemelt ajándék, az Isten kegyelme adja, hogy te se légy soha elbizakodott, öntelt, hanem még léted is a szerető Atyát hirdesse!

■ SZÉLL BULCSÚ

HETI ÚTRAVALÓ

„Szent, szent, szent a Seregek Ura, dicsősége betölti az egész földet!” (Ézs 6,3)

Szentháromság hetében az Útravaló reggeli és heti igéi a teremtő, megváltó, megszentelő Úr Isten imádsá-

ról szólnak. „Dicsőretet mondjunk mindnyájan az Atya Istennek és Fiú Istennek és Szentlélek Istennek egyetemben, most és mindörökkön-örökké!” (GyLK 778) „Örökkévaló Isten az Úr. Ő a földkerekség teremtője... értelme kifürkészhetetlen.” (Ézs 40,28) A háromságos egy Istenről tanítja Luther: „Nem kell azon vitázni, hogy miként lehet Isten Atya, Fiú, Szentlélek, s mégis egy, mert ez úgyszólván megfoghatatlan. De micsoda vigasztalás ez: a teljes Szentháromság mindegyik személye azon van, hogy a szegény, nyomorult embert a bűnből, a halálból s az ördög hatalmából megigazalassa, örök életre, Isten országába segítse.” Az Úr Jézus azt tanácsolja nemcsak Nikodémusnak, de mindazoknak, akik hozzá mennek akár éjjel, akár nappal azért, „hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne”: „...ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába.” Ma is „újonnan kell születnetek” az Atya-Fiú Lelkétől. (Jn 3,15-17) Ezáltal válunk képessé a Szentháromság szívből fakadó dicsőítésére is: „Ó, Isten gazdagságának, bölcsességének és ismeretének mélysége! (...) Bizony, tőle, általa és érte van minden: övé a dicsőség mindörökké.” (Róm 11,33-36) S ő kijelentette magát profétái által is. A bálványok csupán ügyes mesterek csinálmányai: „De az Úr az igaz Isten, élő Isten, örökkévaló Király! (...) Az Úr ereje alkotta a földet, az ő bölcsessége szilárdította meg a világot, az ő értelme feszítette ki az eget.” (Jer 10,10-12) Az örök Vagyok tanúul hívja kiválasztott szolgáit, „hogy megismerjétek, higgyetek bennem, és megértsetek, hogy csak én vagyok... Én, én vagyok az Úr; rajtam kívül nincs szabadító... én Isten vagyok. Ezután is csak én leszek!” (Ézs 43,10-13) Róla tanúskodott Pál Athénben, az Areopagoszon: „Az Isten... aki mennynek és földnek Ura... most azt hirdeti az embereknek, hogy mindenki mindenütt térjen meg.” (ApCsel 17,24-30) Ő számunkra nem ismeretlen Úr, ő Szentháromság Isten, őt dicsőítjük, mert „egy a Lélek... egy az Úr... egy az Istene és Atyja mindenkinek; ő van mindenkinek felett és mindenkinek által és mindenkiben.” (Ef 4,4-6) Ma is ezt valljuk: „Az egyetemes-keresztény hit pedig ez: az egy Istent a háromságban, a háromságot pedig az egységben tiszteljük; s ne keverjük össze a személyeket, se a lényeket szét ne válasszuk. Aki tehát üdvözülni akar, az így vélekedjék a Szentháromságról.” (Athanasius hitvallása) Jézus halála pillanatában, így kiáltott: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet!” (Lk 23,46; lásd Zsolt 31,6) S ő eglyényegű az Atyjával! „Higgyetek nekem, hogy én az Atyában vagyok, és az Atya énbenem van...” Aki hisz őbenne, annak megígéri a nevében mondott kérései teljesítését, „hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban.” (Jn 14,11-13) Mondd: „Hiszek benned, Istenemben, / Teljes egész életemben, / Atya, Fiú és Szentlélek! / Hiszem, veled célhoz érek, / Örökkön-örökké élek!” (EÉ 251,1-9)

■ GARAI ANDRÁS

PALACKPOSTA

A távolság próbára tesz

A szent hármassághoz kapcsolódóan, melyet most vasárnap ünneplünk, egy számomra nagyon kedves hármastörténetét mesélem el.

Pár napja kereszteltem egy olyan házaspár első gyermekét, akik Nápolyban ismerték meg egymást. Mindketten egyetemre jártak; a magyar fiú ösztöndíjként volt kint Olaszországban, és megismerkedett egy olasz lánnyal. Az ösztöndíj azonban lejárt, és a fiúnak haza kellett jönnie. Ezután telefonon tartották a kapcsolatot, a szorgalmi időszakok szüneteiben pedig egyikük vonatra vagy repülőre ült, és leküzdve a 833 kilométer távolságot elutazott a másikhoz. Majd újra hónapokig nem látták egymást, és ez így ment két és fél éven keresztül. Akkor sikerült a lánynak egy fél éves budapesti ösztöndíjat elnyernie. De annak lejáta után még újabb hónapok vártak rájuk, melyeket egymás nélkül kellett eltölteniük. Összesen öt évig tartott ez az időszak az életükben. Aztán két évvel ezelőtt összeházasodtak, azóta Magyarországon élnek, ősszel pedig megszületett első gyermekük.

Mi tart össze két embert ennyi időn keresztül? Ez az élet egyik legfontosabb kérdése. A válasz pedig szerintem elég egyszerű...

A *Hétmérföldes szerelem* (*Going to distance*) című vígjáték férfi főszereplője New Yorkban, a nő főszereplő pedig San Franciscóban él. New York egyik klubjában összeismerkednek, és egymásba szeretnek. De el kell válniuk egymástól, és hosszú hónapokig nem találkozhatnak, hiszen több mint négyezer kilométernyi távolság választja el őket. Aztán elkezdődik a történetben egy hosszú és nehéz időszak, melyet a vígjátéki elemek próbálnak könnyedé tenni, de aki átélt hasonlót, az tudja, hogy a várákozás milyen gyötrelmes tud lenni.

Közben pedig mindketten próbálják megtalálni a módját, hogy álláshoz jussanak abban a városban, ahol a másik él, de hiába. Folyik a belső küzdelem, hogy ki adja fel az életét a szerel-

méért. Végül a fiú hozza meg a végső döntést, elvállalja egy Los Angeles-i rockegyüttesnek, a *Boxer Rebellion*nak a menedzselését, és a film azzal a keserűes befejezéssel zárul, hogy így immár csak hatszáz kilométer fogja őket elválasztani egymástól.

A film a *Boxer Rebellion* igen szép, lírai hangvételű számával ér véget, amely a magányos szerelmes egyedüllétének és várákozásának panaszdala. Valaki a *YouTube*-ra egy olyan videóváltozatban töltötte fel ezt a számot – címe: *If you run* –, melyhez bevezetőként ezt a pár szót írta kommentárként: „Távolság – a szerelem próbatétele, sokan elbuknak miatta, de az, aki kitart, megkapja a választ: és ez az igaz szerelem.”

Távolság: Isten is távol van, és mi más ez a világ, mint Isten távolléte? Távollét, titok: mint a sétáló lányoma, mely apálykor a homokos parton ott maradt. Egyedül, egymagában, apró jelként, ám a lányom üresség formájában mégis tanúskodik Isten létezéséről. Hiszen nem a minket elválasztó távolság a gond, hanem az, ha nincs elég erőnk, hitünk várni, megvárni az időt, amikor eljön a találkozás pillanata.

■ RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Névjegy: Réz-Nagy Zoltán

Evangelikus lelkész vagyok. A Szélerőszt szervező Tízek tagjaként a találkozó témájának részletes kidolgozását kaptam egyik feladatul, valamint a fórumbeszélgetéseket, előadásokat koordinálom. 1998-ban kerültem Debrecenbe, a helyi evangelikus gyülekezetbe. Azóta négy fiunk született. Két hete új taggal gyarapodott a családjuk: egy hathetes, fekete-fehér kiscicával, akinek a gyerekek az *Asszaszin* nevet adták.

OSZTOZÓ

A nyár kezdetére

Szinte hihetetlen, de már tényleg csak néhányat kell aludni, és itt a nyár. Persze addig még lehet, hogy vár rátok egy javító matekdogozat, esetleg néhány szigorlat, ám tény: hamarosan már csak azon kell törnötök a fejeteket, mit kezdjétek a rátok szakadó szabad idővel. A fiúk minden bizonnyal a foci-Európa-bajnokság meccseit elemzik majd, de hogyétek el nekünk: a füves pályán túl is találtak magatoknak való programokat.

A tanév utolsó és a vakáció első napján lesz Veszprémben a Quimby-hétvége. A kétnapos rendezvényen nemcsak a *Kiss Tibor* nevével fémjelzett zenekar lép a közönség elé, hanem az alternatív könnyűzene élvonalából mindazok, akiknek muzsikája a *Quimby* zenéjére hajaz. Két nap alatt nyolc zenekar, összesen harminc zenész dolgozik azért, hogy ne csak a bizonyítványosztás miatt legyen emlékezetes a hétvége. A program 15-én 18 órakor a *Mr. Priváti* (*Kárpáti Józsefnak*, a *Quimby* trombitásának saját zenekara) koncertjével kezdődik, és szombat késő este a *Braindogs* műsorával zárul. Az együttesek azt ígérik: nemcsak a fel-

RAFFAELLO SANTI: ESTERHÁZY-MADONNA

kert, ahol a magyar történelem és művészeti élet számos kiemelkedő alakja nyugszik *Deák Ferenctől* *Vörösmarty Mihályig*. A *harangok napja* elnevezésű, különleges temetői napon többek között harangjátékkal, kisplasztika-kiállítással, a *Zur-gó* együttes és *Molnár Ferenc*

Caramel koncertjével várják az érdeklődőket. A legkisebbekkel *Levente Péter* foglalkozik, *Czakó Ferenc* pedig kifejezetten a sírkertbe szerkesztett homokanimációját lesz jelen. Aki késő estig marad, részt vehet a szellemes című *Irodalmi szellemvasút* programon is.

Június 16-áról 17-ére virradóra rendezik országsszerte a *múzeumok éjszakáját*. Ebből az alkalomból a fertődi Esterházy-kastélyban különleges kiállításra készülnek. Csak két napon keresztül lesz látható a gyönyörű kastélyban *Raffaello Santi Esterházy-Madonnája*, amely kizárólag erre a hétvégére „költözik” a Fertő tó mellé. Bizonyára protestánsként is élvezettel nézed majd meg a festményhez készülő egyedi installációt is, amely a reneszánsz korának más Mária-ábrázolásait is bemutatja. A kastély munkatársai szerint a rövid kiállítás minden pillanata igazi médiaeménny lesz.

Nem maradt más hátra, mint hogy kitartást kívánjunk a következő két hétre, és kellemes időtöltést az azt követő két hónapra.

■ JENŐ

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Ifjak a vének között

Van-e helyük a fiataloknak a presbitériumokban?

► **Kéttucatnyi idős férfi fekete kabátban és kalappal – valahogy így nézett ki a presbiterek csoportképe néhány évtizeddel ezelőtt gyülekezeteinkben. Először a hölgyek „vív-ták ki” maguknak a szavazati jogot egyházunkban, majd egyre több középkorú vállalt megbízatást az egyházköz-ségekből. 2012-ben pedig nem kellett sokáig keresgelnünk, hogy olyan presbitert találjunk, aki csak nemrégén lépett be a 2 X-szel jelölt életkorba. Túl vagyunk gyülekezeteinkben a tisztújításokon, s most arra keressük a választ, hogy vajon van-e helyük az ifjaknak a „vének” között.**

A bibliai presbitérium

Már az apostoli levelekben találunk utalást a presbiteri tisztségre. Gondoljunk Timóteusra, aki tőlük kapja kézrátétellel a felhatalmazást (1Tim 4,14). Titusznak pedig az a küldetése, hogy szervezze meg a presbiteri szolgálatot, és állítson munkába városokként presbitereket, igaz, nagyon kemény kritériumok alapján (Tit 1,5) – tudjuk meg *dr. Szabó Lajostól*, az Evangelikus Hittudományi Egyetem rektorától.

– A *presbiter* kifejezésen a Szentírásban mindenhol gyülekezeti előjárót kell értenünk. Jelentése: „idősebb, korosabb, nem egészen fiatal.” Utal arra, hogy a tisztség hordozójának tekintélye van. Nem is annyira az életkor a döntő, hanem az, hogy elegendő élettapasztalattal rendelkezik már az illető, nehezebb élethezletekben is helytállt, tud másokat megszólítani és vezetni.

Talán egy szép és régi magyar forma fejezi ki tömören azt, hogy kik lehetnek kezdetben presbiterek: „akiknek szép bizonyosságuk volt a közösség előtt”. Jó értelemben feltűnő, akár „kitűnő” emberek, akik már bizonyítottak a tanításban, az imádkozásban, a szeretetszolgálatban és nem utolsósorban a családjuk testi-lelki rendben tartásában.

A presbiteri tisztség nem egyszemélyes megbízás, hanem egy elismert és tekintélynek örvendő testületbe való bekerülés – hívja fel a figyelmet a teológus. – Az ifjú Timóteust Pál arra bátorította, hogy ne aggódjon fiatal kora miatt, a közösséget pedig figyelmeztette, hogy ne vessék meg őt fiatal koráért (valójában középkorú volt).

A „tapasztalt” fiatal

Ványai László az előző ciklusban próbálta ki magát presbiterként a szegedi gyülekezetben. Lelkésze, *Cserhádi Sándor* biztatására vállalta 2006-ban a jelöltséget.

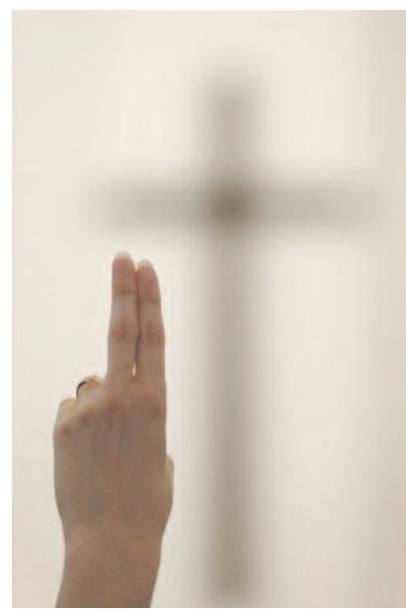
– Azzal a feltétellel mondtam igent a felkérésre, hogy más részt vesz a testület munkájában az ifiből. Így ketten kerülünk be fiatalok a presbitériumba. A ciklus felét töltöttem ki, mert akkor friss diplomásként Budapestre kerültem.

Szerintem sok olyan munka van az egyházban, ami anélkül is végezhető, hogy az ember presbiteri tisztséget vállalna. Ugyanakkor a megbízatás motiválhatja az embert, vagy egyfajta elismerés lehet.

Én mindenképp üdvözlendőnek tartanám, hogy minél több huszonéves váljon presbiterré, mert – amellet, hogy aktív és hasznos segítséget jelentenek – több fiatal tudnának megszólítani, vagy új ötletekkel állhatnának elő, ez pedig a közösség életére is élénkítőleg hatna.

Laci azt is elárulta, hogy bár szembetűnő volt a korkülönbség a testületen belül, „generációs szakadékok” nem nehezítették a munkát.

– Mindenkit megtalált a feladat, tettük a dolgunkat, és ahol tudtuk, segítettük egymást.

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: ZSOLICZAI BALÁZS

Evangeliumi lendületre szomjazunk...

Dr. Szabó Lajos szerint van helyük a gyülekezetben a fiatal tisztségviselőknek. Legfontosabbnak azt tartja, hogy a gyülekezet összetételét tükrözze a döntéshozó testület. Mint mondja, akkora különbség van ma a generációk viselkedésében, gondolkodásában és életfelfogásában, hogy már csak emiatt is nélkülözhetetlen a fiatalok jelenléte a presbitériumokban.

A rektor úr szerint a korkülönbség okozhat egyféle normális és jól megélhető feszültséget.

– Önmagukban is „időt jeleznek” a fiatalok az idősebbeknek. Ez nem kellemes. De minden testületben, ahol döntéshozatali és vezetési munka zajlik, van helye a feszültségnek, mert éppen ez érleli meg a jó és helyes döntéseket. Egy hívő, keresztyén közösségben azonban sohasem lehet olyan szintű és irányultságú, hogy ne egymás elfogadását, megértését segítse elő, hanem a másik lejárását, megkeserítését és hitének „csorbítását” eredményezze. Ha ilyen találkoznak, akkor csak a lelki megújulásért és az igazi, „gyógyult bizalom” eléréséért imádkozhat és küzdhet a közösség.

Dr. Szabó Lajos úgy látja, hogy leginkább a kommunikációs eszközök használatát kellene a fiatalokra bízni.

Sok lelkésznek és gyülekezetnek nagy öröme lenne, ha az információkat a fiatal presbiterek sugároznák tovább mai eszközökkel. Evangeliumi fiatal lendületre szomjaznak gyülekezeteink. A bibliai presbiterekkel szemben is fontos elvárás volt, hogy a más gyülekezetekből és a kívülről jövőket „vendégszeretettel” fogadják. A mai korszerű, új vendégszeretetet és nyitottságot a fiatalok teremthetik meg a gyülekezetekben, ez az ő kompetenciájuk.

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Pedagógusnapra

Talán lesz, aki meglepődik, ha elárulom, hogy zenetanár a foglalkozásom. Sokan néztek már rám kikerekedett szemekkel, amikor megtudták, nem vagyok lelkész. Nem tudom, miért. Hiszen engem – azt hiszem – az Isten is pedagógusnak teremtett.

Már kisiskolásként mindig voltak védenceim, akiket terelgettem, szerettem, védtem, s ahogy múltak az évek, ez a vágy bennem a gyerekek iránt csak egyre nőtt. Míg a többiek nagy szólókarrierrel álmodoztak az iskolánkban, nekem az volt a csúcseredmény, amikor a busz megállóban megszólított egy copfos, foghíjas kis óvodás:

– Tudom ám, hogy te vagy a tévémaci. (Tényleg én voltam néhány héttel azelőtt a hangszerbemutatón a fagottos.)

Szóval tanár lettem. És amikor éppen nem a saját családomat látom el, akkor mindig is tanítottam. Volt a tanításban rengeteg szép és jó, meg persze sok nehézség is. (A legjobban

ták a jelentkezését. Nem bírtam nézni. Felvettem egy próbafélévire. Magam sem tudom, miben reménykedtem, teljesen ésszerűtlen volt a döntésem, nem is felejtettem ki egyetlen nap sem az imalistámból.

Az első hetekben csak meséltünk. A történet mindig egy kislányról szólt, aki elindult a nagy kerek erdőn át, a nagy kék tavon keresztül, a nagy zöld hegyet megmászva, a nagy virágos réten átbukfencezve, minden szörnyet legyőzve eljutott végül egy csodálatosan szép virághoz, amely gyönyörűen muzsikált. Az egész mesét mutogattuk, minden „nagy”-nál emelgettük, tornáztattuk, tekergettük a karjait.

Szegény nagyon elfáradt minden kaland végére, de sosem panaszkodott, mindig hálásan és mosolyogva búcsúzott el tőlem. Sokszor majdnem sírtam, olyan reménytelennek látszott, hogy egyszer ő is elér ahhoz a mesebeli virághoz. Aztán egy nap mégiscsak megszólalt az a fuvola. Ki-

tunk-száritottunk, csillogott-villogott az egész gyerek. Ágota kinőtt, illatos, tiszta kis ruháját adtam rá. Csak állt ámulva a tükör előtt, hónapok óta először láttam mosolyogni.

Többé nem jött büdösen. Ezzel a kis lökettel erőt kapott a folytatáshoz. Néhány hónap múlva az édesanyja is jobban lett, igyekezett törődni velük, valamicskét javult Tündér helyzete az osztályban is, de az iskolai lemaradást nehéz volt behoznia.

– Mindenből én vagyok a legeslegbutább a világon – hajtogatta fejcsóválva.

Aztán egy tavaszi reggelen megláttam a versenykiírást. Népdalcsokorral lehetett jelentkezni. Több jó hangú kislány készült már régebben erre a versenyre. Tündér a fejét vakarta: „Á, túl késő már, meg aztán ügyis a többiek lesznek az ügyesek.” Igyekeztem lelket önteni belé, és az óvoda felé menet elkezdünk népdalokat tanulni.

Persze csak halkan mert énekelni, és eleinte nem is voltam biztos abban, hogy jó ötlet volt belerángatni ebbe az egészbe ezt a kislányt. Ha itt is veszít, még egy kudarc a többi után. Ekkor már hónapok óta imádkoztam érte, de valahogy nem sikerült neki Istenről beszélnem, inkább csak őt hallgattam folyton. Most viszont egy borongós délután mégis kibuggyant belőlem: – Tündér, Isten segíteni fog neked, mert kedvel téged.

Őszintén szólva azonnal Jónás prédikációja jutott eszembe: „Még negyven nap, és elpusztul Ninive.” Egyetlen mondat, nesztek. Semmi logika benne, se eleje, se vége, csak tényközlés, nem is választható, nincs benne útmutatás, semmi. De ahogy Ninivében hatott Jónás bugyuta mondata, és ezek megtéréséhez vezetett, úgy indította meg és el ez a mondat akkor ott az én Tündéremet.

– Kedvel engem – ismételtette megbabonázva, és pár nappal később is ezt morzsolgatta magában, amikor kiállt a versenyen a népdalcsokrával a sok jól fésült, jól nevelt jeles tanuló után: „Ha folyóvíz vónék, bánatot nem tünnek, hegyek-vögyek között zengedezve járnék.”

Soha úgy nem hallottam se előtte, se azóta ezt a dalt, mint akkor tőle. Messze zengőn, vágyakozón, varázslatosan. Hegyek zendültek, völgyek visszhangoztak, patakok áradtak a csöpp lány torkából. Megállt a levegő a teremben, a csendet tapintani lehetett, és – a szokások ellenére – a dal végén, egy perc döbent csend után föllálla tapsolt mindenki.

Tündér hosszú útra indult el ezen a napon. Azóta is ezen jár. Sokaknak elmondta már, hogy van Valaki, aki kedveli őt és mindazokat, akik ezt készek elfogadni. Tanul, énekel, tanít, népdalaival járja a világot. Olykor-olykor fölbukkan egy-egy levéllel, vagy átölel váratlanul hátulról. Nagy szemei csillognak, hosszú haja lebben utána, aki ránéz, biztosan kap valamit. Én meg hálás vagyok, hogy ismerhetem.

Hát igen. Húsz év alatt két gyerek – nem sok. Azért persze többen is vannak, akikkel mély szeretet alakult ki közöttünk, és talán tanultunk is valamit egymástól, de ők ketten voltak a legdöbbenetesebb kalandjaim.

Ha pedig a kollégáim egymás között arról beszélgetnek, hogy hány tanítványuk lett követőjük a pályán, ezzel mérve munkájuk eredményességét, akkor csak hallgatok és mosolygok. Bár zenetanárt még nem adtam a világnak, de néhány áldásosztót talán már igen.

És az is szép hivatás ám...

■ FÜLLER TÍMEA

adminisztrálni utálok, de ez szükséges rossz. És mondjon nekem valaki egy foglalkozást manapság, ahol nem kell millió papírt kitölteni...)

A legnehezebben azt viselem, hogy az ember tanárként olyan, mint a magvető. Csak szórja, szórja a jó magot, és olyan lassan-lassan, sokszor csak hosszú évek múlva látszik valami abból, amit tett.

Ebben az évben éppen húsz éve, hogy tanítani kezdtem. Akkor még a főiskola mellett félállásban, de teljes komolysággal startoltam. Mindennap hatalmas málhával érkeztem az iskolába, hangszerek, kották garmadájt cipeltem.

Akkori kis csapatom tagjaival megsirattuk egymást az elváláskor. Az arcukat ma is fel tudom idézni, a nevekkel nagyobb bajban lennék. Mosolyuk, figyelmes tekintetük, igyekeztük nevelt, buzdított és önbizalmat adott. Kedvet a felnőttséghez, amitől a húszas éveikben még úgy félnek a fiatalok. Tőlük tudtam meg, hogy tanárként mindig gyerekek között lehetek, és az ő frissességükből én is meríthetek, sőt kell is merítenem, ha nem akarok közömbös tárggyá válni a tanári asztal mögött.

A következő csapatom tagjai nem voltak különösebben kivételesek a külső szemlélők számára. A kezdő tanár általában nem a kimagasló diákokat szokta megkapni. Az együtt zenélés, összefigyelés élménye mégis csodákra tette őket képessé, és nagyon megszerették egymást. Máig érkeznek a közösségi oldalakon keresztül régi tanítványaimtól szívemengető kis üzenetek.

Különösen kedves nekem az a mozgáskorlátozottan született kislány, Ágota, aki a jobb kezét nem tudta használni, és fuvalózni akart. Nagyon könnybe lábadt szemekkel állt a felvételi bizottság előtt, és néhán, lehajtott fejjel, összeszorított szájjal hallgatott, amikor elutasított-

csit lógott a vége, kicsit remegett a kezecske, amely tartotta – de hihetetlen pillanat volt.

Félévkor Ágota vizsgázott a legszebben a tanszakon. Többen kérték, átvették volna, de velem maradt. A keze ettől kezdve – megmagyarázhatatlan módon – rohamos javulásnak indult, és ma már kézművesként keresi a kenyerét.

Én magam életem egyik nagy csodájának éltem meg őt, és hála van a szívemben, hogy részese lehettem annak, ami vele történt. Ennek bizony már sok éve. Máig tudok örömeiről, bánatairól, meg-meglátogat, ha erre vezet az útja, be-besegít a hittantáborunkba, ha hívom. (Egyébként meg egy hűtlen kutya, elkezdett hegedülni. Egy fuvalós!)

Másik kedves régi tanítványom Tündér. Frissen elvált édesanyja saját depressziójával volt elfoglalva, amikor az osztály „büdöskéjeként” megismertem. Gyönyörű nagy szemű, hosszú hajú kislány volt, csak éppen... ápolatlan. A többiek csúfolták, én tévováztam. Mit kell ilyenkor tenni? Most fürdessek meg egy gyereket az iskolában?

Tündér nem nagyon figyelt a csúfolkodásra. Az órákon révetegen meredt maga elé, iskola után hang nélkül összecsomagolta szedett-vedett kis cókmojkját, és elment az óvodába a kisöccsért. Nem tudhattam, de este vacsorát főzött, elaltatta a kicsit, majd beajult az ágyba. Többre nem igen volt ereje, és persze ő nem érezte magát büdösnek, tehát nem is zavarta a dolog. A csúfolás meg nem volt új neki. Ő valahogy addig is mindig a kivetettek közé tartozott.

Egy nap aztán elkezdtem elkísérni az óvodába, és ilyenkor csak mi ketten beszélgettünk. Lassan, óvatosan engedett közelebb és közelebb. Végül egy délután, míg a többiek ebédelték, megfürdettem szivaccsal a tanári mosdó csapjánál. Haját mos-

► Fontosnak tartjuk, hogy e rovat hasábjain a gyűjteményi megbízottak munkájával is megismertessük az olvasókat, hiszen az egyházmegyék gyűjteményügyével közvetlenül ők foglalkoznak. Szeretnénk bemutatni valamennyi egyházmegye gyűjteményi helyzetét s az esetlegesen felmerülő problémák mellett beszámolni az eredményekről, illetve az elkezdett munkákról is, amelyek módszertanilag is hasznosíthatók lehetnek a többi egyházmegye számára. E sorozatban elsőként a Kelet-békési Evangélikus Egyházmegyéről olvashatnak beszámolót.

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

Leírókartonok helyett...

Megkezdődött a Kelet-békési Evangélikus Egyházmegye gyűjteményi anyagának digitális nyilvántartásba vétele

■ LISKA ANDRÁS

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A Kelet-békési Egyházmegye gyűjteményi megbízottjai 1973 és 2009 között kizárólag lelkészek voltak: a gyűjteményi ügyek első kinevezett felelőse 1973-tól 1986-ig *Povázszy Mihály*, 1986 és 1999 között *Kovács Pál* volt, majd egy évig (1999–2000) *Kondor Péter* gondoskodott az egyházmegye gyűjteményi anyagáról. 2000-tól 2009-ig *Németh Mihály* látta el ezeket a teendőket.

Régész-főmuzeológusként magam 2010-ben vállaltam el a gyűjtemény gondozásának feladatait. Az anyag átvételekor áttekinttem a rendelkezésre álló fotódokumentációt, a leírókartonokat, valamint az egyházmegyéhez tartozó gyülekezetektől addig bekerült adatokat.

A műtárgyakról évtizedekkel korábban készített kisméretű, fekete-fehér felvételek és írógéppel írt leírókartonok az évek alatt színes fotókkal egészültek ki, ám bővíthető, digitális nyilvántartás mindaddig nem készült. Az 1970-es években nagy odafigyeléssel felmért műtárgyanyag számában jelentősen ugyan nem bővült az utóbbi évtizedekben, de az azóta lefotózott és leírt tárgyak körébe több nem műtárgyi tétel is bekerült.

Első lépésként meg kellett határozni az eddig gyűjteményi anyagként kezelt tárgyanyagban azoknak a műtárgyaknak és dokumentumoknak a körét, amelyek valóban történelmi értékűek, s a gyűjteményi szakleltárba kell, hogy kerüljenek. Az átvett gyűjteményi lajstromban szereplő (nem régi) tárgyak egy része – bár kegytárgyként beletárolták – sem történelmi, sem művészeti értéket nem képvisel, ezért nem indokolt a műtárgyak közé sorolni őket.

A digitális nyilvántartás 2010-ben célként kitűzött elkészítése felé az első nagyobb lépést már sikerült megtenni. E nyilvántartást – közgyűjteményi tapasztalatok alapján – egy egyszerű, de minden szempontból könnyen kezelhető, konvertálható formátumú, Excel-táblázatba szerkesztett állomány kialakításával kezdtem el.

Az adatok összegyűjtéséhez áttekinttem és rendszereztem a műtárgyakról korábban készített kisméretű, fekete-fehér felvételeket és az írógéppel írt (egyébként sokszor igen részletes és szakszerű) leírókartonokat, valamint a későbbi színes felvételeket. Az egyházmegye korábbi gyűjteményi felelőseinek áldásos szolgálata révén már rendelkezésre álltak olyan, különböző

időpontokban készített lajstromok, amelyek ugyan eltérő szempontok alapján, de sorba rendezve tartalmazták a gyülekezeteknél lévő műtárgyak legfontosabb adatait. Ezeket az elsődlegesen rendelkezésre álló adatokat egyesítve alakítottam ki a Kelet-békési Egyházmegye műtárgyanyagának első közös, digitális adatbázisát.

Az Excel-táblázat jelenleg 185 tétel (340 tárgy) megnevezését, leírását, méreteit, olvasható feliratát, a korábbi adatokban rögzített állapotát tartalmazza. Az egyes tételek a nyilvántartás alapjaként – a tulajdonos gyülekezeteként alkotott csoportokon belül – egymást követő, kihagyás nélküli lineáris sorszámból álló, ideiglenes nyilvántartási számot kaptak. A továbbiakban az egyes gyülekezeteknél tervezett látogatások alkalmával történő adategyeztetés során a nyilvántartás kiegészül majd a tárgyak jelenlegi állapotát rögzítő adatokkal és a készítési körzakok lehető legpontosabb meghatározásával.

A jelenleg rendelkezésre álló, régi adatfelvételek áttekintése során már feltűnt, hogy egyes esetekben például a tárgyak anyagáról, készítésük technikájáról szóló információk nincsenek összhangban a fotókon látható és felismerhető adatokkal. Ennek oka egyszerű elírás vagy helytelen felismerés is lehet. Ezek az elérések is tisztázhatók majd a személyes látogatások alkalmával.

A leírásoknál sok esetben kiegészítésekre (például az ezüsttárgyak esetében a súlyadatok megadására) lesz szükség. A digitális nyilvántartásba bekerülhetnek majd azok a megjegyzések is, amelyek az egyes tárgyakkal kapcsolatos műtárgyvédelmi javaslatokat, teendőket tartalmaznak. További tájékozódást igényel, hogy a később elkészítendő digitális fényképfelvételek hogyan lesznek használható módon társíthatók az elsősorban szöveges és számszerű adatokat tartalmazó Excel-táblázathoz. Azt is érdemes végiggondolni, hogy a gyülekezetek meglátogatása során a műtárgyak a nyilvántartásban szereplő, egyedi azonosítót is kaphatnának.

A szerző régész-muzeológus, a Kelet-békési Evangélikus Egyházmegye gyűjteményi megbízottja

KÖNYV- ÉS FILMVÁSÁR

A Luther Kiadó szeretettel és kedvezményekkel vár mindenkit az alábbi két könyvvásárba, rendezvényre:

83. ünnepi könyvhét és 11. gyermekkönyvnapok

Helyszín: Budapest, Vörösmarty tér – a Kálvin Kiadóval és a Magyar Bibliatársulattal közös 85-ös stand. Időpont: június 7–11.

Keresztény film- és könyvvásár

Helyszín: Budapest, Uránia Nemzeti Filmszínház. Időpont: június 8–10.

Program

• Június 8., péntek

Kisterem: 18.00: *Szécsi Zoltán: Gömöri lámpással... – Czenhe Zoltán* portréja.

Díszterem: 17.00: *Bonhoeffer élete* (Agent of Grace, angol nyelvű, feliratos film, 88 perc, ősbemutató).

19.30: *A fehér ruhás vándor – II. János Pál pápa élete* (lengyel dokumentumfilm, hangalámondással, 90 perc, ősbemutató).

Kávézó: 19.00: *Dr. Csepregi András* teológussal beszélget *Bolla Zsuzsa* újságíró; téma: *Dietrich Bonhoeffer*.

• Június 9., szombat

Kisterem: 15.00: *Albert Schweitzer – Egy élet Afrikáért* (szinkronizált játékfilm, 110 perc).

17.30: *Albert Schweitzer – Az élet tisztelete* (dokumentumfilm, 30 perc).

Kávézó: 18.00: *A készülő Luther-rajzfilm* – Kiállítás, bemutatja *Richly Zsolt* rendező.

18.30: *Dr. Fabiny Tamás* evangélikus püspökkel, szerkesztővel beszélget *Galambos Ádám*, az Asztali Beszélgetések Alapítvány elnöke; téma: *Albert Schweitzer*.

Díszterem: 20.00: *Buda Folk Band* – világi népzene Erdély református vidékeiről.

• Június 10., vasárnap

Kisterem: 15.30: *Ordass Lajos evangélikus püspök* (dokumentumfilm, 60 perc).

17.00: *Isten mindig nagyobb – Triptichon Kendeh-Kirchknopf György életéről* (dokumentumfilm, 58 perc).

18.30: *Teréz anya – Isten szegényeinek a nevében* (szinkronizált játékfilm, 89 perc).

Kávézó: 18.30: *Kendeh K. Péter* lelkésszel, a Luther Kiadó vezetőjével beszélget *Győri János Sámuel* lelkész; téma: *Kendeh K. György élete*.

Nádszálak lennének a Szentlélek nélkül

Beiktatták a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye új elnökségét

▶ Az Északi Egyházkerületben a negyedik egyházmegyei elnökség iktatására került sor május 26-án, a pünkösdi ünnepét megelőző szombat délután. A nyíregyházi evangélikus Nagytemplom ünnepi istentiszteletén a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye újra választott felügyelője, *Márföldi István* új elnöktársával, *Zsarnai Krisztián* esperessel állhatott meg az oltár előtt a több mint félezer hívő jelenlétében. Az iktatást az egyházmegye lelkesi karának korelnöke, *Adámi László*, illetve *Torzsa Tamás* nagycserkeszi lelkész végezte. Igével *dr. Fabiny Tamás* püspök szolgált Jóel 3,1–2 alapján.

Most, pünkösdi ünnepének hétféjéjén, húsvét után ötven nappal nem az esperes és a felügyelő áll a közép-pontban, hanem az egyházat megtartó Szentlélek. „Nem a ti ünnepeket

tot felajánló egyházban munkálkodjunk, ahol megbízónk ígéjébe belemarkolunk, és továbbvisszük oda, ahol vágnak rá. Mert bár a tanúságtevők változnak, a tanúságtétel

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

ez!” – mondta a püspök. – Ezért énekeljük: „Ó, jöjj, teremő Szentlélek!” Megtartatunk, ha benne bízunk, és hűséges eszközei maradunk: presbiterek, felügyelők, lelkészek, esperesek, püspökök. Pünkösdkor a tanítványok voltak Isten eszközei az egyház megszületésében, ma pedig mi vagyunk soron, hogy a bűnbocsána-

ugyanaz. „Pünkösdi nem ér véget hétfőn!” – zárta szavait a püspök.

Az iktatások utolsó mozzanataként tizenkilenc lelkész személyes áldása és a *Confirma* hangzott el a közép-pontban álló egyházmegyei elnökség megerősítésére.

Az ünnepi közgyűlésen először az egyházmegyei felügyelő mondott

beszédet, amelyet székfoglaló helyett inkább munkatervnek és javaslatnak szánt. Mindezeket már a ciklus elején megfogalmazva hat év után lesz minnek alapján számon kérni az elnökséget.

A tizenkét pontba rendezett tervben szó esett többek között a megyei missziói munka hatékonyságának, a lelkesi látogatások számának a növeléséről, a hívek egyházfenntartói hajlandóságának serkentéséről, de szerepelt a pontok között az is, hogy szükség van a hatékonyabb feladatbeosztásra, információközlésre, illetve a pályázatokon való sikeres részvételre. És természetesen fontos feladat a nem lelkészek szolgálatba hívása és az iskolalelkészek szerepének megerősítése is.

Az idén harmincharmadik életévét betöltő új esperes székfoglalójában a lelki megújulásra tette a hangsúlyt. Nem a reklámokban meghirdetett „Magyarország megújul” szlogenben kell a megoldást látnunk, hanem az „áldóvázat felkavarni akaró Istenre” való figyelésben – fejtette ki Zsarnai Krisztián –, töltse ki életünk minél nagyobb részét az ő közelsége. Ünnepi beszédét ekképpen fejezte be: „Most nekem az volt a feladatom, hogy »székfoglalót« mondjak, de bevallom őszintén, mondanivalómmal nem székfoglalót, hanem inkább a trónon ülő mennyei Atyára és az ő jobbán ülő Fiára, Jézus Krisztusra mutató beszédet szerettem volna mondani.”

A számos szóbeli köszöntés mellett dalban megfogalmazott áldáskívánások is elhangoztak a „fiatal lelkészek és nem lelkészek” alkalmi csoportja, az óvodások és a görögországi roma-misszióban részt vevők részéről.

■ HHÁ

Istentiszteleti rend • 2012. június 3.

Szentháromság ünnepe. Liturgikus szín: fehér.

Lekció: Jn 3,1–15; Róm 11,33–36. Alapige: 2Móz 33,18–23. Énekek: 41., 250.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; de. 10. (német, úrv.) Johannes Elrbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. dr. László Virgil; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.) Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztójánovics András; **Csillaghegy–Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Domokos Jenő; **Újpest, IV., Lebstock M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyér, IV. Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; du. 6. Cselovszky Ferenc; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű imádság) Scott Ryll; de. 10. (családi, tanévzáró) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 9. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 10. (családi) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; de. negyed 12. (családi, tanévzáró) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv., tanévzáró, családbarát istentisztelet) Grendorf-Balogh Melinda; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévzáró) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv., tanévzáró) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoék, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. Horváth-Hegy Áron. Összeállította: BODA ZSUZSA

Hagyományteremtő alkalom Győrött

▶ Egy héttel a Tatabányán megrendezett egyházkerületi missziói nap után a Győr-Mosoni Egyházmegye szervezett missziói napot pünkösdi második napján a győri Öregtemplomban. Pünkösdhétfőn az egyházmegye gyülekezeteiben nem tartottak istentiszteleteket, hanem Győrbe várták a megye népét. Szinte mindegyik gyülekezet népes küldöttséggel képviseltette magát, mintegy háromszázötvenen jöttek el az eseményre.

Az ünnepi úrvacsorás istentiszteleten *Kiss Miklós* esperes végezte az igehirdetés szolgálatát, mégpedig az aznapra előírt ige, Ez 36,25–28 alapján. Arról a lehetőségről szólt, amelyet Isten adott a tőle elszakadt embereknek azzal, hogy megtisztítja őket, hogy a megkeményedett, önző közzív helyett a felebarát felé fordulni tudó hússzívet ad, és hogy lelkét adja azoknak, akik az ő tanítását követve vállalják a keskeny úton járást. Ezen túlmenően ráadásul ígérete szerint nekünk adja az ő országát.

Az istentisztelet liturgiájában és az úrvacsoraoztásban *János Attila* győri, *Koháry Ferenc* lébenyi és *Smidéliusz András* kajárpéci lelkész vett részt.

Az egybegyűltek a továbbiakban csoportbeszélgetéseken dolgoztak fel három témát: a hitoktatás és a gyermekmunka helyzetét, a diakóniai munkát, végül a gyü-

lekezeti ének és az egyházi zene szerepét az istentiszteleti életben. A beszélgetések végén a csoportvezetők egy igével, egy gondolattal, egy

FOTÓ: JÁNOSA ATTILA

mondattal foglalták össze a beszélgetések során kikristályosodott legfontosabb gondolatokat, amelyeket aztán papírra vetettek, és – stílszerű-

áldásában bejelentette, hogy a tervek szerint a jövő esztendőben is megrendezik.

■ K. M.

Isten is zöld? – Avagy mi fán terem az ökogyülekezet

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

Kodácsy-Simon Eszter, egyházunk Ararát munkacsoportjának vezetője teológiai alapvetést adott a teremtésvédelemhez, valamint felvázolta azokat a kritikai nézeteket, amelyek szerint a keresztények komoly felelősséget viselnek bolygónk állapotáért.

Adrian Shaw, a Skót Egyház klimatológiai szakértője bemutatta, hogyan működnek az ökogyülekezetek Skóciában, és hogyan folytat az egyház lobbitevékenységet a politikában a globális felmelegedés ellen. „A klímaváltozás azt jelzi, hogy Isten teremtésének rossz sáfrái vagyunk” – mondta Shaw.

Nem szabad várni a cselekvéssel, ezért támogatják a gyülekezeteket a szemléletváltásban. Bátorításként ökogyülekezeti díjat is alapítottak, amelynek plakettje újrhasználított gyülekezeti padokból készült.

► *Forrás: www.okogyulekezet.hu*

► **A világ vallásainak nagyon fontos szerepük van a környezettudatos gondolkodás minél szélesebb körű elterjesztésében. És hogy mit jelent a környezettudatos gondolkodás? A legegyszerűbb válasz erre a kérdésre az, hogy újra harmóniában élni Isten teremtett világával. Egy új szemléletmód ez, amelybe minden beletartozik, ami a teremtett világ megőrzéséhez hozzájárul.**

A Magyarországi Református Egyház elkötelezett a teremtett világ iránti felelősségvállalásban, ezért – a Skót Egyházban folyó munka mintájára – egy önkéntes teremtésvédelmi, környezettudatos program kidolgozását kezdte meg a magyar gyülekezetek és egyházi intézmények számára. A program segítséget szeretne nyújtani azoknak, akik tenni akarnak a teremtett világ megővéseért. Az *Ökogyülekezet* program ökumenikus szemléletű, minden keresztény közösség bekapcsolódását szeretettel fogadják.

Rögtön adódik persze a kérdés, hogy mitől *öko* az ökogyülekezet? A legáltalánosabb válasz erre megint az, hogy az ökogyülekezet igyekszik belemélyedni a teremtésvédelem szemléletét a tagjaiba. Ebben nagyon sok minden beletartozik: például napkollektorokkal szerelik fel a templomokat, az egyházi intézményeket

és paplakokat, szelektíven gyűjtik a hulladékot.

Létezik már „zöld Biblia” is, amely tartalmilag nem különbözik az eredetitől, de újrhasználított papírra nyomtatják. Érdekessége, hogy a környezettel és a teremtett világgal kapcsolatos ezer igehelyet zöld betűvel szedték, valamint a végén olvasható néhány kérdéskör teremtésvédelmi, környezetvédelmi feldolgozása is.

Az Ökogyülekezeti Tanács *Az ég hajlata* címmel szervezett konferenciát. „Milyen állapotban lesz a Föld, amikor Jézus Krisztus visszatér hozzánk?” – tette fel a kérdést *Kodácsy Tamás*, az ökogyülekezeti program vezetője nyitóáthítatában. Hangsúlyozta, hogy Jézus ebbe a világba született, az emberiség feladata a Föld megőrzése, amelyet a Teremtőtől kapott lakhelyül. A teremtéshez is földre volt szükség: „a humuszból homo lett”.

A Vénusz átvonulása a Nap előtt

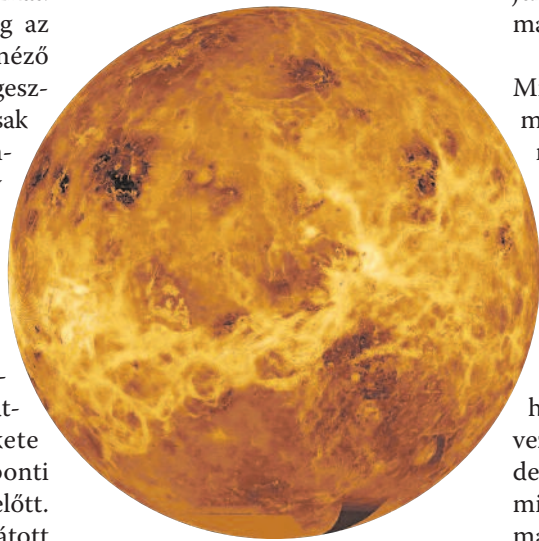
► **Az idei esztendő legfontosabb csillagászati eseménye perge le a szemünk előtt június 6-án: a Vénusz bolygó átvonul csillagunk, a Nap előtt. A jelenség meglehetősen ritkán következik be. 2004-es látványára ugyan még emlékezhetünk, de nincs olyan élő ember, aki láthatta volna azt megelőzően, 1882-ben. A Vénusz-átvonulás a csillagászok által előre jól kiszámítható módon, meghatározott ciklus alapján – 8–121,5–8–105,5 évenként – ismétlődik. Így aki most lemarad a látványról, az végleg lemarad, hiszen ezt követően csak 2117. (!) december 17-én lép újra az Esthajnalcsillag központi égitestünk elé.**

Előljáróban meg kell ismételni az 1999-es teljes napfogyatkozásakor, a 2003-as Merkúr- és a 2004-es Vénusz-átvonuláskor elhangzott figyelemfelhívást: legyen szó szabad szemes vagy távcsöves megfigyelésről, megfelelő fénycsökkentő eszköz nélkül veszélyes a Napba tekinteni, az óvatlanság könnyen vaktságot okozhat! Fontos megjegyezni, hogy míg az úgynevezett napfogyatkozás-néző és a legalább 14-es erősségű hegesztőszemüvegek kiválóan alkalmasak a megfigyelésre, addig napszemüveg, kormozott üveg, CD vagy DVD nem.

A jelenség teljes lefolyása Magyarországról nem látható. Aki pusztán szemmel kívánja nyomon követni az eseményeket, a 4 óra 49 perces napfelkelte után egy, a szabad szemes látóhatóság határán táncoló fekete pöttyöt láthat elhaladni központi égitestünk, a Nap korongja előtt. Aki speciális napszűrővel ellátott csillagászati távcsőbe pillant, az a Nap korongja előtt elvonuló, óriási foltként láthatja bolygósomszédunk fekete sziluettjét – egészen 6 óra 55 percig, amikor véget ér a jelenség.

A távcső felalálása előtti korszakból, azaz ókori civilizációk és a középkor világából egyetlen megfigyelés sem ismeretes. Az első sikeres észlelés 1639-ben az angliai Liverpoolban történt, ahol *Jeremiah Horrocks* angol lelkész volt szemtanúja az átvonulásnak. 1761-ben már megfigyelő-állomások épültek, és expedíciók sora indult a világ minden téja felé.

Magyarok is ebben az esztendőben figyelhették meg először a csodálatos égi tüneményt: *Hell Miksa* jezsuita csillagász a bécsi egyetemi csillagvizsgáló igazgatójaként, míg két rendtársa, *Weiss Ferenc* igazgató és *Sajnovics János* obszervatóriumi asszisztens a nagyszombati csillagvizsgálóból.

A nevezetes dátum 1769. június 3. Ekkor a két tapasztalt észlelő, *Hell* és *Sajnovics* – aki tanulmányai során két évig szorgoskodott *Hell* páter mellett a császárvárosban – egy abban az időszakban igencsak páratlannak számító utazás csúcspontjaként láthatta az átvonulás eseményeit. A két csillagász a dán uralkodó meghívására két évig tartó, nyolcezer kilométeres szárazföldi és tengeri expedíció során Európa egyik legészakibb pontjáról, a jelenleg Norvégiahoz tartozó *Vardø* szigetéről hajtottak végre megfigyeléseit. Páratlan szeren-

cséjük volt, hiszen a jelenség észlelésére induló expedíciók többsége a felhők miatt nem járt sikerrel. Rajtuk kívül még a híres tengerész, *James Cook* említhető, aki a frissen „meglelt” Tahiti szigetén látta az átvonulást, és fontos adalék, hogy *Cook* kapitány ezen útja során fedezte fel Ausztráliát és Új-Zélandot.

A magyar tudós férfiak a pozitív észlelés mellett – melynek segítségével később nagy pontossággal kiszámították a Föld és a Nap távolságát – további érdekes eredményekkel járultak hozzá a tudomány fejlődéséhez. Lappföldön járva *Sajnovics* először foglalkozott az utóbb sokat vitatott finnugor nyelvokosság kérdésével. A tordasi nemesi családból származó tudóst joggal tekinthetjük az összehasonlító nyelvutomány hazai úttörőjének.

A magát magyarnak valló *Hell Miksát* – vagy ahogy világszerte ismerik: *Maximilian Hellt* – három nemzet is magáénak tudja. Selmebányai születése révén a Felvidéken szlováknak tekintik, míg családjának német eredete, valamint a bécsi kapcsolódási pontok miatt az osztrákok saját honfitársuként tisztelik.

2012-ben azt remélhetjük, hogy a 21. század megfigyelői kedvező időjárási körülmények között, derült, kora nyári napon láthatják mindazt, amit egykoron a kiváló magyarok emberpróbáló körülmények között észleltek, és a csodálatos természeti jelenség páratlan látványával lehetnek egy életre gazdagabbak.

(Az időadatokat a Vega Csillagászati Egyesület jóvoltából a szervezet honlapján – www.vcse.hu – közzét, *Almanach a 2012. évre* című összeállítás alapján tüntettük fel. Az esemény részletesebb csillagászati hátteréről az AAK – Albireo Amatőr-csillagász-klub Közhasznú Egyesület – www.albireo.hu – portálján olvashatunk.)

■ REZSABEK NÁNDOR

EVÉL & LEVÉL

Kákay Istvánnak címezve

Az *Evangelikus Élet Rogate* vasárnapi (május 13-i) számának vezércikkében olvastam sorait, melyek engem mélységesen felháborítottak. (Biztosan tudom, hogy ebben nem vagyok egyedül.)

„Nem kisebb a tét, mint hogy egyházunk létszáma meghaladja-e társadalmi szinten a kritikus három százalékot” – írja egyházunk országos irodájának igazgatójaként. Tényleg erről szólna a misszió? Én naivan mindig azt hittem: az emberek boldogságáért, üdvösségéért, Jézushoz vezetéséről szól ez a szolgálat – és most is ezt hiszem és teszem a saját esz-közemmél.

„Fontos hát a minőségi munka!” – folytatja. De szép mondat! Ám ami mögötte van, az – az én olvasatomban – számító szándék csupán. Mintha káposztatermelés folyna egyházunkban, és el kellene érni egy jó 3%-os eredményt, hogy le ne csússzon egyházunk megítélése... Arról, hogy boldogabbá tegyük, üdvösségre vezessük a megcélzott fiatalokat és a lusta híveket, ezekről egy szó sincs a vezércikkben!

Tényleg ez volna a küldetésünk? Az, hogy jó pozícióban tetszelegessünk? Ez a cikk – vallásos köntöse ellenére is – messze, nagyon messze van Jézus lelkületétől, de még *Lutherétől* is!

Arra kaptunk elhívást, hogy Krisztus halálát és feltámadását hirdessük, de mi egyre mélyebbre eresztjük a gyökereket az e világi létbe, mert ez látható, ez mérhető. Nem, nem vagyunk káposzták! Missziókat ne a 3% miatt folytassuk! Mert ha ezért kell, akkor a nagynál is nagyobb a baj!

Pünkösöd idején kértem (és ezzel zárom soraimat): ha kiárad Isten Szentlelke, mit szólna dicsekvésünkhöz, hogy elértük ám a 3%-ot?!

SZEMEREI GÁBOR (*Lajoskomárom*)

Akár egyet is érthetnék Szemerei Gábor testvéremmel, ha – a szóban forgó vezércikk szerzőjeként – nem tudnám, hogy teljességgel félreértette írásomat. Abban ugyanis egyházunk társadalmi megítélésének összefüggésében vállalkoztam rámutatni néhány szempontra. Amit leírtam (így például azt, hogy a misszióban is kívánatos a „minőségi munka”), azt természetesen vállalom. Ami azonban nem volt, nem lehetett témája az öt-ezer karakterre korlátozott „vállalásnak”, azzal kapcsolatban nincs – nem is lehet – okom magyarázkodni, főleg nem mentegetőzni. De a misszió spirituális aspektusának elemzése talán nem is az országos irodaigazgató feladata. Mindazonáltal hiszek abban, hogy egy ügyet szolgálunk – ki-ki a maga területén.

Szeretettel ajánlom tehát testvéremnek, hogy olvassa el újra az írásomat, életére pedig kívánom Isten áldását!

KÁKAY ISTVÁN

Egyre több a keresztény mártír

A *Clarín* című argentin lap vallási melléklete három héttel a húsvét, a keresztények legnagyobb ünnepe előtt vont szomorú mérleget az elmúlt év keresztényellenes akcióiról.

Tavaly minden öt percben megölték egy keresztényt a világban, és más statisztikai adatok sem vigasztalóbbak: tíz év alatt háromszáz százalékkal nőtt a keresztények elleni gyilkosságok aránya, vagyis ennyien váltak vallásuk mártírjaivá.

Ezek a hihetetlen és sokkoló adatok nem most hangzottak el először. *Mássimo Introvigne*, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) képviselője éppen nálunk, Budapesten figyelmeztetett e számra tavaly, a szervezet júniusi vallásközi tanácskozásán. A konferencia résztvevői hitetlenkedve hallgatták ezt az állítást, mert ez azt jelentené, hogy évente több mint

százezer hívőt gyilkolnak meg. De Introvigne a bíráló hangok hallatán hozzátette: ha nem veszik komolyan a tényt, hogy főleg a keresztények ellen irányul az erőszak, és őket gyilkolják meg nagy előszeretettel, akkor hiábavalók az egyes vallások és kultúrák közötti találkozók és a párbeszéd megteremtését célzó törekvések: értelmetlen, bár szép tanácskozások maradnának.

A mártírok tovább ontják véréüket Krisztus és a Szentírás iránti szeretetből a leginkább ellenséges, főleg az integrista fundamentalizmus uralta térségekben (vagyis ahol a vallás és a politika keveredik). De egyre inkább érzékelhető veszedelem, hogy már Nyugat-Európában is kezdik üldözni a keresztényeket, pusztán azért, mert ők meg akarják védeni erkölcsi értékeiket.

► *Forrás: Magyar Kurír*

Bodzavirágos túrós béles

Hozzávalók a tésztahoz: 30 dkg liszt, 15 dkg vaj vagy 12 dkg zsír, 2 evőkanál tejjel, csipetnyi só, 5 dkg cukor, 2-3 evőkanál búzadara.

A töltelékhez: 50 dkg túró, 2 tojás, 10 dkg cukor, esetleg 1 zacskó vaníliás cukor, 1 citrom reszelt héja és leve, 7-8 db bodzavirág.

Elkészítése: a tésztahoz való anyagokat gyorsan összegyúrjuk, két lapban kinyújtjuk. A nagyobbikkal kibéleljük egy kizsírított tepsit. Megszórjuk darával, majd rákenjük a tölteléket. A bodzavirággal óvatosan bánjunk (vigyázzunk, hogy ne rázzuk ki belőle a virágport!), a töltelékbe csak a zöld szárától megtisztított fehér fejekeket tegyük bele. Ráhelyezzük a másik lapot, a tete-

jét megkenjük tojással vagy tejjel, villával megszurkáljuk, és egyenletes tűznél világossárgára sütjük.

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

HÍREK, HIRDETÉSEK

A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány felvételt hirdet *Protestáns Felsőoktatási Szakkollégiumába* (1121 Budapest, Eötvös út 35.) nappali tagozatos protestáns egyetemi és főiskolai hallgatók számára. További információk a felvételi feltételeiről a www.mpta.hu honlapon vagy az 1/391-9050 telefonszámon kérhetők. A jelentkezés beérkezési határideje: 2012. június 10.

Höchsterwünschtes Freudenfest – várva várt örömnep

A Ferencvárosi Kántorátus és Collegium Musicum kantátaestre invitál minden érdeklődőt Szentháromság előestéjén, június 2-án, szombaton este 18 órára a békásmegyeryi evangélikus templomba (1038 Mező u. 12.).

Egyedülálló szülők és gyermekeik konferenciája

A Női Missziói Szolgálat szeretettel hívja az érdeklődőket a *Nem ejt hibát* címmel Révfülöpön, az Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban június 24–31. között egyedülálló szülők és gyermekeik számára megrendezendő konferenciájára.

Jelentkezni a következő elérhetőségeken lehet június 10-ig: Női Misszió, 1085 Budapest, Üllői út 24.; marta.pinter@lutheran.hu; 20/824-2791.

HIRDETÉS

Fogadóórát minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).

Radosné Lengyel Anna országosfelügyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

HIRDETÉS

„...*tágas térre állítottad lábamat.*” (Zsolt 31,9)

Az Úr iránti hálával értesítem, hogy június 17-én 16 órakor *Gáncs Péter* elnök-püspök a budapest-kispesti evangélikus templomban (1196 Budapest, Templom tér 1.) lelkésszé szentel. Erre az alkalomra szeretettel meghívom.

Széll Éva Anna

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 3.)

*Ne fizessetek a gonoszért gonosszal vagy a gyalázkodásért gyalázkodással, hanem ellenkezőleg: mondjátok áldást, hiszen arra hívatotok el, hogy áldást örköljete. 1Pt 3,9 (Neh 13,2; Jn 3,1–8/9–15; Róm 11,32/33–36; Zsolt 145) Isten a golgotai kereszten áldásra fordította az átkot: „a fán függő átkozott” Jézus lett áldássá azoknak, akik elfogadják ezt az áldozatot. Jézus a keresztről kintzóra tekintve láthatta és hallhatta gyalázkodásukat, mely a bennük lévő gonoszszágból fakadt. Egyedül a gyalázatot elszenvető Krisztus szívében nem volt helye a gonoszszágnak. Ezért tudott így imádkozni értük és érted is: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!*” (Lk 23,34)*

Hétfő (június 4.)

Így imádkozzatok: mindennapi kenyereinket add meg nekünk ma. Mt 6,9.11 (5Móz 6,11–12; Jer 10,6–12; 1Kor 14,1–12) A kenyér csak akkor igazi emberi táplálék, ha megosztják másokkal, és közösségteremtő kötéleké válik: csak ekkor ad örömet, és csillapítja az éhséget. A kenyeret emberi közösség hozta létre, ezért közösen kell elosztani és elfogyasztani. Hamis imádság lenne, ha csak a magam számára kérném a mindennapi kenyeret, ha anélkül imádkoznám a *Miatyánkot*, hogy testvéreim szükségleteire is gondom lenne: csak a „mi” kenyere lehet az Isten kenyeré! A kenyeret közösen kell Istentől kérnünk, és közösen kell neki érte hálát adnunk. Így kell élnünk az ígérelt napra és közösségben. Így lesz számunkra Jézus, a testté lett Ige az élet kenyere.

Kedd (június 5.)

Pál írja a korinthusi gyülekezethez: Kész vagyok harmadszor is elmenni hozzátok, és nem leszek terhetekre, mert nem azt keresem, ami a tietek, hanem titeket magatokat kereslek. Mert nem a gyermekek tartoznak gyűjteni a szülőknek, hanem a szülők a gyermekeknek. 2Kor 12,14 (5Móz 31,13; Ézs 43,8–13; 1Kor 14,13–25) Sok szülő úgy próbálja a boldogulás feltételeit megteremteni gyermekeinek, hogy anyagiakat gyűjtöget a számukra. A boldog élet nem ezektől függ. Szülőknek és gyermekeknek egyedül Krisztusért és Krisztus által van bűnbocsánatuk és üdvösségük. A szülők felelőssége, hogy gyermekeiknek úgy „gyűjtsenek”, hogy az utánuk jövő nemzedék elfogadja Krisztust megváltójának. Így lesznek együtt boldogok – örökre!

Szerda (június 6.)

Dávid utódai közül támasztotta Isten ígéret szerint Izráelnek üdvözítőül Jézust. ApCsel 13,23 (2Sám 7,25; ApCsel 17,16/22–34; 1Kor 14,26–40) Isten nem felelőtlen ígérgető, hanem igaz, és igazak ígéretei is. Ha a világra és benne saját életünkre tekintünk, minden rácafolni látszik az ígéretek teljesülésére. Egyedül Jézusra nézve láthatjuk meg, hogy Isten ígéretei valóra válnak, minden ígérete megbízható, lehet rájuk építeni: nemcsak földi, mulandó életet, hanem elsősorban örök életet, üdvösséget.

Csütörtök (június 7.)

Nem tudjátok-e, hogy akik versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de csak egy nyeri el a versenydíjat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek. 1Kor 9,24 (Zsolt 119,19; Ef 4,1–7; 1Kor 15,1–11) Isten úgy segít győzelemre, hogy Krisztushoz kapcsolja az életünket. Hozzá, aki végigfutotta a versenypályát: halálával és feltámadásával győzelmet szerzett bűn, halál és ördög hatalma felett. Hozzá, aki győzelmével megszerezte számunkra az örök élet hervadhatatlan koszorúját. Úgy fussunk, hogy az ő győzelmére tekintünk! Úgy fussunk, hogy nem egyedül küzdünk a célig, mert ő, a Győző ígérte: „*En veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.*” (Mt 28,20)

Péntek (június 8.)

Jézus példázatokban kezdett szólni: „Egy ember szólót ültetett, körülkérítette, borsajtót ássott, és őrtornyot épített. Azután bérbe adta munkásoknak, és idegenbe távozott.” Mk 12,1 (Jer 31,28; Lk 23,44–49; 1Kor 15,12–19) Az embernek nagy kísértése az, hogy önmaga akarja a sorsát kezébe venni. A szőlőmunkások bűne is az volt, hogy a maguk vélt boldogulása érdekében mindent megtekettek azért, hogy övék legyen a gazda szőlője a boldogító terméssel együtt. Még a fiát is megölték, és kidobták a szőlőből. Az örök élet boldogsága viszont azoké, akik odaszánják életüket a szőlő Urának, és egyedül tőle várják az üdvösséget. „*Ha pedig Krisztuséi vagytok, akkor... ígéret szerint örökösök.*” (Gal 3,29)

Szombat (június 9.)

Nálad van a bocsánat, ezért félnek téged. Zsolt 130,4 (2Kor 6,1; Jn 14,7–14; 1Kor 15,20–28) A bűnbánó ember istenfélőn, reménykedve imádkozik, mert tudja, kihez kiált, ismeri azt, akit megszólít. Tudja, hogy akihez kiált, az irgalmas és kegyelmes Úr, nála van a bocsánat és a szabadság. Pál így vall arról: „*Aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni.*” (Róm 10,13) Hit nélkül, a szív feltétlen bizalma nélkül, amely segítségül hívja az Úr nevét, nem lehet üdvözülni. A legnagyobb bizonyág erre Jézusnak a vele együtt megfeszített és őt segítségül hívó latorhoz intézett szava: „*Bizony, mondom neked, ma velem leszel a paradicsomban.*” (Lk 23,43)

■ TAMÁSY TAMÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 3-ától június 10-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel Benne: vasárnapi orgonamuzsika</p> <p>8.00 / Civil Rádió Lélekhangoló Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása (www.civilradio.hu)</p> <p>9.05 / Bartók rádió Hang-fogó Benne: Charpentier: Te Deum</p> <p>9.40 / m1 Református ifjúsági műsor</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Evangélikus istentisztelet közvetítése a nagybörzsönyi evangélikus templomból Ígét hirdet: Lajtos János lelkész</p> <p>10.25 / m1 Evangélikus magazin (ismétlés: 13.30 / m2)</p>	<p>7.35 / Duna Tv „Egyharmadoszág” – Trianon-konferencia, Párizs (magyar dokumentumfilm, 2010)</p> <p>9.00 / m2 A Szövetség Biblia-vetélkedő</p> <p>12.25 / m2 A múzsa csókja Ady Endre szerelme, Brüll Adél</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórása</p> <p>14.00 / m1 Bús dűledékeiden (magyar ismeretterjesztő sorozat, 2005)</p> <p>20.40 / m1 Ábel a rengetegben (magyar játékfilm, 1994) (102')</p>	<p>9.25 / Duna World Ajándék a végtétől – Márai Sándor (magyar dokumentumfilm)</p> <p>10.00 / Duna World Delta (tudományos magazin)</p> <p>10.48 / m2 Az én Afrikám Fokváros</p> <p>20.10 / Duna Tv A papa szolgálati útra ment (jugoszláv filmdráma, 1985) (135')</p> <p>20.40 / m1 A királynő (angol-francia-olasz életrajzi dráma, 2006) (103')</p> <p>22.15 / m2 2-s retró – Színes portré „Idéző, kísérő, furcsa szó” – Latinovits Zoltán 60 éves</p> <p>23.55 / m1 Barangolások öt kontinensen Közép-Ázsia</p>	<p>5.00 / m2 Főtér Nyitra, Nagyszombat</p> <p>10.00 / Duna World Múltkor (történelmi magazin)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned biztunk eleitől fogva...” A református egyház félórása</p> <p>20.00 / Duna Tv London River (angol-francia-algériai filmdráma, 2009) (87')</p> <p>22.35 / Duna Tv Rost Andrea és a Budapesti Vonások kamarazenekar hangversenye (magyar koncertfilm, 2010)</p> <p>23.40 / m1 Az utolsó kettő (magyar dokumentumfilm, 2010)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>12.40 / m2 Másfél millió lépés Magyarországon (magyar ismeretterjesztő sorozat, 1979)</p> <p>Barangolás a Börzsönyben 13.45 / m2 1100 éve Európa közepén Odafenn Szepes vármegyében</p> <p>14.20 / RTL Klub Az értelem diadala (amerikai filmdráma, 2004) (120')</p> <p>20.00 / Duna Tv Esős vasárnap (fekete-fehér, magyar romantikus dráma, 1962) (97')</p> <p>23.00 / m1 A velencei kalmár (amerikai filmdráma, 2004) (138')</p>	<p>5.20 / m1 Hajnali gondolatok</p> <p>15.00 / m2 Európa pályaudvarai (német ismeretterjesztő sorozat)</p> <p>Budapest – Császárnö, Sztálin, McDonald's</p> <p>22.00 / Pax Tv Ificafe – Keresztmetszet A Zákeus Médiacentrum műsora</p> <p>22.10 / Duna World Elszakítva (magyar dokumentumfilm, 2009)</p> <p>22.25 / Duna Tv Törzsszavak Közéleti beszélgetek</p> <p>0.10 / Duna Tv Brahms-hangverseny Jandó Jenő zongoraművész és a Matáv Szimfonikusok koncertje</p>	<p>6.00 / m2 Újszövetség – A Biblia gyermekeknek (olasz animációs sorozat)</p> <p>A tarsuzi Pál</p> <p>6.50 / m2 Magyar népmesék A rókaszemű menyecske</p> <p>10.30 / Duna Tv Világ-Nézet Ábrahám gyermekei</p> <p>14.05 / Duna World Lyukasóra (irodalmi műsor)</p> <p>15.20 / m2 Égigérő fű (magyar ifjúsági film, 1979) (80')</p> <p>18.40 / Pax Tv Invocatio musicalis Korál- és zsolnárfeldolgozások</p> <p>21.00 / Pax Tv Hét szó az emberért (multimédiás passió)</p>	<p>6.00 / Bartók rádió Muzsikáló reggel Benne: vasárnapi orgonamuzsika</p> <p>7.00 / Mária Rádió Ökumenikus lapszemle</p> <p>8.00 / Civil Rádió Református óra A budapesti református egyházközségek műsora</p> <p>9.05 / Lánchíd Rádió Hitvilág</p> <p>11.00 / Duna Tv Evangélikus istentisztelet Hétfaluból</p> <p>11.30 / m1 Református egység – Vajdaság</p> <p>12.15 / Duna World MűpArt Classic – Orgonasztorik I.</p> <p>17.34 / Magyar Katolikus Rádió Keresztény közéleti akadémia</p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusok.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztési titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószervező: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu).
Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszervező / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com).
Tördelőszerkesztő: Károly György Tamás (velet@kgyt.hu).
Rovatvezetők: Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (haf@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).
Szerkesztőbizottság: Adami Mária, Boda Zsuzsa, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyri Áron, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) egy hónapra 1085 Ft, negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámra szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetésekkel a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

■ TAMÁSY TAMÁS

■ FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

